

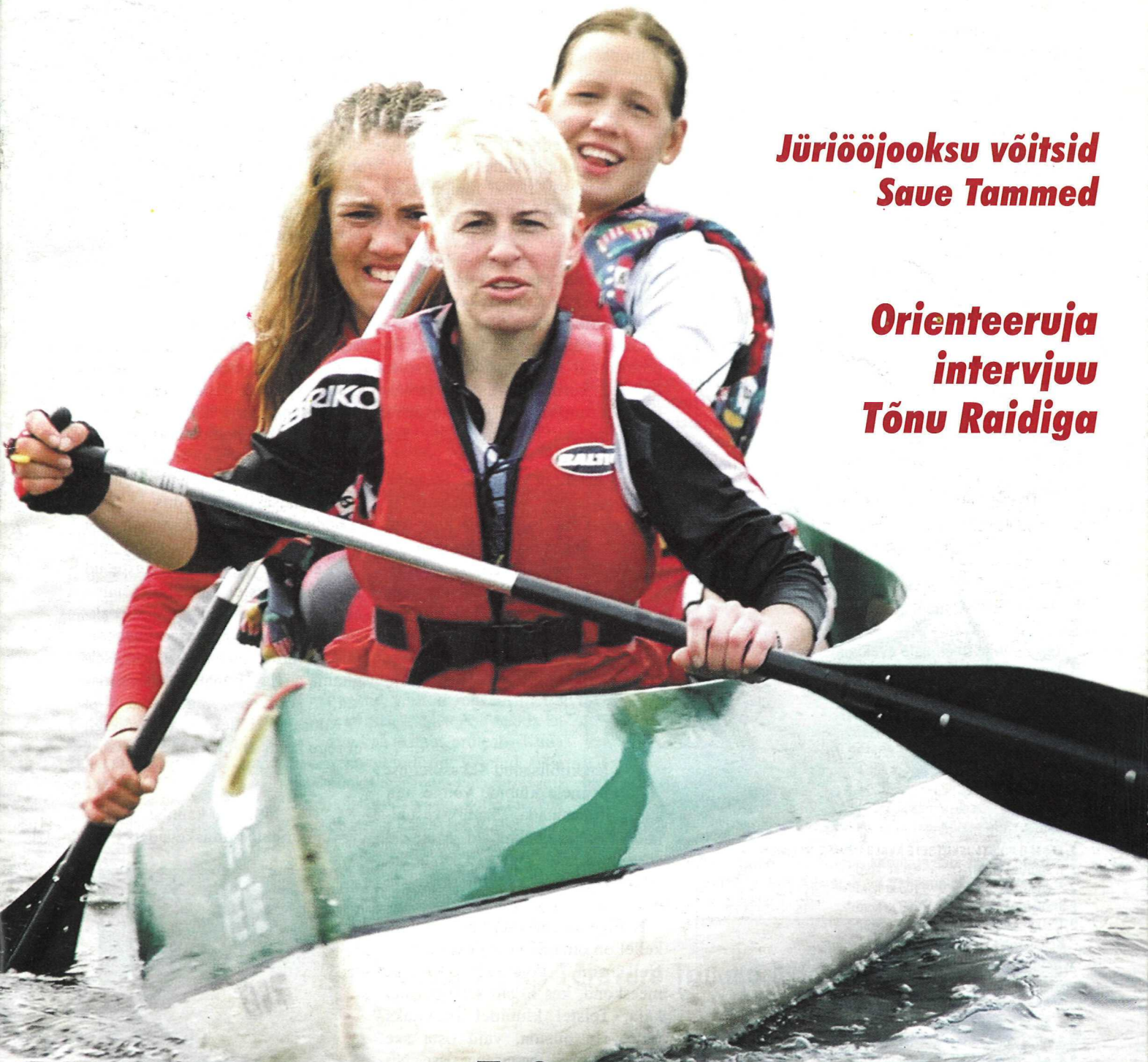
ORIENTEERUJA

nr. 3/64

mai 2002

**Jüriööjooksu võitsid
Sae Tammed**

**Orienteeruja
intervjuu
Tõnu Raidiga**

**Multisport -
orienteerumine kui seiklus**

Orienteeruja 3 (64)

mai 2002

Eesti Orienteerumislidu
perioodiline väljaanne
Ilmub 1994. aastast

Väljaandja:

EESTI ORIENTEERUMISLIIT
Regati 1, 11911 Tallinn
A/a: 221002100295, Hansapank
Tel./Faks: 06 398 681
e-mail: eol@spin.ee
www.orianteerumine.ee

Peatoimetaja: Maret Vaher

Aia tn 2-3, 61001 RÕNGU
Tel. 052 32 977
07 459 254 (k), 07 459 487 (t)
e-mail: maretvaher@hotmail.ee

Esikaas: Kujundus: Kalev Külaase

Foto: Gren Noormets

Fotol: Tea Pärnik, Signe ja Sirlil Parm

Tulemuste küljendamine: Maret Vaher

e-mail: maretvaher@hotmail.ee

Kolleegium: Sixten Sild, Ruth Vaher,

Kaidi Oone, Monika Järveoja

Orienteeruja üksikmüük:

Mati Poom (Tallinnas, Põhja -Eestis ja suurematel üleriigilistel võistlustel)

Tiina Oras (Tartu neljapäevakutel)

Üksikuid eksemplare saab osta ka

EOLi kontorist Piritalt Regati tn 1

Üksiknumbri hind: 25 kr.

Järgmise numbri kaastööde viimane tähtaeg:
1. juuni 2002

Reklaami- ja tulemuste avaldamise hinnad:

1. EESTI O-VÕISTLUSTE TULEMUSTE AVALDAMINE EOLI

liikmetele

1.1. kuni 100 võistlejat	50 kr*
1.2. kuni 200 võistlejat	100 kr *
1.3. kuni 300 võistlejat	200 kr*
1.4. kuni 500 võistlejat	300 kr*
1.5. üle 500 võistleja	400 kr*

* 2-päevase võistluse tulemused + 50%; 3-päevasel võistlusel + 75%; 4-päevasel võistlusel + 100%

2. EESTI O-VÕISTLUSKUTSETE AVALDAMINE EOLI liikmetele

2.1. suurus kuni A7	50 kr kord *
2.2. suurus kuni A6	100 kr kord *
2.3. suurus kuni A5	200 kr kord *
2.4. suurus kuni A4	500 kr kord *

* Korduskutse avaldamine - 30%

3. REKLAAMI AVALDAMINE * (sisemised leheküljed)

reklaami suurus kuni Eesti Välismaa	
3.1. A7	100 kr kord 200 kr kord
3.2. A6	200 kr kord 400 kr kord
3.3. A5	400 kr kord 800 kr kord
3.4. A4	800 kr kord 1600 kr kord

Tagumine lehekülg:

3.5. A5	500 kr kord 1000 kr kord
3.6. A4	1000 kr kord 2000 kr kord

* Kordusreklaami avaldamine - 30%, mitmekordse reklaami avaldamise hinnad kokkuleppel EOLiga.

Kõik muud soodustused kokkuleppel EOLiga.

e-mail: eol@spin.ee, tel 6398681

Kõik tulemused, kutsed ja reklaamid tuleb esitada

toimetajale digitaalsel kujul aadressil: maretvaher@hotmail.ee

Kiibitseja muljeid

Leho Haldna

EOLi president

Tuleb kahjuks tunnistada, et ei ole tänavu veel võistelnud. Ja kaardiga jooksnud vaid ühe korra. Nimelt tegin Jüriöö jooksul kontrolljooksja tööd. Ning mitte ilmaasjata. Järjekordselt oli üks SI-jaam vahetult enne võistlust hinge heitnud. Koos teiste kontrolljooksjatega kogunes selliseid "surnud" kontrollpunkte kokku kuus!

Sel hetkel ei olnud mingit usku võistluse õnnestumisesse. Kuid ennäe imet! – võistluse pidasid jaamad ilusti vastu. Korraldajad lubasid selle peale, et lähevad ja panevad kohe pühapäeva hommikul kirikusse küünla.

Oleks väga kahju olnud kui SI-probleemid oleks Jüriöö jooksule, mis seekord toimus Järvamaa orienteerumise 25. aastapäeva tähistamiseks Jänedal, ära rikkunud.

Võistlus oli ju väga ilus. Ideaalne võistluskeskus, sobiv maastik ja rada oli kuiv. Isegi väga kuiv kui võrrelda legendaarse Jüriööga 25 aastat tagasi Järvamaal, Tüiril. Tookordselt lumes ja külmas vees jooksmisest olen kuulnud legende tänapäevani. Ilmselt olen eriti teravast elamusest ilma jäänud, sest liitusin jüriöölastega alles aasta hiljem –1978.

Olen kiibitsenud SI kasutamist ja meie klubide võimet uut süsteemi kasutada. Enamik kasutajaid on väga ebakindlad ja teevad elementaarseid vigu. Ei õpita ka oma vigadest, rääkimata teiste omadest.

Natuke paremas seisus on klubid, kellel on oma SI-komplekt olemas. Neil on tavaliselt olemas meeskond, kes oskab sellega ringi käia. Teistel klubidel soovitaks mitte ise pusida, vaid osta see esimest korda teenusena sisse. Nii säästab oma kooliraha ja võistlejad ning korraldajad ei saa ei lähe lahku stressimeeleolus.

Ukse ees on Balti MV. Seekord Leedus, kus ennustuste kohaselt ei ole meil head lootat. Leedu on olnud viimaste aastate Balti orienteerumise tugevaim riik ja kui nüüd lisandub sellele veel kodumaastike eelis, peame olema õnnelikud iga auhinnalise koha üle.

Pealegi ei saa me erinevatel põhjustel minna välja parima võimaliku rivistusega. Kel eksamid, kel puudub soov Eestit esindada. Või pakuvad muud võistlused ja alad rohkem pinget, aga võib-olla isegi raha.

Eesti MV lühirajal on loodetavalt esimesed Eesti MV, mis tänavu õnnestub ära pidada. Oma talviste meistrivõistluste pidamisega jääme hätta. Kord polnud lund, kord polnud korraldajaid. Kui mõlemad oleks olemas olnud, selgusid veel võistlejate erihuvid seoses suusavõistluste jms.

Selle sasipuntra lahtiarutamine ei ole lihtne. Vastavalt üldkogule otsusele on juhatus moodustanud töörühma, kes peaks välja töötama lahendused. Need lahendused peaksid andma Eesti suusaorienteerumise prioriteetidid lähiaastateks, selgitama välja võimalikud korraldajad, sobivad maastikud ja võistlusalad. Ütleb ju vanasõnagi, et rege rauta suvel, vankrit talvel.

Jätkuvalt kaunist orienteerumiskevadet!

Leho Haldna Foto Harry Veide

Multisport – orienteerumine kui seiklus

Kolmandal kolmiorienteerumisüritusel Pühajärvel osales 102 kolmeliikmelist võistkonda

Ursula Erik

seiklusmatkaklubi "Toonus Pluss"

28.aprillil toimus Pühajärvel järjekordne kolmiorienteerumisüritus, seekord nime all "Lapin Kulta 2002 Kevadseiklus". Ürituse organisatsiooniklubi "Toonus Pluss" oli see juba kolmas kord korraldada sellelaadset võistlust: esimene oli 2001. aasta kevadel Pühajärvel ning järjekorras teine sügisel Pangodis, siis nimetustega "Toonus Cup".

Võistlus koosneb kolmest osast: alustuseks orienteerutakse maastikul jalgsi - kes jõuab, see jookseb, vähemtreenitu lubab endale ka kõnnisamme; seejärel kanuuga järvel ning viimane osa on rattaorienteerumine suurematel ning väiksematel teedel.

Võistkonnad on kolmeliikmelised ja võistlusklasse samuti kolm: mees-, nais- ja segavõistkonnad. Tänavu oli esimest korda kavas ka matkajate osavõtuklass, kus läbiti oluliselt lühem distants.

Sellise looduses toimuva võistkondliku võistluse plaan tekkis mõttest rohkem inimesi toast välja meelitada. Erinevate aladega lootsime kokku tuua nii mitmekülgeid harjutajaid kui üksikutele aladele keskendujaid. Samas tahtsime pakkuda võimalust neile, kes pole varem kaardiga metsas käinud - kui kaardilugeja sabas rada läbitud, siis tekib võib-olla huvi pärast võistlust ise täpsemalt rada uurida. Auhindu oli nii esimestele sportliku tulemuse eest kui ka loosiga neile, kelle kangemaks vastaseks omaenda mugavus.

Kevadseiklusel startis 102 kolmeliikmelist võistkonda (2001. aasta Toonus Cupil oli osalevaid võistkondi vastavalt 50 ja 70). Kuna osalejaid on

kogu aeg olnud seinast-seina, on rajameister Voldemar Tasa ja tellijana "kontroll-läbija" Toomas Uibo "Toonus Plussist" (kes kohalikku maastikku valdab ning raja kunagise neljapäevakutel osaleja kogemusega algaja seisukohast üle vaatab) püüdnud arvestada, et orienteerujal poleks igav ja ka algaja ikka metsast välja tuleks.

Lisaprobleemiks on suure seltskonna hajutamine, et päris kandadel jooksu poleks. Kevadseiklusel läks see päris hästi korda - jooksuetapil oli tihe teede-radade võrk silmsideme kohati päris hästi ära kaotanud.

Seekordsel võistluse läbijad mainisid tihti kohaliku maastiku raske omapärana künkaid, kuid eks seegi sõltub rohkem oma füüsilisest vormist. Rene Ottesson näiteks ei märganud küll, et kuskil nii kole künklik oleks olnud.

Kanuetapi kohta arvati, et punktid võiksid rohkem metsa sees olla, kuid sellest tekkis ka ainuke tõsine protest. Kuna kanuetapil on lubatud üksi punkti märkimas käia, protestiti võistkonna vastu, kelle märkija pikemalt kaldal liikus.

Võistlusjuhendi vastav punkt tuleb selgemalt lahti kirjutada. Kanuetapil oli ka paar võistkonda, kes kanuuga maad

mööda löiksid. Võitjate meeste kommentaar: "...oli aga rägä, mahalangenud puid, ülevalt ja alt, algul mõtlesime, et siia me jäämeigi.". Kanuu kuival maal tassimise vastu pole võistlusreeglites midagi öeldud, võistkond püsis koos nagu ette nähtud.

Kanuetapi nõue kinnitada korralikult päästevestid ei ole seni erilist vaimustust tekitanud, aga see ettekirjutus aitas Pühajärvel ühe meeskonna ikka sügavast hädast välja. Vetelpääste on küll alati valves, ent esimese ehmatus leevendamiseks on päästevest kindlasti parim. Muidugi on kõige kavalam kolmekesi korraga ühelt poolt mitte sõuda.

Rattaetapil kiideti suurte teede vähesust ning väikeste valikuvõimalusi.

Võistkondades, kus otsustajaid mitu, tegi see muidugi asja raskemaks. Matkajate osavõtuklassis oli rõõmustavalt palju päris väikseid lapsi, kes kenasti toime tulid.

Lõpetuseks aitäh "Toonus Plussi" korralduskomiteele, kelle eestvedajateks on **Toomas Uibo**, **Sten-Eric Uibo** ja **Andrei Gristjenko**; **Toomas** ja **Olavi Tomson**ile Sportidenti töös hoidmise eest; võtluskaartide vormistajale **Sarmite Sillale**; perekond **Peeter Adlerile**; **Raimo Porri**le, kes tegid koos **Voldemar Tasaga** uue rattakaardi jaoks välitoid ning jooksu-, matka- ja kanuukaardi joonistajale **Kalle Remmile**.

Tänu ka arvukatele kohtunikele, kes kannatlikult oma tööd tegid - ega näiteks KP-s valvates see päev nii väga vaheldusrikkalt möödugi. Iga punkti läheduses pole ka magistralkraavi, millest üle ujumist huviga jälgida (võistkonna mudast numbrit ei näe ju niikuinii), nagu Pangodis paari võistkonnaga juhtus.

(*Sixten Silla kommentaar kõrvalvaatajana ning osalejate arvamused lk 19, 20, 22*).

Palju poleemikat tekitanud võidulõige- kanuuga läbi metsa, risti üle poolsaare. Kanuud tirivad Erik Aibast, Heiti Hallikma ja Alar Viitmaa.

Foto Gren Noormets

Orienteeruja väljaandmist toetavad AS Tõravere Trükikoda ja Eesti Kultuurkapital

EESTI KULTUURKAPITAL

EOLi juhatus otsused:

20.04.2002.a.

236: Valmistada digitaalsel kujul Eesti orienteerumiskaartide täielik arhiiv koos kaardi asukohainfo, kaardinäidise ja muu olulise infoga kaardi kohta. Tähtaeg 31.12.2002.a. Töörühma juht Tõnis Haldna

06.05.2002.a. (Interneti teel)

237. Kinnitada Balti MV (Leedus, Alytus 18.-19.mai 2002) Eesti koondis (48 sportlast + 2 treenerit).

Vajatakse kiireid tarku ja tublisid abilisi!

Augusti lõpus Viljandimaal Sudistes toimuvate tavaraja Eesti MV rajameister Tõnu Raid otsib **kontrolljooksjaid.**

Kontrolljooksja (-te) ülesanne on radade planeerimise ajal juunis, juulis, augustis testida maastikul nende radade (sh põhiklasside) sobivust tiitlivõistlusteks.

Tasu ei maksta, rikkaks ei saa.

Töö on huvitav, õpetlik ja ka arendav.

Huvilistel palun võtta ühendust e-maili aadressil **toni@pva.pv.ee** ja telefonil **050 52314** või **(0) 6 770414** (kodus).

Tõnu Raid

Palju õnne!

25.mai 1950	Ilmar Kirjanen
28.mai 1990	Lauri Sild
30.mai 1948	Tiit Tatter
30.mai 1968	Ede Ümarik
31.mai 1961	Uve Nummert
01.juuni 1954	Kalju Vaikjärv
01.juuni 1961	Leho Haldna
01.juuni 1971	Inga Karu
01.juuni 1982	Urmo Liblik
03.juuni 1949	Tiiu Kaasik
03.juuni 1951	Kalev Kukk
03.juuni 1976	Merike Vanjuk
04.juuni 1962	Toomas Ellervee 40
04.juuni 1969	Minija Pääslane
06.juuni 1976	Vallo Vaher
08.juuni 1952	Tiina-Mai Arund
11.juuni 1966	Aadu Pannal
11.juuni 1960	Urmas Kannumäe
12.juuni 1951	Liivi Parik
14.juuni 1984	Annika Rihma
16.juuni 1943	Helle Jaaniste
16.juuni 1968	Helen Mast
17.juuni 1971	Mati Tiit
19.juuni 1949	Rein Unt
19.juuni 1964	Sixten Sild
22.juuni 1943	Raimo Mäkelä
22.juuni 1952	Toomas Puss – 50
23.juuni 1981	Martti-Jaan Miljan
24.juuni 1965	Meeli Kerem

E-OLi uudised

Lühike ülevaade Elektroonilise Orienteerumisliidu tegevustest ja plaanidest

Tarmo Klaar

E-OL

Valminud (ja juba aktiivset kasutamist leidnud-Toim) on kaardistuste elektrooniline registreerimine Internetis.

Alates käesolevast aastast saavad kaardijoonistajad oma kaardistusele ise koodi võtta ning kaardistust ka registreerida.

Lisaks kaardikoodeksis määratud andmetele on võimalik määrata kaardistuse asukoht ja saab laadida kaardi rasterfaali (gif formaadis) EOLi andmebaasi. Kui sel aastal on võimalik kaardistuse koopiat anda EOLi üle ka paberil, siis alates järgmisest aastast kogutakse kaardistusi EOLi arhiivi vaid elektroonilisel kujul.

Huvilised saavad kaartide andmebaasiga tutvuda aadressil: <http://www.orienteerumine.ee/kaart>. Kõik seni teadaolevate kaartide koodid on samuti andmebaasi sisestatud. Võimalik on teha päringuid ja vaadata kaartide kohta käivat infot.

Jõudumööda täiendame ka kaardiserveri funktsionaalsust.

Eesti päevakud

EOLi juhatuses on viimasel ajal olnud arutusel rahvaspordi arengu küsimused. Esimeseks mõtteks on orienteerumispäevakute populariseerimine ja uute (täiskasvanud) inimeste toomist orineteerumise juurde. Suuremad muudatused on plaanis 2003. aastal.

2002 hooajal püüame aga pakkuda Internetis ühtset kohta, kust leida informatsiooni kõigi Eestis toimuvate päevakute toimimise kohta. Sellelt lehel peaks leidma huvilised infor-

matsiooni järgnevate nädalate jooksul toimuvate päevakute kalendri kohta ja täpsemat teavet kus järgmine päevak toimub, kuidas sinna kohale saab (transport, bussid, tähistuse algus jne) ja täiendavat infot konkreetse päevaku kohta. Selle päevakute lehekülje aadress on: <http://www.orienteerumine.ee/paevakud.php3>

SPORTidenti uudised

Eestikeelne SPORTidenti lehekülg Internetis on aadressil: www.tak-soft.com/sportident. Sellele lehele on koondatud kogu informatsioon (juhendid, teated, programmid jne) SPORTidentist nii jooksjale kui ka korraldajale.

Jooksvalt püüan sellele leheküljele lisada SID puuduvat teavet. Nii, et vaadake aegajalt üle, mida uut on SI valdkonnas!

SPORTidenti kaarte EOLi kontor enam ei müü. Küll saab neid osta Mati Poomilt. Tema müügil on tavaliselt üleval suurematel võistlustel ja Tallinna päevakutel.

SPORTidentil tuleb suve jooksul tootmisesse ja müüki SPORTident kaart versiooniga 6. Uuel kaardil on rohkem mälu ja märke tegemine on poole kiirem võrreldes 5. versiooniga.

Uus kaart võimaldab salvestada kuni 64 märget 24 tunnises ajaformaadis. Samuti on võimalik sisestada kaardi omaniku andmeid (nimi, klubi, kood, riik jne). Tulevikus on võimalik kaardi mälu salvestada näiteks raja KP tunnusnumbrid ja muud infot spetsiaalsete ürituste jaoks.

Et seda uut kaarti aga kasutada saaks, on vaja, et SI jaamades oleks kasutusel tarkvara versiooniga 4.0 või uuem. Uued ostetavad jaamad sisaldavad juba uut tarkvara, aga varem ostetud jaamades peab tegema uuendused. Eelmisel aastal Eestisse ostetud jaamades on versioon 3.xx ja seega peab enne uue kaardi kasutuselevõttu ootama, kuniks uuendused ka jaamades on tehtud.

Kui uuendused on Eestis tehtud, siis annan o-listide ja veebilehekülgede kaudu teada. Seejärel on soovijatel võimalus ka uut 6. põlvkonna kaarti kasutama hakata.

Uus SI-kaart tuleb hinnalt kallim. Täpsema saadavuse ja hinna kohta annan teada, kui asjad ka reaalselt müügil on. SI kaart versiooniga 5 on aga ka edaspidi tootmises.

Võistlustel kasutatav tarkvara sai valmis juba kevadisteks võistlusteks ja sellega on tarkvara valmis ja testitud ajaks, kui uusi kaarte Eestis kasutama hakatakse.

e-Orienteeruja

Orienteeruja ajakirja elektrooniline versioon on leitav aadressilt <http://www.orienteerumine.ee/ajakiri/>. Ajakirja online versioonist on võimalik lugeda ajakirjas ilmunud lugusid, uue numbri sissejuhatust. Tulevikus on plaanis ka oluliste sündmuste kiiremat

kajastamist e-Orienteeruja kaudu.

EOL@wap

WAP telefoni omanikud saavad infot orienteerumise kohta ka oma mobiili kaudu vaadata. Võimalik on vaadata kus täna mõni võistlus on, millistele võistlustele käib registreerimine. Samuti võimalik lugeda EOLi viimaseid teateid. Uudisena võimalik kuvada mobiilse seadme ekraanile ka järgneva nädala jooksul toimuvate päevakute nimekirja. Aadress, mis tuleks siis mobiili bookmarki salvestada on: www.orienteerumine.ee/wap

Tulevik

Tegemisel on mitmeid uusi teenuseid nii korraldajatele kui ka jooksjatele. Valmimas on uuemad programmid ja ka Internetis pakutavad teenused on arendamisel. Nii et külastage EOLi kodulehte ja hoidke käsi hiirel! ■

Koolitused ja seminarid

Ormar Lutsberg

Kiirelt arenevas ühiskonnas on koolitustel üha olulisem roll ja see kehtib ka spordivaldkonnas.

EOL käivitas sellel aastal kevadise koolitusprogrammi, mille eesmärk on orienteerumise järjepidevuse hoidmine ja tugevdamine Eestis.

Eesti spordimaastik muutub iga aastaga üha korrapärasemaks. Nõrgemad kaovad, tugevamad jäävad, toimuvad ühinemised (näiteks ESK ja EOK ühinemine) ning riik ja omavalitsused väljendavad selgemalt oma prioriteete ja suundi, mille alusel spordiliikumist toetatakse.

Oleme jõudmas ajajärku, kus riik tunnustab alaliitude poolt korraldatavat tööd ning toetub juba paljus just alaliitude otsustele ja nõuannetele. Ka mõned omavalitsused tunnustavad alaliitude eksperthinnanguid.

Üks loogilistest nõudmistest on nii riigil kui omavalitsustel see, et alaliit koolitaks oma spordialal treenereid, noortejuhendajaid, kohtunikke, klubi juhte jne.

Teiselt poolt on alaliidu sees tekkinud olukord, kus erineval tasemel võistlejaid on meil klubides küllaga, kuid organisatoorse poolega tegelejal – keda on ka arvulises vähemuses – jääb teinekord teadmistest ja oskustest vajaka.

Seepärast leidiski EOLi juhatus, et teistest spordialadest mahajäämise vältimiseks tuleb

õppimisega alustada kohe ning igakevadised koolitustesarjad peavad EOLi üheks prioriteediks jääma ka edaspidi.

Juba toimunud 4 koolituse põhjal on selge, et kõige olulisem on meie organisatorites ja korraldajates endiselt olemas – see on tahtmine orienteerumist edendada.

Koolituse läbinud peaksid tulevikus saama alaliidu poolt tunnustuse. Nii näiteks oleme plaaninud anda noortejuhendajate koolituse läbinutele tunnustuse, mille abil nad saavad hiljem vajaduse korral oma kompetentsust tõendada.

Toimunud koolitused:

1.09.02.2002 - kaardistajate seminar Tartus (ca 40 osalejat)

2.02.03.2002 - rajameistrite ja volinike koolitus Tartus (25 osalejat)

3.16.03.2002 - rajameistrite koolitus Tallinnas (17 osalejat)

4.23.03.2002 - klubijuhtide koolitus Tartus (17 osalejat)

Võimalus oli osaleda veel tippsportlastele ja nende treeneritele mõeldud ning Eesti Kergejõustikuliidu poolt korraldatud seminaril "Doping ja toidulisandid", kuid seal jäi

Kõige olulisem – huvi ja tahtmine on olemas. Foto Ormar Lutsberg

orienteerujate osalus tagasihoidlikuks.

Ettertuttavalt olgu öeldud, et EOLi poolt on kavas korraldada veel sellel suvel noortejuhendajate ja -treenerite koolitusseminar, kuhu on plaanitud kutsuda lektor Soomest. Täpne aeg ja programm teatatakse EOLi liikmetele elektroonilise kirjeringiga.

Koolituste hind ja lektorid

Reeglina on koolitused kallid. Olen näiteks ise osalenud ühel 2-päevasel koolitusel, mille tegelik hind oli umbes 7000 krooni inimese kohta. Tundsin koolitusest suurt abi ja realiseerisin saadud teadmisi 1998. ja 1999. aastal Eestis toimunud MK etappide korraldamisel.

Loomulikult napib Eestis häid õpetajaid ja lektoreid, seepärast liigub ka EOL selles

suunas, et tuua teadmisi sisse naabrite juurest. Esialgu tundub selline ettevõtmine kallis olevat, kuid kaugemale ette vaadates on see kindlasti hädavajalik.

Lektoreid oleme püüdnud leida ka orienteerujate endi hulgast. Tänu missioonitundega abilistele on EOLi koolitused olnud reeglina väga odavad: 2002.a. kevadel on EOL kultanud koolitusteks 13 624 krooni, millest 5000 krooni on saadud Eesti Kultuurkapitalilt ja 5500 krooni on olnud klubide kanda.

Kalleim oli TÜ koolitus klubi juhtidele (lektor Lennart Raudsepp, TÜ kehakultuuriteaduskonna spordijuhtimise dotsent), kuid loodetavasti oli investeringust kasu.

Norras keelatakse kopeeritud kaartide kasutamine.

Norra Orienteerumisliit leiab, et värvikopeeriga paljundatud kaartide kvaliteet ei ole piisav ja keelab nende kasutamise Norras korraldatavatel võistlustel.

Venemaal prooviti Ultrasprinti

Venemaal on läbi viidud uus huvitav orienteerumisvõistlus - Ultrasprint- millega proovitakse ala publikusõbralikumaks teha.

"100 meetri orienteerumise"-nimeline võistlus joosti rekordiliselt väikesel ala - võistlusmaastik mahtus 100mx50m sisse.

Võistlejate pinget suurendati valju muusikaga ja pealtvaatajad võisid võistlejaid kogu distantsi vältel jälgida. Võistlejal ei olnud võimalik enne starti näha ei võistlusmaastikku, ega eesstartinud võistlejate jooksu.

Segaduse suurendamiseks oli rajameister maastikule viinud üleliigseid KP-sid. Kaardi mõõtkava oli 1:500 (kaardistatud olid kõik objektid mis

maapinnast eristusid), kõrgusjoon 1m, raja pikkused 150m-400m ja võitja aeg 1-3 min.

Eliitklassi võitjateks tulid juunioride maailmameistrid Tatiana Pereliaeva ja Ruslan Griisan.

Orienteerumise MM hakkab toimuma igal aastal

Eelmisel aastal valis Rahvusvaheline orienteerumisliit (IOF) 2004.a. MM-võistluste korraldajaks Rootsi linna Västeråsi. Teine kandidaat

oli Ukraina (Kiiev).

Kuna alates 2003.aastast peetakse MMi igal aastal, siis pilk lähiaastatele on nüüd selline:

- 2003: Šveits, Rapperswil-Jona, ca 40 km Zürichist,
- 2004: Rootsi, Västerås, ca 100 km Stockholmist
- 2005.a. Jaapan, Aichi, ca 300 km Tokiost

2006 ja 2007 aasta MMde korraldajad valitakse selle aasta juulis IOFi Kongressil Prantsusmaal.

Ehast koiduni

Monika Järveoja

Pärast pikka ootamist jõudis kevadise hooaja ametlikku algust tähistav ja orienteerujate ühtsustunde tugevdamise eesmärki kandev 43. Jüriöö jooks taas Jänedal maile. Korraldaja au ja koormat kandis "katusorganisatsiooni" staatuses OK JOKA.

Jüriöö jooks pole ilmselt lihtsalt üks järjekordne rutiinne o-võistlus, mille osalemine varsti mälusopist kustub, vaid pretendeerib sündmuse nimele ning tekitab jäävamaid emotsioone.

Rongkäik, pidulik avamine, sõnavõttud, hobused, tõrvikud, Lembitu Kuuse kaaskonnaga, kohalikud uudishimutsejad, uut peremeest ootav pronksist Kalevipoeg – kõik see kohustuslik ja armsaks traditsiooniks saanud atribuutika ei puudunud selgi korral.

Uudsust lisasid orienteerujate rivi eesotsas marssivad ja üheks õhtuks taas elustunud neli mõõka kandvat eestlaste kuningat, täis võitlusvaimu ja teadmatust traagilise tuleviku suhtes. Tavapärane ei olnud kindlasti ka Jänedal end koduselt tundva helilooja Urmas Sisaski Jänedal lossi rõdult lendu lastud avaloits, mis hobustes ärevust tekitas, kuid võistlejad üles raputas ja võitluslikkusele häälestas.

Videvikutunnil rivistusid 63 võistkonna avavahetuse esindajad stardialasse, et poolhämarias-poolvalges metsa söösta. Kellel sihiks esimesena jooksuga ühele poole saada, kellel ennast või lähimat konkurenti ületada. Loomulikult oli kõigil hinge peal küsimus, kas sel korral leiab lõpu OK Ilvese üheksa aasta pikkune valitsemisperiood. Isegi nii hinge peal, et enne starti läbi mikrofoni aru päriti ja ennustada püüti.

Esimesena jõudis avavahetuselt finišisse tõesti Ilvese esindaja, kuid seekord mitte legendaarne Tali Tiit, kes seekord hoopis kolmandas vahetuses ilma tegi, vaid hoopis noor ja lootustandev ning värskelt klubi vahetanud **Tarvo Klaasimäe**.

Tarvo kommentaar sellele õhtule: *Soojenduse ajal ei mõtelnud üldse tulemuse peale, vaid keskendusin veatule jooksule. Start sujus hästi, ei mingit närvitsemist. Esimese punkti võtsin grupiga koos, teise punkti juba esimesena.*

Kolmandasse minikul suutsin väikese edu sisse joosta, mille aga kohe võsas punkti otsides kaotasin. Pressipunkti esimesena jõudes teadsin, et täna võib olla minu päev, ei tohi ainult rohkem eksida.

Varsti peale vaatepunkti ei olnud enam kedagi selja taga näha, kontrollisin igaks juhuks kaarti, et kas ma mõnda punkti vahele pole jätnud. Ei olnud, järelikult gaas

Saue Tammed – Jüriööjooksu võitjad 2002: (vasakult) Erik Aibast, Kirti Rebane, Andreas Kraas, Erkki Aadli ja Viivi-Anne Soots.

Foto: Harry Veide

põhja. Enne järgmist punkti sattusin väikesesse sohu, kus vesi oli nii sügav, et pidin läbi pääsemiseks ujumisliigutusi tegema.

Jäin seal ka okstesse kinni ning mõtlesin, et kas tõesti siia sohu see võit siis kaob. Risust ja soost pääsedes jooksin veel valele poole. Viga tuli minutijagu kindlasti, edasi liikuda tundus raske, sest jalad olid külmast kanged. Aga edu oli õnneks piisav ja keegi ähvardavalt lähedale ei jõudnud.

Finišisse jõudes olin ülimalt rahul. Kokkuvõttes võistkonnaga lõpuks neljas koht pole ka halb.

Võistlus arenes omasoodu. Vaatepunkt oli geograafiliselt oskuslikult valitud ja naljahammastele/lõuapoolikutele/ironiseerijatele kuhjaga tegevust pakkuv.

Eksistentsiaalse küsimuse omandas dilemma: siitpoolt või sealtpoolt tiiki, sellest või tollest sillast. Valik valikuks, traagikat poleks ilmnenud, kui valitud teed oleks suudetud lõpuni sammuda.

Vahel otsustati aga marsruudi keskel, et teiselt poolt tiiki on ikka meeldivam ja teine sild kindlam. Kui enamasti tegutsesid nii naised ja lapsed, siis sattus üks eesti orienteerumise korüfeege sellele teeale, mis pealtvaatajates muidugi elevust ja sahinaid esile kutsus.

Kellel energiat ja tuju jätkus, võis võistluskeskuse aset täitvas Musta Täku Tallis kehakinnitamise kõrval oma kehal diskori abiga ka väänelda lasta.

Liidripositsioon vaheldus igal etapil ning põnevus püsis viimase vahetuse vaatepunktini. Kui üle viie minuti oli möödunud hetkest, mil Saue Tammede ankrumees Erik Aibast oli korraks vaatajate ette ilmunud, et siis taas pimedusse kaduda, ning jälitajaid ei paistnud, võis juba üsna suure tõenäosusega nentida, et OK Ilvese valitsemisaeg sai selleks korraks tõesti läbi ning Saue

Tammede pikaajaline vastupanu kuldsele kroonitud (võistkonnas tegid ilma Erkki Aadli, Viivi-Anne Soots, Andreas Kraas, Kirti Rebane, Erik Aibast). Ilvese I võistkonnale siiski väärikas teine koht ja Pekole kolmas.

Saue Tammede III vahetuse jooksja **Andreas Kraasi** mõtted:

Pärast 1996. aasta Jüriööõl saavutatud III kohta on selle jooksu võitmine saanud meie suureks eesmärgiks. Vaevalt suutis keegi meist ette kujutada, et selleks kulub mitmeid

Tarvo Klaasimäe, kes sellest hooajast esindab OK Ilvest, oli avavahetuse kiireim.

Foto Harry Veide

teisi ja kolmandaid kohti ning 6 aastat.

Samas on selline seeria hoidnud üleval võistkonna võitlusvaimu ja ma julgen arvata, et oleme olnud üks motiveeritumaid võistkondi viimaste aastate Jüriöödel.

Ka Jänedale läksime kindla plaaniga katkestada Ilvese võiduseeria. Võrreldes eelmiste aastatega oli mõnede liikmete füüsiline ettevalmistus nõrgem, kuid seda kompenseeris rikkalik kogemustepagas ja külm närv.

Nelja liikme ideaalilähedane sooritus lubas meile saatuslikuks saamata altmineku ühes vahetuses. Võit tekitas küll rahulohutunde, kuid aastatega on võistkonna liikmete personaalsed eesmärgid nii palju muutunud, et triumf Jüriööl mängis nende eesmärkide saavutamisel suhteliselt kesist rolli.

Vaevalt et leiame motivatsiooni üritada Kalevipoega 9 aastaks järjest oma valdusesse saada, nii et au neile, kes on seda suutnud.

Kobrase esindusvõistkonna äpardumist (4. vahetuses jättis võistlust juhtiv Maret Vaher rajal ühe punkti vahele) leevendas ehk pisut Kobrase noortevõistkonna südi etteaste, mis lisaks noorte arvestuses esikohale platseerumisele tõi ka kokkuvõttes kõrge, viienda koha. Veteranidest oli kiireim Orvandi I võistkond, kes üldkokkuvõttes sai 18. koha.

Loomulik kadu oli sel korral ebaloomulikult suur: lõpetas 40 võiskonda, kuid 23 võistkonda jäid ühel või teisel põhjusel poolele teele pidama. ■

Kirti Rebane:

Sel aastal erinevalt eelmistest ei olnud enam sellist tunnet, et peame iga hinna eest võitma. Kõige olulisemaks pidasin, et ise saaks vigadeta metsast välja ja oleks rahul oma võistlusega. Võistkonnakaaslaste sooritust ega lõpuspurdikiirust niikuinii ei mõjuta.

Võistlus kulges meie jaoks vahelduva eduga, metsa sain tänu Andreasele siiski ootamatult heal positsioonil. Teise vahetuse muljete, õpetussõnade ja vigade põhjal otsustasin olla väga-väga ettevaatlik ja ainult kindla peale joosta.

Algus oli rabe - nagu luuremäng - roomasin kuuskede all, pea otsas tiirlemas, et aga helkurit kusagil lohus näeks. Siis kuulsin ootamatult, et olen läinud liidriks. Kahjuks mitte kauaks, sest väike kaar võsas ja juba oligi Maret jälle mu kan-

nul. Seepeale tõstin kõvasti ka oma tempot ja raja teine pool tundus jooksukrossina.

Kaotasin Maretit üsna pea silmist ja lõpetades olin tast maas juba 1,5 min. Tundsin pettumust ja ei mõistnud, kuidas kaotus nii suur on. Intervjuud ka ei saanud Kuuse Lempsile anda, mis tegi eriti kurvaks.

Varsti selgus tõde, et Maret oli unustanud, et on vaja oma KP-des ka käia (Ei unustanud, vaid ei näinud kaardil ühte KP-d- Toim.). Üllatuslikult oli meil nüüd ka sel võistlusel tekkinud võiduvõimalus.

Eriku ootamine tundus pikk aga seda oli tore teha koos paljude sõprade ja põidlahoidjatega. Lõpuks ta ometi tuligi

Erik ja MEIE VÕITSIME!
Milline imeline tunne! ■

Võistluste korraldamine | JÜRIÖÖJOOKS JÄNEDAL 2002

Nii me seda Jüriööd tegime

Paul Poopuu

43.Jüriöö jooksu peakorraldaja

Jüriöö jooks on kahtlemata Eestimaa orienteerumise traditsioonikaim ja oma nn. sisemise auraga võistlus. Seetõttu on ka Jüriöö jooksu korraldamine üheltpoolt kergem, sest terve hulk traditsioonilisi toiminguid, mis muudavad selle võistluse eriliseks, on paigas ning kuuluvad just selle võistluse juurde. Ent teisalt on Jüriöö korraldamine ka pingelisem, seda just seetõttu, et sellelt võistluselt oodatakse erilist fiilingut, seda nn. Jüriöö tunnet ning ei andestata korralduse ebaõnnestumisi.

Järvamaa orienteerujatel tekkis idee Jüriööd korraldada 3-4 aastat tagasi, kui meenus, et 2002.aastal möödub 25.aastat eelmisest Jüriöö jooksust Järvamaal Türil. Arvasime, et sel puhul oleks aeg ja ehk väike kohustuski asi uuesti ette võtta. Samuti oli meil koheselt idee teha see võistlus Jänedal, sest meie arvates sobis see koht eelkõige oma mõnusa võistluskeskuse ja muude kommunikatsioonidega suurepäraselt. Kuigi Jänedal

ümbruses on väga palju võistlusi olnud, arvasime, et öösel suudab see maastik siiski piisavalt pinget pakkuda.

Võistluse korraldamisel lähtusime järgmistest põhiideedest:

- **Seoses kõikvõimalike ilmaoludega aprillikuus, on väga oluline võistluskeskus.**

Võistluskeskuse valikul oli eelduseks, et oleks tagatud võimalikult mõnus võistluste jälgimine, korraldamine ja Jüriöö orienteerumispeost osasaamine olenemata välisteguritest (eelkõige ilm).

Esimese variandina plaanisime kogu võistluskeskuse koos teatevahetuse ja muu meluga võimalasse sisse tuua. Paraku olid Jänedal mehed vahepeal võimla suured ukсед, kust sisse-välja joosta, kinni müürinud ning seda ideed ei olnud võimalik ellu viia. Järgmisena arvestasime võistluskeskusest staadionit koos võimlaga. See aga ei olnud eriti meelepärane, sest jäi kuidagi alevikust kõrvale ja nurga taha, meie aga tahtsime pidu nii orienteerujatele kui kogu ümbruskonnale. Alles kusagil veebruarikuus turgatas

mõte - "Musta Täku Tall"! See tundus igati sobiv, sest saime kõik oma põhieesmärgid ellu viia - rahvas vajadusel katuse alla, pidu nii orienteerujatele kui kiibitsejatele, lahke pererahvas, kel endalgi asja vastu huvi, statsionaarne valgustus, asfaltplats, kohtunikele katusealune, ajalooline Jüriöö hõng... ,mida enamat veel ihata.

- **Rajad peaksid pakkuma pinget eliidile ja samas olema normaalselt läbitavad ka keskpärastele orienteerujatele.**

See vast ongi selle võistluse üks võtmeküsimusi, mida võiks ehk arutleda ka orienteerujate suurem ring. Millistele parameetritele peaks ikkagi vastama Jüriöö rada?

Raske on kaht kärbest korraga tabada, aga üritasime. Vältimaks liialt "konksus" jooksmist, püüdsime veidi tihedama hajutusega sundida võistlejaid pidevalt kaardiga tegelema. See sai mõnele võistkonnale saatuslikuks.

- **Piisavalt pidev ja asjakohane info rajalt, et oleks põnev võistluste kulgu jälgida**

Arvan, et see on just teat-

evõistluste puhul ääretult oluline. See on just see, mis annab põnevust ka neile, kes rajal ei ole ning samuti on see ainus võimalus muidu kiibitsejatel midagigi asjast aru saada. Oluline on spikeri hea eelnev ettevalmistus ning tegutsemine.

- **Massimeedia kohalemeelitamine ja teenindamine**

Kindel eesmärk oli televisiooni kohalolek. Koostöö EOL-i ja MSL"Jõud"-iga see ka õnnestus. Eraldi kutsed saatsime ka kõikidele Eestimaa suurematele päevalehtedele ja "Sporditähel", viidates ühele traditsioonikamale ja omanäolisemale spordiüritusele Eestimaal, meeldivale Jüriöö peole ja kenale teenindusele jne., aga kahjuks keegi neist peale kohaliku maakonna lehe kohale ei ilmunud. Nende teenindamiseks olid tingimused ja inimesed olemas.

- **Jüriöö jooksule omaste traditsioonide järgimine, pidulikkus avamisel ja autasustamisel**

Kuna see on üks vähestest orienteerumisüritustest, kus televisioon kohal on, siis

Jüriööjooksu tunnet loovad OK Ilvese noored

Foto: Harry Veide

vajavad need võistluskorralduse elemendid eraldi läbimõtlemist ja elluviimist. Seda enam, et see on just see, mida televisioon kindlasti võtta tahab. Eriti oluliseks pidasime autasustamistseremooniat. Tahtsime selle läbi viia võimalikult kohe pärast tulemuste selgumist, et kõik asjaosalised oleks veel võistluskeskuses kohal. Plaanisime kahte varianti. Kui esikolmik finišeerib veerand tunni sees, siis teeme autasustamise kohe pärast kolmanda koha võistkonna lõpetamist (nii ka tegelikult läks). Teine variant oli juhuks, kui tulevad pikemad vahed, et siis laseme siiski lõpuvahetuse mehed enne pesema ja alles seejärel kokkulepitud ajal teeme autasustamise. Kindlasti pidi autasustamine toimuma kogu rahva silme all, et kõik sest osa saaksid. Samuti ei tohtinud ära unustada sponsoreid.

• Kohaliku huvi äratamine selle võistluse korraldamise vastu ning selle ärakasutamise võistluse paremaks korraldamiseks

Idee oli kaasata Jüriöö jooksu korraldusse võimalikult palju kohalikke abilisi, et ise saaksime enam tegeleda otsese võistluskorraldusega.

Suutsime kiiresti leida arusaama, et selle võistluse korraldamisest on tulu mõlemale poolele.

Võin öelda, et meil olid väga head koostööpartnerid. Võisime nende korraldusse julgelt usaldada avamise tseremooniat, parkimise korralduse, võimenduse, valgustuse, liikluskorralduse, toitlustuse, pesemise, majutuse jms. Lisaks OÜ

Jänedal Mõisa juhi Enno Musta pidev valmisolek vajadusel appi tõtata.

• Võistlus peab jääma kasumisse.

Kuigi Jüriöö jooksu osavõtjate arv ei ole väga suur ning vaid osavõtumaksudest seda võistlust tasakaalu ei aja, on Jüriöö jooks siiski selline kaubamärk, mis ennast siiski veidigi müüb. Seda erinevalt enamikest orienteerumisvõistlustest. Seda enam, et siin on võimalik väga suure tõenäosusega viidata televisiooni kohalolekule. Kuigi ühe võistluse nn. müümine on väga keerukas ja mitte just kõige meeldivam ülesanne, tasub selle nimel vaeva näha. Meil läks see seekord korda.

Võistluse korraldusse oli haaratud 40 JOKA liiget, lisaks kohalikud jõud. Esimese korralduskoosoleku pidasime eelmise aasta oktoobris. Esimese koosoleku Jänedal, koos kohalike abilistega pidasime novembris.

Üldse pidasime kohapeal 3 korralduskoosolekut, neist viimase nädal enne Jüriööd, mil eeldasime, et kõik on võistluseks valmis. Lisaks tegutsesid korraldustoikonnad oma juhtide eestvedamisel vastavalt vajadusele iseseisvalt veelgi.

Kaartide ja radade trükiks valmisoleku tähtjaks seadsime 1. aprilli ning praktiliselt nii see ka oli. Püüdsime võimalikult vältida viimaste päevade tormamist, sest siin on kõige suurem oht apsakateks ja enam-vähem see ka õnnestus.

Peakorraldaja arvates olid Jüriöö jooksu õnnestumisteks:

- praktiliselt kõigi plaanitud tegevuste tähtaegne toimimine (vaid SI-süsteemi oleks tahtnud varem läbi proovida);
- võistkondade liikmete ja SI-pulkade registreerimise õnnestumine võistluseelse päeva südaööks;
- õnnestunud võistluskeskus;
- Jänedal meeste suur huvi ja panus korraldusse;
- hea info rajalt ning spiiikeri töö;
- väljakujunenud korraldustoimkondade hea ja kohusetundlik töö, nende tahe ja valmisolek korraldada õnnestunud Jüriöö jooks;
- õnnestunud võistluse müümine sponsoritele;
- hea võistluse kajastamine televisioonis;
- eriti õnnestunud kokkulepe ilmataadiga!

Oli siiski ka kriitilisi hetki ja minuseid, mida kõik osalejad ehk ei märganudki:

- registreerimisfaili ootamatu kadumine paar päeva enne võistlust;
- arvutiprogrammilised segadused võistluste hommikul;
- ootamatult suure hulga SI-jaamade "ärakukkumine", mis

tingis rajameistritele ja arvutitoimkonnale meeletu töökoormuse ja ärevushetked;

- mõningased väikesed üldkorralduse apsud toimkondade tegevuste koordineerimises;
- paar apsu SI-kaartide numbrite registreerimises ja kontrollis ning mõne võistleja kadumine ilma SI-kaardi mahalgemiseta;
- võistluste ärevaim hetk oli 4-5 minutit enne esimese vahetuse lõpetamist, kui kustunud vaate-KP vahetamise järel ei tahtnud SI-süsteemi programm enam käivituda ning tuli kogu arvutiprogramm restartida;

Peakorraldajana arvan, et andsime endast parima, et 43. Jüriöö jooks õnnestuks. Arvame, et ta läks ka korda. Kindlasti oli ka sellist, millest kiibitsejail on kinni hakata, aga eks neile peab jääma võimalus paremini teha.

Eelkõige aga tänan kõiki orienteerumisfänne, kes oma jooksulusti ja kohalolekuga hoiavad endiselt kõrgel orienteerumise lippu ja Jüriöö jooksu mainet!

Kohtumiseni järgmisel Jüriöö!

Jüriöö rajad

Raivo Pellja

2002 Jüriöö jooksu rajameister

Rajameistri lähteülesanne algab stardikoha valikust, kuid suurvõistlustel tuleb arvestada ka muude korraldajate poolt seatud tingimustega: stardikoht, 2-ringiline jooks koos vaatepunktiga, radade pikkusega, võitja ajaga jms, ning seda kõike arvestades öiste tingimustega.

Muud tingimused, millega peab rajameister arvestama – vee seis, metsa läbitavus, hajutused, etapiajad, keskmise jooksja võimed jne. selguvad siis kui esialgsele planeeringule järgneb tutvumine maastikuga, võimalike punktikohtade kontroll, testlõikudel raja läbimiseks kuluv aeg ning aastaajaale (nt veeseis) vastavate mittedsobivate lõikude asendamine sobivamatega jne.

Jänedal mõisa süda võistluskeskusena koos oma Musta Täku Talliga oli ideaalne jooksjatele ja korraldajatele, olles seda ka siis, kui oleks sadanud vihma, lund, lõrtsi. Kuna vaatepunkt eeldab 2-ringilist jooksmist ja mitte eriti pikki ringe, siis oli mõtlemisainet küllaga.

Arvestada tuli Jänedal aleviku läbimisega, jõe ületuskohtadega, metsa väga halva läbitavusega, ületamatute kraavidega ning metsas punktikohti "inspekterides" ilmsid paljude punktikohtade sobimatus öisteks võistlusteks. Eriti viimase põhjuse tõttu ei tulnud radade pikkused kõigile võrdsed.

Radade planeerimisel tuleb arvestada ka nn. keskmist taset-raskel rajal venivad vahed suureks, võistluse jälgimine

ebahuvitavaks ja omade ootamine vahel võib seetõttugi muutuda tüütuks.

Lahendus tuli järgmine:

Meeste I ja III vahetusel jooksid liidrid 5,5 min /km – liiga lihtne rada (?), kuid mida koht ja vahetus tahapoole, seda “normaalsemad” ajad.

III vahetusel oli juba 1. ja 10. koha võistleja etapi aja erinevus üllatuslikult suur. Kas ikka oli rada liiga lihtne?

Naiste II ja IV vahetus:

usun et võib rajaga rahule jääda (jooksjate aeg, raja pikkus), v.a. üks lohu punkt, mis osutus mõnele tugevamale aeganõudvamaks, kui nad oleksid soovinud. Inspektoriga (Paul Poopuu-PP) kaua arutledes arvasime siiski parema puudumisel selle punkti asukoha juurde jääda.

Meeste V vahetus otsustasime (PP-ga), kohe algselt, et see tuleb teistest erinev ning raja teine pool ilma hajutuseta,

mis oleks võistluse kulgu teinud huvitavamaks mees mehe vastu võitluse korral. Korraldajad olid valmis andma ka jälgijaile infot rajal toimuva kohta (seda ka tehti).

Raja puudused:

- M I ja III vahetuse suur pikkuse vahe (kuni 350 m), millest ei näinud probleemi tekkivat, sest eriti ei tähtsustanud individuaalse tulemuse rolli. See oleks kindlasti välditav(am) olnud. Osaliselt tingis hajutuspunktide paiknemine nn. pöördepunktides, mis oli omakorda tingitud jälle algselt planeeritud punkti-kohtade mitesobivuses.

- Üksikud ootamatud “mittekoheleitavad” (-läbitavad) punktid. Loodan, et siin siiski juhuslikkus ei mänginud suurt rolli ning enamasti suutis ka vastavalt oma poolt tehtud plaanile ka nõudlikumad KP-d läbida.

- Rajal üldpildis esinevad “sik-sakid” (ümbersuunamised), mille tingisid jõe ja kraaviüle-tuskohad-paratamatus. Kahjuks

jäid need märkamata mõne võistkonna liikmele (ka liidrina jooksnud Kobrasele). Stardi eel ja ka võistluste ajal oleksime võinud korraldajatena sellele osavõtjate tähelepanu pöörata.

- Hajutuste tinglik rohkus - võistkondade arv ja erinev tase ei nõua siiski nii palju hajutusi.

Lõpuprotokollis sirvides:

- võitja aeg oli optimaalne 3.32

- 10. koht kaotas ca 40 min. (tavapärase)

- 25. koht 1.17 (ka OK, sest siin asuvad võistkonnad on võimalised jooksma ka esikümne piirimaile).

- 40. koht e. viimane lõpetaja ca 3 h võitjast hiljem. (2 kordne võitja aeg -optimaalne?)

- 64-st võistkonnast ei startinud 3.

- 8-1 võistkonnal ei startinud mõni liige, seetõttu katkestasid

- 12 võistkonda tühistati raja mittereeglipärase läbimise pärast (hajutuspunkt, vahelejäetud punkt, katkestamine).

Kahjuks kajastus see eksimus

kogu võistkonna resultaadis.

See on tuntud probleem, millest hoidumine on ikkagi iga võistleja enda vastutada. Vastutus on seda suurem, et arvestada tuleb ka võistkonnakaaslastega, kes soovivad ka end teostada rajal ning on selleks kohale sõitnud ja mõneski muust alternatiivsest üritusest (paljud juba aastakümneid) loobunud.

Rajameistri ja korraldaja rõõm oleks suurem ikkagi siis kui neid juhtumeid oleks minimaalselt.

Lõppjärelduse tegemise jätkaks siiski igale osalejale, kuid seekord toimus võistlus sellistes tingimustes.

Loodan, et kena ilm, suurepärase stardikoht, võistlusmiljöo kompenseeris mõningaid vajakajäämisi rajal. Kuid alati ei ole üheseid lahendusi, vahel tuli valida ka kahest halvast parim.

Lugeja kiri | JÜRIÖÖJOOKS 1990

Perevõistkonnaga Jüriööjooksul

Helle Jaaniste

Kirjutükk on ajendatud orienteerumise vestluslisti kurtmisest, et Jüriööjooksul ei tohi suvalist võistkonda kokku panna. Kuigi juhend lubab töökollektiive ja selle nime taha võib vist panna keda tahes.

Mulle tuli kohe meelde meie pere Jüriöö-elamused möödunud sajandist. Juhuslikult on me peres rahvast täpselt Jüröövõistkonna jagu, asi on õige ka sooliselt.

Orienteerumisega tegelesime me ka kõik, Triin ja Madis korralikult, Helle ja Jaak kah kuidagi. Pesamuna Priit küll püüdis neljapäevakutest ära viilida, aga - “kuidas ma saan ära eksida, kui mul on kompass ja kaart”, ütles ta juba kümne aastasel.

Nii tekkiski idee, minna ükskord välja perevõistkonnaga, seda enam, et meie teada polnud seda seni keegi teinud. Aga eelmises “Orienteerujas” oli lugeda, et perevõistkond “Mardisted” jäi 1987. aastal

startimata ainult õnnetuse tõttu.

Meie jaoks jääb nüüd vastuteta küsimus: “Kui nemand oleks siis jooksnud, kas meie oleksime seda enam ette võtnud ...?”

Meie mõte küpses mitu aastat, Madis oli sõjaväes ja Priit liiga noor, 1990.ndaks aastaks saime valmis ja tegime ära.

See oli 31. Jüriööjooks, mis toimus Rakveres. Korraldajatel oli raskusi meie klassifitseerimisega, andsime üles “perekond Jaaniste”, stardiprotokollis oli v/e “Jaaniste”, (st väikeettevõtte) finišiprotokollis v/k (?).

Selge see, et meie ainus eesmärk oli võistlus lõpetada. Stardijärjekorra määramine oli lihtne: Madis esimest, Helle

lühimat, Priit viimast — siis on juba valge. Külma dušš tabas meid, kui võistlusele sõites lugesime *Spordilehest* radade pikkusi (6.9 - 3.2 - 6.6 - 5.3 - 7.5) — viimane vahetus kõige pikem. Aga polnud parata, väga pimedasse metsa me Priitu siiski ei riskinud saata.

Madis (I vahetus) jooksis muidugi kenasti (sõjaväe spordiroad selja taga), koht 31., kaotus liidriks vähem kui 5 minutit.

Minu (II) jaoks oli nii eesotsas metsa minek liiast - kuni teise punktini müdises maa mu ümber möödajooksjatest. Edasi sujus asi rahulikult, mälestused sellest õigest rajast olid ainult meeldivad.

Ka Jaak (III) jooksis võrdse-na võrdsete seas, aga kahepeale olime kukutanud oma “väikeettevõtte” 106.ks.

Meie esinumber Triin (IV) jooksis välja 6.nda etapiaja ja saatis oma väikevenna metsa 5 tundi 25 minutit pärast starti,

see tähendab kella poole nelja paiku. Päril valge veel polnud, aga õine see orienteerumine ka ei onud.

Priit (V) täitis oma koha paremini kui lootsime ja meie võistkond oli 104 lõpetanu seas 77.

Startis sel jüriööil aga 136 võistkonda. Nojah, asutus andis bussi, maksis kinni stardimaksu. Aga võibolla oli tähtsam see, et oli suur asi osaleda Jüriööil ja kui kollektiivis oli kolm orienteerujat, rääkisid nad pehmeks kaks mitte-eriti-orienteerujat ja võistkond oligi valmis. Ehk olid ka rajad veidi lihtsamad, et hakkama saaksid just ka rahvasportlased.

Nüüd on jüriöölaste esigrupis rebimine nii tihe, et hinnalandum radadele pole enamikule vastuvõetav. Ja XXXIII Jüriööil startis 64 võistkonda, lõpetas 40.

Paul Toomas

Monika Järveoja

Orienteeruja jätkab sarja nendest toredatest kodanikest, kes on jõudumööda valmis orienteerumisspordile õlga alla panema ning teevad seda omal moel – materiaalselt toetust pakkudes.

Ootuspäraselt on praegune tartlane Paul Toomas ka ise orienteerumisega tegelema.

Algul 1956. aastal Saatses sündinud Setumaa poiss kaardiga metsa ei kippunud. Pärast Saatse 8-klassilise kooli lõpetamist juba Värska keskkoolis käies juhtus ühel päeval kooli külla tulema aga Kolla Järveoja, kes tutvustas kooliõpilastele orienteerumist, näitas väljavõideldud medaleid ja väitis orienteerumise prima spordiala olevat.

Paul võttis koos noorema venna Toivoga vedu, vanem vend Kalju oli juba enne väikese sõrme orienteerumisele andnud.

Et suusatamisega oli Paul juba sõbralikes suhetes ning suusatrenni korralikult tehtud, saigi tema favoriidiks suusa-orienteerumine.

Murdmaasuusatamisega tegeles ta paralleelselt edasi, kuid koos kaardiga õnnestus edukam olla. Tulemused olid tähtsad ja eesmärgiks ikka edasi kaugemale pürgida: kuni Eesti koondiseni välja. Sinna Paul Toomas ka aastatel 1982-1985 kuulus.

Suvehooaja eredamad mälestusküllid on pärit Eesti ja Läti

mitmepäevajooksudelt. Päeval sai tuliselt võisteldud ning õhtutundidel samasuguse pühendumisega nalja tehtud.

Orienteerumisrahvas on Pauli sõnul lõbus rahvas. Kui paluda tal aga meenutada mõnda põnevat ja meelde jäävat seika o-rajalt, siis esimese hooga midagi tähelepanuväärselt ei meenugi. Mis on ka mõistetav, sest palju meil ikka selliseid orienteerujaid jätkub, kel kohe oma "suur seiklus" varrukast võtta on.

Metsajooks jäi aga tasapisi soiku, pärast Eesti Põllumajanduse Akadeemia lõpetamist agronoomina tuli tööpostile asuda ning sport tegi rahumeelselt koha vabaks tööja pereelule.

OK Peko liikmena käis Paul eelmisel kevadel korralikult Peko Kevadel, mis paraku jäi ka hooaja esimeseks ja viimaseks stardiks. Prognoose selleks aastaks ei oska Paul teha, kuid loodab, et eelmise aasta stsenaarium ei kordu. Peko kevadest ta juba osa võttis...

Paul Toomas on proovinud orienteerumist ka mitmepäevajooksul New Yorgi lähedal, samadel maastikel, kus hiljem toimusid orienteerumise maailmameistrivõistlused.

1990ndate aastate algul Kanadas töötades tutvus Paul Ameerikas elavate väliseestlaste Alar ja Rutt Rutopõlluga, kes kutsusid ta lahkelt Ameerikasse külla ja orienteeruma.

Kanadas sai küll oldud hea ja odav tööjõud, kui ka kogemusi ja emotsioone kogunes kuhjaga ning tagasi tulles hakkas Paul tegelema eraettevõtlusega ning pani aluse oma firmale.

Algusaastatel oli AS Greeny tegevusalaks 100-protsendiliselt haljastus, tänaseks on haljastuse osa langenud 20-protsendini, ülejäänud on teetööd.

Keskmine tööpäev AS Greeny juhina vältab hommikul seitsmest õhtul seitsmeni või kauemgi.

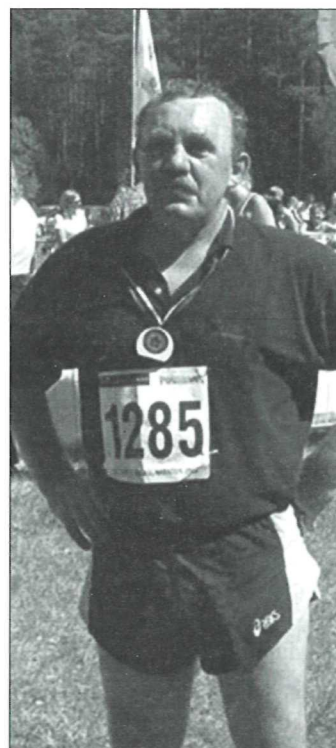
Orienteerumine ja sport teravikuna aitavad inimeses sihikindlust arendada ning sihtide seadmine ongi Pauli sõnul elus peamine edasiviiv jõud. Pingelise töö kõrvalt tuleb leida aega ka hobide jaoks. Et Pauli töö iseloom on hooajaline ning talv on üleminekuaeg, pääseb ta lõõgastuma ja harrastustega aega veetma talvel.

Meelistegevuseks võib pidada mäesuusatamist ning vähemalt üks nädal aastas möödub kusagil Euroopa mägedes suusatades. Kuid vana arm ei roosteta ja ka murdmaasuusatamisest ei saa Paul Toomas üle ega ümber ning on eesmärgiks võtnud nelja aastaga Worldloppet master-kraad kätte saada.

Selleks tuleb Worldloppet pikamaasuusatamise sarja kuuluvast 13st maailma tähtsaimast suusamaratonist 10 läbi sõita, kusjuures üks neist võõral kontinendil. Tänaeks on osaletud neljal, sel talvel kogus Paul elamu Finlandia Hiihtol.

Poeg Indrek on nagu isagi Tartu Suusaklubi liige ning jõudnud kahe aastaga korralike tulemusteni, võitnud mõned karikadki. Orienteerumist on ta ka paar korda koos onupojaga proovinud, olevat täitsa meeldinud ja ehk lippab teinekordki veel metsa. Spordipisikust nakatunud tütar Maris ja abikaasa Anu harrastavad terviseporti.

Orienteerumist toetama motiveerib Paul Toomast tõsiasi, et sai noorena ka ise sporti tehtud ning siis ei olnud võimalik toetajaid leida. Pidi ise

12. mai 2002: kinnitus spordimehe hingest – Pauli 10 km aeg 20. Tartu Maratonil oli 54.14,9, millega ta võitis nii mõndagi sõpra ja äripartnerit.

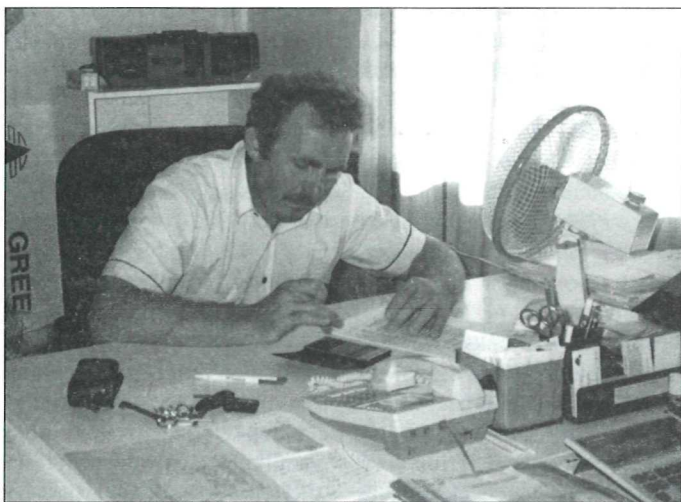
Foto: Veiko Ulp

vaatama, kust ja kuidas paremaid suuski või ketse muretse-da.

Esmajärjekorras toetab Paul noori, et andekal ja tõsiselt harjutaval poisil või tüdrukul oleks võimalik edasi areneda. Küll klubides teatakse, kes need noored on. Inimese enda tahe loeb väga palju, kuigi tõsi ta on, et algul tuleb noori ikka õhutada ja tagant torkida. Eks pärast ole näha, kui palju neid orienteerumise juurde jääb.

Treenerite panus ja töö noortega on oluline ning motivatsiooni peaks lisama teadmine, et kui oled parim, on kõik teed lahti.

Küsimusele, millisena näeb ta Eesti orienteerumise tulevikku, vastas Paul, et ei ole praegu alaga nii kursis, et midagi põhjanevat arvata, kuid ta on kindel, et paremad ajad ei ole kunagi möödas.

Paul Toomas oma töölaua taga

Foto erakogust

Noortest, orienteerumisest ja treeningutest...

Nädal enne koondise sõitu Balti MV-le Leedus toimus koondisele treeninglaager Värskas. Nelja täiskasvanu kõrval osalesid seal 16 noort klassidest HD16-20. Treeningud toimusid Korela kaardil, kus olemasolevatel andmetel on Leedu võistluspaigaga mõneti sarnane maastik. Tõises õhkkonnas koos harjutades ja kogemusi vahetades tekkis nii mõnelgi uusi mõtteid ja eesmärke.

Balti MV koondise laagris tekkinud mõtteid jagab
Siiri Mere.
(avaldatud lühendatult-
Toim.)

Seekord oli noortele, kes moodustasid enamuse laagrisolijatest, lisandunud ka täiskasvanute koondislasi. Koos läbiti samu metsaradasid küll tavapärase kaardiga, reljeefikaardiga, kui ka mälu järgi. Kellelegi ei tehtud vanuse järgi allahindlust. Täiskasvanutega koos treenimine annab mingigi ettekujutuse, kuidas tegelikult peaks metsas liikuma ja milline peaks olema kiirus.

Laagrid mõjuvad vägagi positiivselt. Treeningutel on huvitav jälgida, kuidas teised läbivad keerukaid etappe ja juhendajate poolt väljamõeldud kõikvõimalikke põnevaid radu. Laagrist tulles on kindlasti paljudel käinud peast läbi mõte, et nüüd hakkam küll treenima. Paar nädalat kisub see ind kaasa, kuid peagi kõik hääbub.

Oma kogemustest võin öelda,

et talv läbi üksi treenida, teadmata, mida teised teevad, pole just kuigi mõnus. Pidevalt ühed ja samad jooksurajad, ühed ja samad mõtted. Päevaplaangi muutub rutiinseks: kooli, jooksma, magama (muidugi väikeste vahejuhtumistega).

Nii peaaegu iga päev. Aga kui tead, et pead kindlal ajal kindlas kohas olema, et trenni minna, on märksa lihtsam. Siis ei saa lasta end heidutada mõtetest nagu *õues on nii halb ilm; ootaks õige veel natuke või aega on, küll ma hiljem lähen.*

Kindlasti olete märganud, et võistluspaikades on noored siin-seal pundis ja arutavad midagi omaette. Räägime seal kõigest: treeningutest, võistlusest eelsest meeleolust ja enesetundest ning muust elu-olust.

Pärast võistlust uudistame aga üksteise vaheaegu ja jagame metsamuljeid. Meile, noortele, on just sellised infovahetused üheks inspireerivaks momendiks.

Meenub eelmisel suvel toimunud EOL-i noortelaager, mis toimus siinsamas, Värskas

ja kus nooremad ja vanemad lapsed ühiselt aega veetsid. Tegime koos trenni, suhtlesime ja tundsim end vabalt. Sai selgeks, et noored vajavad üksteise tuge.

Kõik – kasvõi tulevane tipporienteeruja karjäär – saab alguse pisiasjadest: tahtejõust, sobivate treeningumaastike olemasolust, mitmekülgsetest radadest, soovist alaga tegeleda, kaaslastest jne. On samas ka selge, et kui kedagi peab treeningutele sundima, siis pole asi õige.

Kedagi (ja eriti just lapsi) ei tohi sundida, vaid peab suunama ja juhendama. Mõnus vaba õhkkond ja kaasakiskuv loodus köidavad kõiki orienteerujaid.

Tugevamad noored on pärit enamasti Lõuna-Eestist, kus on harjutamiseks paremad ja füüsiliselt raskemad maastikud. Ka seltskond on seal pidevalt koos. Igapäevased organiseeritud treeningud on nende tugevaks eeliseks.

Kui aga tahtejõust ja edasijõudmise soovist puudu ei tule, löövad ka “põhjapoolsed” laineid. Olgugi, et enamusel meist puudub treeningukaaslane, treenereid on vähem ja võimalused kasinamad.

(Vahel teeb ikka kadedaks küll, kui konkurendid saavad võistluspäevade vahel oma kodus, soojas voodis, end rahulikult välja puhata. Sina aga veedad öö põrandal või telgis.)

Koos viibimine annab palju jõudu ja indu, koos treenimine veelgi enamat!

Orienteerumine – see on head sõbrad. Lihavõttesprint 2001 Foto: M.Vaher

RISTSÕNA 3/7

LAHENDUS	o-päevakute alustaja 1964	Eetika kategooria	Tüdruku nimi	Anumad	Teritama	Lämas	Eesli häältisus	Punane Karula murdes	Ilmakaar + noot	
Poisi nimi	T	A	A	V	I	K	I	V	I	KP-objekt
Rõuku	A	U	N	A	H	I	I	E	D	Eestlaste puhapaigad
Põllukult. + Kannumäe täht	L	I	N	A	U	S	A	R	A	Hõre ehitis
Loodimisriist	L	O	O	D	M	A	T	E	R	Alma ...
Aasia riik	I	N	D	I	A	S	A	V	E	Salvestama
Järveoja ja Lingi tähed + alp	N	U	E	D	E	V	R	A	E	OK
Automark	N	I	S	S	A	N	A	U	R	Vee olek
... Arantes do Nascimento (Pele)		T	S		N	V	A	N	N	Pesemis-koht
O-ja tähtsaim organ	A	E	A	H	A	R	G	L	A	Ilvesteade 2002
Toi tegi	Saue ja Poopuu tähed	looni-vaheteid	Ukraina linn	Nii!	Vanuse + naatrium	Vene Nõu-kogude Väba Riik	Aed + hõbe	Türi o-ja, kood 18 + Haldna täht	Tuntud reitk	lauuse jätkub

EOL noortelaagrid 2002:

6.-9. juunil Elvas

21.-24. augustil Kõrvemaal

Elva noortelaagri info:

- Laager algab 6. juuni lõunast ja lõpeb 8.-9. juunil Otepää Kevadel osalemisega.
- Põrandamajutus ja toitlustus** Elva Gümnaasiumis.
- Kaasas peavd olema** madrats, magamiskott ja padi.
- Laagris osalejad peavad ise **enda eelnevalt registreerima Otepää Kevade võistlusele.**
- Maksimaalne hind laagris osaleja kohta on **400 krooni.**
- Hind sisaldab** majutust, kõiki söögikordi, kaardimaterjali treeninguteks, transporti Elvast võistlustele Kambjas ja tagasi.
- Täpsem info EOL klubidele e-posti teel.
- Täpne laagri tegevuskava** selgub peale registreerimissoovide laekumist vastavalt vanusele ja orienteerumisoskustele.
- Registreerimine EOLi klubide kaudu Maido Kaljurile maido.kaljur@mail.ee **hiljemalt 31.maiks!**

Tere, head malevakaaslased!

Toivo Kotov

Avalik kiri noorte orienteerumismaleva Aegviidu EÕM 1978 kaaslastele (EÕM = Eesti Õpilasmalev - äkki mõni noor ei tea).

Muljete värskendamiseks tollastele ja julgustuseks tänastele noortele.

Mulle hakkab Eesti parim ajakiri (mõtlen siinkohal ajakirja *Orienteeruja*) juba vähe närvidele käima. Kuskilt olid nad teada saanud, et tegime 1978.a. Aegviidus orienteerumismaleva ja mingi kavala nõksuga pressisid meilt selle kohta jutu välja.

Austamaks Orienteeruja tegijaid, tuleb jutt vist ikkagi ära teha.

See toimus 24 aastat tagasi, selle ajaga on palju vett merre voolanud ja üht-teist jõudnud ununeda. Alul ei suutnud meenutada meie maleva täit nimekirjagi. Tänu teie aktiivsele abile peaks nimekiri olema taastatud:

Komandör Jaak Hiisjärv (Jack)

Abikomandör Toivo Kotov (Toi)

Malevlased:

Kersti Kaasik (nüüd Ehala)

Virve Tshuhna (nüüd

Einpaul)

Juta Tshuhna (nüüd Ainelo)

Pille Taba

Ene Kuusik (nüüd Moldau)

Helgi Tikk (nüüd Kiik)

Reet Arold (nüüd Kuuse)

Tauno Piirikivi (Tauts, ka Kirurg mingi legendaarse kummikinda-protseduuri järel)

Heiki Einpaul (Karu)

Are Leesik (Lessa)

Hillar Toomiste

Tiit Tali (Tali)

Veljo Kokk (†)

Leho Haldna

Tõnis Semjonov (Juhe)

Peep Eller (Lurjus - ilma vähimagi negatiivse varjundita)

Donald Kiidjärv (kutsusime vist ka Piiluks?, aga Donald on juba niigi hea nimi)

Peep Puis (Põis)

Peeter Soom (alul Nunuu, mingist rongisõidust muutus tänu vagunisatjale Elmariks, too hüüdis Elvas: "Ell-maar, Ell-maar")

Toomas Ellervee - Elevant
Margus Roll (muutus metsaistutamise käigus Aaduks)

Maleva nimekirja tuleks kindlasti lisada väga tähtsad tegelased:

Meile Aegviidu Metsamajandi poolt antud brigadir, tööandja ja palga tegija **Jüri(?) Schasmin**

Bussijuht Jürka

Vana vene buss "Erna" (tagantjärele mõeldes üsnagi provokatiivne nimi).

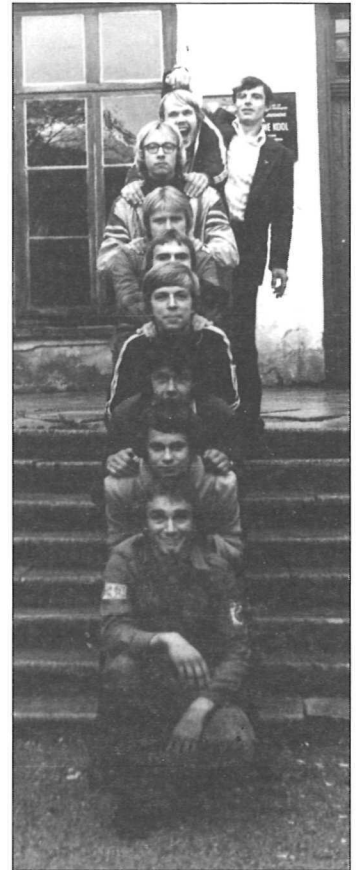
Tagantjärele tunnistan, et päris sadat protsenti oma hetke-energiast ei suutnud malevale anda. Mulle oli see 1978. aasta üldse üks hulumeelne aasta. Juba talvel sai tehtud tehtud hulk radasid. Aprillis sündis Kaie. Enne malevat tuli mais Järvede oru (Võrumaa) kaart üle käia, maleva aega sattusid Eesti öö-MV rajameistri töö Siimustus ja noorte 7-karika (kas seal ikka olid Eesti, Läti, Leedu, Valgevene, Moldavia, Moskva ja Leningradi tollased parimad o-noored koos? Praegu sain seitse suurt keskust kokku küll) korraldus.

Kuna maleva ajaks oli juba selge, edaspidi jätkab meie pere Lüllemäel, siis tuli ka Tallinna o-neljapäevakutega hakata lõpparveid tegema. Sel aastal enam Tallinna o-päevakute peakorraldaja ei olnud. Virve Poomile tahtsin ometi korras majapidamise üle anda. Lolli peaga lubasin augustis ka Kohilas ühe päevaku teha.

Siit minu vabandus, miks ei saanud Teiega Hiiumaale lõpuekskursioonile kaasa tulla. Lüllemäele jõudes õnnestus siin ka hea kamp kokku saada. Umbes samast ajast sai alguse Sixteni o-karjäär. Aga see on juba uus jutt. Praegu räägime malevast.

Pille ja Juta meenutavad:

Oma Erna-bussiga läksime hommikul tööle, lõuna ajal

Ülalt alla: Bussijuht Jürka, Heiki Einpaul, Margus Roll, leho Haldna, Are Leesik, Tõnis Semjonov, Tauno Piirikivi, Peeter Soom, Peep Eller.

Foto Pille Taba erakogust

Esireas: Juta Tshuhna-Ainelo, Kersti Kaasik-Ehala (istub), Reet Arold-Kuuse; teises reas: Virve Tshuhna- Einpaul, Pille Taba; kõige kõrgemal: Ene Kuusik-Moldau ekskursioonil Hiiumaal. Foto Pille Taba erakogust

Turismibüroo instruktor vms.) panid noortest pundi kokku, et tehtaks tööd, trenni ja oleks mõnus suvi (*täpsemalt olin Eesti Laste Ekspeditsiooni ja Turismi Keskmaja meetodik ja Teie Eesti noortekoondise kandidaadid - T.K.*).

Me olime 9. ja 10. klassist üle Eesti: Tallinnast, Pärnust, Tartust, Kohtla-Järvelt. Ja siis said meist metsatöölised. Sealt pärinebki enamusel tööraamatu esimene sissekanne - III kategooria metsatöölise Aegviidu Metsamajandis. Igatahes polnud see mingi kapsakõplamine, vaid midagi paremat.

Ja teie, kes te peale 1978. aasta suve oma pead Orto kummelišampooniga pesite, teadke, et need olid meie korjatud kummeliõied!

Elasime vanas Aegviidu koolimajas - üks klassituba tüdrukutele, klaveriga spordisaal poistele. Seal siis elu käiski. Koolimaja taga oli staadion, kus jalkat ja muid tervistkahjustavaid mängu (kellegi sõnul oli rebumaitse suus). Kilomeetri kaugusel koolimajast oli oja, mille juurde jooksimise hommikul pesema. Alevi oli pood, mille teisel korrusel söökla, kus söömas käisime; kokatädide vaeva pidime lunastama köögitoimkonnaga, mida tüdrukud nädala kaupa tegid. Sealt poe juurest sai ka lotopileteid osta, mida Margus korra üsna meeldejäädvalt tegi. Iga kord, kui pileti kätte sai, tuli mõõdetud sammul bussis, ronis tagapingile istuma, kus oli tema koht. Avas esimese - võit, uus pilet! Avas teise - võit, uus pilet! Avas kolmanda - võit, uus pilet! Lõpuks jäi rahule mingi rublase-paarise (kes seda nii täpselt mäletab) võiduga. Kärakoori saatel.

Tööpäeva lõppu kuulus Nelijärvel mulistamas käimine, meil oli kolm kuld-kala ka - ujumistrenni kogemustega Juta, Virve ja Kersti (*Aegviidust Nelijärvele on oma 4 kilomeetrit ja tagasi pidime ka kuidagi tulema - T.K.*). Muidu olime tavalised

noored, ainult Tali jooksis argipäevadel 30 km ja puhkepäeval 10 km - vähemalt meelde on see kuidagi niimoodi jäänud. Vahel sattus mõni neljapäevak sinnakanti. Nädalavahetustel olid laagrid või võistlused. Ühiseks ürituseks kujunes üleliiduline tugevamate noorte matš "Seitsme karikas", kus Toi oli peakorraldaja, Jack rajameister ja Eesti noortekoondises osales 2/3 maleva noorkoosseisust. Teatevõistlustel toodi kõigis võistlusklassides esikohad. Muuhulgas õpetasid leedukad seal konna küpsetama ja sööma.

Tali:

Meist paar aastat vanem Tiit Kuusik praalis korra, et jooksis trennis 20 km kiirusega 4 min/km. Pidasin seda juttu ebatõenäoliseks, ehk ta valetab? Läksin siis maleva ajal ühel õhtul Piibe maanteele jooksmas. Kuna tunne oli mõnus, jooksin 30 km ja keskmine alla 4 min/km. Siis ei julgenud sellest rääkida, kartsin, et keegi ei usu. Praegu tuli meelde. Samal sügisel jooksin maratoni ajaga kuskil 2:51, mis oli Eesti noorte ja juunioride rekord (eelmine oli Vladimir Heeriku käes). See näitab, kui sportlik malev tegelikult oli.

Karu:

Natuke tegime trenni ka, aga seda mäletan suhteliselt vähe. Rohkem oli tegemist puunottide tassimise, rohimise ja muu säärasega. Minu meelest ei erinenud meie malevaolu oluliselt teiste rühmade omast (olin järgmistel aastatel ka tavalises rühmas). Meie töö oli Aegviidus valdavalt seotud metsaga - ikkagi metsamajand.

Toi:

Eks me saime juba päeval töö käigus paraja koormuse. Endal on sellest ajast meeles ainult üks trenn. Läksime Karuga mingi asja üle vaidlema ja küsimuse lahendasime jooksukrossiga Nelijärve mägedes. Pärast seda olime Karuga hästi läbi saanud.

Karu:

Vasakult: Hillar Toomiste, Toomas Ellervee, Peep Eller ja Leho Haldna puhastavad pärast tööd käsi vaigust puhtaks. (?) Foto Pille Taba erakogust

Spordis olime kõvad küll. Harju malevate kokkutulekul Järveotsal võitsime enamuse spordialasid. Isetegevuses ja eriti rühmalaulus - Tauts alustas "soolot" paar takti enne teisi - nendes olime viimased.

Pille:

... Kirves-kõblas-kompasskaart - just niisugune oli meie malevalaulu refrään, mis Aegviidust läbi sõites iga kord meelde tuleb. Selle tegi meile Peep Puis, kes praegu laulab "Vanemuises".

Ega need mehed meil muidu mingid erilised lauljad polnud. Tüdrukud ikka hoopis rohkem! Erna-minelises bussi sai lauldud küll, aga mitte erilisi malevalaule, vaid rohkem selliseid, mida üheski laulik ei leidunud. Ikka "Pea õitsvad lilled...", "Noorus on ilus aeg...", "Metsavennad" ja Amor-trio laulud.

Kes mäletab sellist triot? Juhan Viiding, Lembit Ulfsak ja Tõnis Rätsep. Ja millised laulud! - "On tühjaks jäänud

vana suksutall...", mille lõpetas Juhan Viiding: "I love you..." (üks "Head ööd" või "Head teed" laul tuli Teil minu meelest ka väga hästi välja. Sellega lõite korra Kehra rühma pahviks - T.K.)

Igasuguseid asju sai tehtud... Kõike ei saa rääkida kah.

Agaga see on küll meele., kuidas Elevant joonistas kihlveo peale tunniga (poolega?) peast Eesti täpse rannajoone - no seda oli enne ju raske uskuda.

Minu uitmõtteid ja meenutusi:

Huvitav, kus olid küll Euro-nõuete jälgijate silmad 24 aastat tagasi? Meie tollaste elutingimuste järgi Aegviidu vanas koolimajas poleks tohtinud seda malevat üldse teha! Voodid olid komandör Jackil ja tüdrukutel. Teised magasid põrandal. Lisaks kuiv kemp, vett tuli tuua õuest. Hommiku- ja lõunasöögi saime Aegviidu sööklast.

Õhtuks anti võileivad kaasa, aga teevett tuli omal keeta.

Karu kirjutas, et spordis olime kõvad ja muus osas kehvad. Järveotsa kokkutulekul sai meie laagrikujundus ka võrdlemisi kõrge III koha. Ega me seal muud ei teinudki, kui panime keset oma õue ühe kännujuurika koos kirvega üles.

Natuke oli pilte ka. Olime just tulnud Kuusalust metsaisutamisel. Ühe pildi alla panime kirja: "Me pole oma elu asjatult elanud!" Oli kunagi vist mingi arusaam, et iga inimene, kes on elus istutanud ühegi puu, pole oma elu asjatult elanud.

Keegi Peep Puis tegi "Kuku"-raadios muusikali saateid. Mõitlesin neid saateid kuulates, kas see on nüüd sama Peep Puis, kes meil malevas oli. Pille info järgi on Peep praegu "Vanemuises" ametis. Ikkagi on vist tegu maleva-Peebuga! Sellisel juhul ei saa tänaseni aru, kuidas me oma malevalauluga ikka viimaseks jäime.

Valgamaa Keskraamatukogu juhatab Endla Schasmin. Kui meid Endlaga tutvustati, siis ütlesin, et Schasminite nimi on kuidagi kahtlaselt tuttav. Endla oli küll nõus sellega, et tema vend võis olla meie Aegviidu Metskonna poolne töödaja ja

brigadir. Ta ise ka Aegviidust. Nii väike see maailm ongi.

Lülitaksin bussijuhi ja brigadiri ka maleva nimekirja. Karu juba kuskil meenutas: *bussijuht jooksis kirsadega lamades asendist 100 meetrit 11,5 sekundiga!*

Brigadirist on mees selline seik: lõi meid mingit ülimalt võsas kraavikallast puhutaks raiuma. Meie nagu lollikesed tegime selle asja rõõmsalt ära. Mees vaatas pärast seda meile jupp aega otsa ja ütles: olgu, nüüd lähme raha tegema. Vedas meid siis mitu kilomeetrit mööda rabakraave. Mõni üksik põõsatutt jäi ka ette. Aga iga meeter maksis. Pärast sain teada, et eelmise aasta malev oli keeldunud selle tiheda võsa mahalöömisest. "Võsast väljas" rubriik polekski meie kohta päris vale?

Jackuga rääkisime hiljaaegu telefonitsi. Ta on nüüd maandunud Ääsmäe kooli direktori toolile ja oma eluga igati rahul. Meie malevameenutustega igati päri, aga tunnistas, et kirjatöö pole talle kunagi istunud. Olevat vahepeal mõne korra isegi Tallinna neljapäevakutel käinud. Ega ta nii suur lohe ka ei ole kui pealtnäha paistab. Õigel ajal ja õiges kohas võib Jaak väga gi nobe olla.

Virve ja Karu perekroonika

algus jääb minu meelest ka maleva-aega.

Midagi otsides jäid näppu kaks meie maleva embleemi. Kollasel riidel kuusk ja kuusel tähis. Maleva paraadvormiks oli punane pluus ja teksapüksid. Tüdrukud õmblesid embleemi pluusi seljale.

Spotlikuks vormiks olid tutvuste kaudu hangitud "Marati" oranžid T-särgid. Nendele sai embleem kõhu peale lastud. Särkidega ei vedanud. Hügistades läksid lillaks aga higi sai valatud omajagu. Siis olime oranži-lilla kirjud.

On selline info, et meid oodati Aegviitu tagasi. Aga elud ja olud läksid vahepeal teisemaks.

Jutaga pole mul ka eriti vedanud. Kui Teie nimesid ja aadresse orienteerujate kodulehelt taga ajasin, siis nägin, et Juta on D 40! Ei uskunud silmi. Ta on ju meie pesamuna ja malevasse saamiseks pidi Jutale nooruse pärast eriloo välja ajama. Juta ja D 40. See on võimatu!

Minu meelest olete samasugused noored edasi!

Veel noppeid Teie kirjadest:

Pille ja Juta:

Malevaaja lõpetuseks tegime sügisel Hiiumaa-ekskursiooni, ikka koos Jürkaga. Mõõtsime jõudu ka Hiiumaa orienteerujatega. Võistlus oli tasavägine, aga peale jäime! Juta tulemustemärkmikust võib lugeda: "suvi läbi, kuidagi kurb". Nii oligi.

Järgmisel talvel-kevadepoolt tuli korraks selline mõte, et kui teeks veel ühe sellise suve, aga siis tuli juba ülikooli peale hakata mõtlema. Ja ega rohkem vist selliseid noorte orienteerujate suviseid töö- ja treeninglaagreid polegi tehtud. Tudengitel EÜE-s siiski oli ka midagi.

Mis meist siis edasi on saanud? Orienteerumise juurde on jäänud peaaegu pooled. Nendega kohtumine on suviti peaaegu et iga-

nädalane sündmus. Aga mõnda pole pärast noorteklassi aega üldse näinud, ühe viis elust õnnetus.

Ja Aegviidust läbi sõites tuleb jälle meelde: kirves-köblas-kompass-kaart...

Igatahes oli see mõnus suvi.

Kersti:

Kui Aegviidust läbi sõidan, siis vaatan ikka seda metsatukka, kus me hooldusraiet tegime ja meenuvad puudeistutamised, mardika-korjajamised ja Jäneda lähedal kummelipõld.

Karu:

Olulisim on ilmselt suve jooksul tekkinud ühtekuuluvus ja kambatunne. Võistlustel käimine oli sel ajal lõbus, tervislik ajaviide, seltsielu vorm. Käidi rongiga, imebussidega. Praegu ei kujutaks sellist operatsiooni ettegi, et Lõuna-Eestisse peab hakka-ma keskkööl Petseri rongi kolmandal riivil sõitma (*Petseri rongiga käisime vist NSVL karikal Piusa ääres. Olime seal punktikohtunikud - T.K.*).

Mõneti kahjugi, et täna on sportlike saavutuste nõudlemine seda lõbusat poolt ära rikkunud ja üldine arvamus kujundatakse pigem toetama ainult professionaalselt asjasse suhtuvat sportlast. Aga tähtsad on nii üks kui teine.

Tali:

Siin elus unustame me ära enamuse detaile. See, mis meelde jääb ja mida me alati endas kanname, on see emotsioon, mida me üksteiselt saame ehk inimsuhted.

Tiidu tõdemusega võikski lõpetada.

Aitäh teile kõigile ilusa suve eest!

Toi Lüllemäelt

Leho Haldna riideid disainib Heiki Einpaul. Aegviidu 1978

Foto Pille Taba erakogust

Multisport – orienteerumine kui seiklus

Mõned osalejate vahetud kommentaarid peale võistlust:

Rene Otteson:

“Väga meeldiv võistlus, rada oli väga huvitav. Jooksurada oli ka huvitav. Sai joosta mööda lagedaid ja teid, samas oli raskemaid orieneerumistehnilisi punkte, kus pidi orienteeruma päris tõsiselt.

Profiorienteerujale oli asi ikka lihtne, kuid tänu natuke keerulisematele punktidele saime järgnevatega väike vahe sisse. Aga kuna rada on kõigile ühesugune, siis need, kes jooksu harjutavad, oleks võinud ju järele joosta. Aga nad jäid ka puhta jookuga lihtsalt maha.

Teedevõrk oli tihe, põlde vähem, eelmine võistkond kadus silmist ära. Mäed hullud ei olnud.

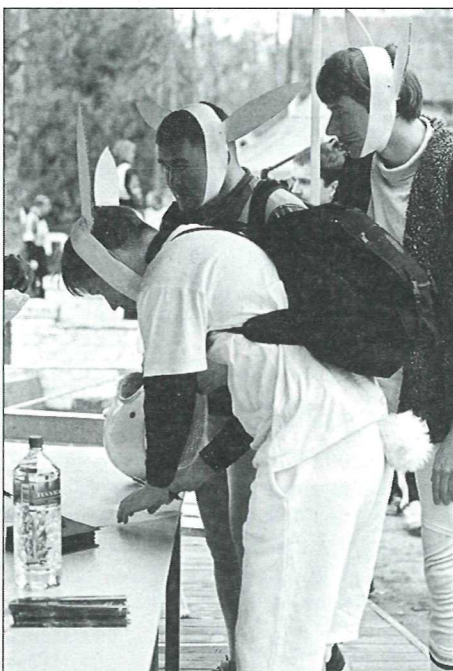
Kanuetaapp oli vast kõige raskem, sest tuul oli kogu aeg vastu. Kanuupunktid võiks keerulisemad olla, natuke metsa sees. Meil oli kokku lepitud, et kolmas mees jookseb kallast mööda poolsaare otsa, istub kanuusse ja sõidame viiendasse, aga ta sai valesti aru ja pani otse viiendasse.

Seal me kaotasime aega, ootasime ja vaatasime, kaldal meest ei olnud. Siis kuulsime teda (metsas hõikamas). Rattaorieneerumine oli mõnus ning seekordne võistlus huvitavam kõigist eelmistest.”

Ago Markvardt:

“Vinge. Kui jooksus poleks neljandast punktist 3 korda mööda jooksnud, siis oleks meeletult eespool olnud. Me lugesime, et on all orus, aga oli hoopis mäe otsas. Jooksime kogu aeg napilt punktist mööda.

Orienteerumisjooksust jäi veel üks soo meelde, kus põlvini sees olime. Jooks oli ka

Võistkond Jäneseid stardis. Foto: Gren Noormets

Kanuorieneerumise start Foto: Gren Noormets

kõige raskem, sest ei ole trenni teinud.

Pärast läks väga vingeks, ratas oli juba fantastiliselt hea. Kanuuga tulime neljandast viiendasse maad mööda, kanuu kaenlas. Mõtlesime, et nagu Oh! ja Ah! matkal, ja kanuu külje peale oligi oh! ja ah! kirjutatud. Jäime võistlusega rahule. Vinge.”

Võistkond “Jäneseid” (kes väga rahulikult ja mõõdetud sammul stardist lahkusid): “Kõik oli graafikus kuni Munamäe juures panime valele poole. 10 minutit kulus sinna. Viimased 20 minutit panime krampide piiril, et fini?iaga mahutada. Kanuuga tegime tunni ette. Jalgsi me hästi ei jõua, aga täna oli juba mõnusam. Eelmine kevad nägime kaarti esimest korda. Imago? Eelmine kord olid meil vanad vene rattad, nüüd neid ei saanud ja mõtlesime, et teeme kõrvad.” Üsna ehtsad sabad olid muide ka.

Viimane naiskond “Eesti Telefon 5”:

“Väga vahva võistlus oli, ainult et orienteeruma peaks natuke paremini. Me jõudsime sama mehe juurde välja. Sama kase juurde jõudsime ka tagasi, aga 40 minutit hiljem. Füüsiliselt ei olnud raske, ainult et kui kaarti ei loe, siis lähed ikka tund aega valesti ja... Siiski olema rõõmsad, õnnelikud ja rahul, järgmine kord tuleme uuesti.”

Võitja meeskond “Nike”:

Ikka on raske, võitjatel peabki raske olema. Paar koera oleks võinud kinni olla. Üks oli ikka päris tige. See dobermann. Aga siis panime kiirust juurde ja... Võistluse mõnu selles ongi, et igaüks valib oma etapi ja püüab teistele ära teha.

Teise koha võistkond:

Esimene võistkond tegi väga kavala lükke seal kanuu peal, vedas kanuud üle poolsaare ja seal jäime maha ning vahe säilis lõpuni. Kartsime, et mets võib seal väga tihe olla.

Rattasõiduga tegelikult rahule ei jää, sest vigu tuli päris palju, kaardilugeja eksis ja koostöö oleks võinud ka parem olla. Olime

Arvamus

Toonus Cup ja teised

Sixten Sild

Toonus Cup'i sarnaseid mitut spordiala kombineerivaid võistlusi on viimasel aastakümnel tekkinud nagu seeni pärast vihma.

Enamasti on tegu võistkonnavõistlustega ja tihtipeale nimetatakse seda ka ekstreemspordiks, kui võistlus ikka tõesti kaua kestab ja tõeliselt kurnav on. Olen lugenud sellistest üritustest nii meie põhja, lõuna- kui ka läänenaabrte juures.

Arvan, et see on spordivaimustuse laine, mis tuleb kasuks spordi populaarsusele üldse ja vastupidavusaladele eriti. Kui tegemist on aga veel nii palju orienteerumiselemente sisaldava võistlusega nagu seda on Toonus Cup, siis on see igati vajalik vesi meie orienteerumise veskile.

Toonus Cupil osalejad tutvuvad väga atraktiivses vormis meie ala võludega ning kindlasti suurendab see kui mitte orienteerujate, siis vähemalt sellest midagi taipavate kaasaalajate ringi. Võitjaid saab muidugi tunda ka lai üldsus - sellele aitavad kõvasti kaasa tele- ja lehemehehed.

Veidi saladuslikuks jääb mulle see, miks praegusel üldisel “elumugavuste nautimise fetišeerimise ajastul” tahetakse just harrastada keerulisi mitme ala hübriide, mis pealegi veel ka pikalt kannatamist nõuavad. Arvatavasti on aktiivsema ellusuhtumisega inimestel saanud villand rutiinest mammona orjastusest/koolis tuupimisest ja ka klassikalistest spordialadest ning tahetakse emotsionaalset vaheldust meeldivas keskkonnas. Ja vahelduse tagab jällegi orienteerumisradadelt pärinev põhimõte - iga võistluse rada on unikaalne ja kordumatu.

Asi tundub kõrvalt vaadatuna nii huvitav, et kui vähegi aega oleks, lööks isegi kaasa... ▣

esimest kord sellise võistkonnaga väljas, arenguruumi on. Ja tegelikult tulime ikka võidu järele.

Võistluse viies:

Iga korraga läheb järjest paremaks. Ratas on meil kogu aeg nõrk olnud. Seekord oli tehnilisem kui varem, ei olnud väga teed mööda jooksmine või sõitmine. Meil on kõik orienteerumisega tegelenud, kes vähem, kes rohkem. Vahepeal oli punktides liiga paljugi arutamist. Midagi üle mõistuse keerulist ei olnud, oli siiski konkreetsete objektide peale minek.

Jooksuetapil joosti selg seljas kinni...

Foto: Gren Noormets

“AT Sport 92” (Anti Arak, Gunnar Vahi, Eveli Saue), 1. koht segavõistkondadest

Väsitav oli. Kõige raskem? Ei teagi. Rattasõidu lõpp oli päris raske. Ise väsinud ja maastik ka raske. Segatiimis mehed ikka toetavad ka. Lükavad mäest ülesse. Hea võistlus oli. Toredad korraldajad, head konkurendid, hea rada, meeldiv seltskond. Naised on väga tublid, tublimad kui mehed. Visad, sitked.

Graft II (Siiri Mere, Randy Korb, Rain Lond), 3. koht segavõistkondadest:

Raske oli, eelmise kevadega võrreldes oli rohkem orienteerumist. Jooks oli kõige raskem. Segavõistkonnas on naistel kindlasti raskem, minul jälle sellevõrra kergem.

Minu arust oli väga hea rada, rattarada ikka ülihea, vähe suuri teid. Tegelikult oli üldse hea, polnud sellist jooksukat, sai ikka orienteeruda ka. Kes orienteerunud pole, ei pea kartma - hakkama saab ikka, hajutust ju rajal pole, jooksuetapil oli selg

selg seljas kinni.

7. vstlk (Heigo Põld, Raivo Erik, Veiko Pak):

Väga mõnus. Seekord oli raskem kui Pangodis, huvitavam. Eksimist ei saanud endale lubada. Oma peaga jõudsimme alati kaugemale.

30. vstlk (Indrek Mägi, Rivo Subi, Alar Saar):

Hästi läks, emotsioonid on ülimalt positiivsed. Rattakumm läks katki, aga vahendid olid kaasas ja parandasime kohapeal ära. Rattaorieneerumine oli vast kõige raskem, ise väinud ja maastik kohati kehvasti läbitav - vahepeal olid lausa oksad ees ja siis tuli natuke jala minna.

73. vstlk (Reimo Kaasiku, Raivo Kaasiku, Evelin Kärner):

Segavõistkonnaga on parem. Kaklema ei läinud. Mul on kogemusi, eelmine aasta olime ainult meestega, siis läksime küll raksu. Sõimati aga kaardilugejat. Vahepeal kahtlesime küll, kas on ikka õige tee,

aga kui kaardilugeja tütleb, siis tuleb minna.

Täna juhtus niimoodi, et üks punkt jäi vahele ja meid on diskvalifitseeritud. Sama kolmas punkt, mida ma kahtlustasin. Need panid seal valesti, mina läksin õigesti ja siis ma jäin vaatama, et orienteerujad poisid, EPA poisid, aga noh, üks punkt jäigi võtmata.

Kõige hullem on see, et rattaga pidevalt pörutab ja see kaart lehvib sul käes. Ega see ei ole selline hingetuks ajamine, vahepeal tuleb ikka pidurdada, seisma jääda ja vaadata korraks.

Kiirustamise viga. Kindel on see, et tuleb oma sõitu sõita. Mitte midagi vaadata, et mis teised teevad või kust tulevad. Ise näpuga järke ajada.

“Hansa”, Tiit Pekk:

Oi, me olime selgelt kõvem tase võrreldes esimese sellise võistlusega. Aga meie rattavorm on null. Ma olen teist korda ratta peal, eile olin esimest korda.

Segavõistkond on parem, sest siis ei lähe kohe algul tanki. Kujutate ette, kui me Peki Tõnniga oleks ühes võistkon-

Omajagu osavust nõuab ka Siipulga käsitlemine liikuvalt kanuult. Foto: Gren Noormets

nas. Me oleks jooksu lõpus mustas augus, pulss 185 ja keegi enam ei orienteeruks.

Nii et naised võetakse selleks kaasa, et ise ellu jääks? No ei, seda ei saa nüüd ellujäämiseks nimetada. Sügisega võrreldes oli raskem, ronimist oli rohkem. Võistkond tülli ei läinud, kaart oli minu käes.

Kellel tekkis huvi, siis järgmised “Lapin Kulta 2002” multisportietapid on suvel Lutsul ning sügisel Valgjärvel.

Rattasõit hajutas võistkonnad ja pakkus teevalikuid. Fotol võistluse võitjad - Team Nike. Foto: Gren Noormets

Kanuusõiduks on vaja osavust.

Foto: Gren Noormets

Suveseiklus: 29.06.2002 Valgamaal Otepää vallas Lutsul. Valikorienteerumine.
Võistlus: Jalgsi maastikul, jalgrattasõit teedel, ajaliselt kokku 5 tundi.
Matk: Jalgsi maastikul, jalgrattasõit teedel, ajaliselt kokku 2 tundi.

Sügiseseiklus: 22.09.2002 Põlvamaal Valgjärve vallas Valgjärvel. Suundorienteerumine.
Võistlus: Jalgsi maastikul (ca10 km), kanuusõit järvel (ca 10 km), jalgrattasõit teedel (ca 35 km).
Matk: Jalgsi maastikul (ca3 km), kanuusõit järvel (ca 3 km), jalgrattasõit teedel (ca 10 km).

Info: www.toonuspluss.ee
 Tel. 050 92259, 050 55702, 05012872

WWW.NIKE.COM/BOWERMAN

AIR PEGASUS

Juba legendiks saanud AIR Pegasus on värske jume saanud. Phylon vahetald ja täispikkuses Air-padi tagavad kõrgtasemel pörotuskindluse. Süsinikkummist vahvelmustriga välistald kindlustab haakuvuse igasugusel pinnasel.

AIR STRUCTURE TRIAX

Üks parimatest "pronaatoritele" mõeldud jooksujalatsitest läbi aegade. Topelttihedusega Phylon, Footbridge toetuselement ja sirge liist tagavad maksimaalse toetuse. Air-padi pehmen dab maandumist kann- ja päkaosas.

AIR SPAN TRIAX

Jooksjale, kes vajab kergset, kuid samas stabiilset ja pörotuskindlat jalatsit. Topelttihedusega Phylon vahetallas toestab jala sisekülge. Air-padi nii kann- kui päkaosas hoolitsevad pörotuskindluse eest.

AIR SKYLON

Väljapaistvalt kerge (paelttega 296g) ja ülilma pörotuskindlusega AIR Skylonil on Phylite materjali abil ühendatud vahe- ja välistald. Sobib nii treeninguks kui võistlussoorituseks.

Esimest korda multispordiüritusel

Ruth Vaher

Olin esimest korda sellisel multispordiüritusel. Mis meelde jäi?

Ühisstardist 300 inimese metsa lähetamine oli suurte orieneerumisteadetega võrreldav kogemus - peab jälgima, et kellegile jalgu ei jääks, samas paremat jooksupositsiooni otsima ning kõigele lisaks oma võistkonnakaaslast silmas pidama.

Kuna võistkonna peale on üks orieneerumiskaart, siis tegin orieneerumisrajaga lähemalt tutvust alles peale finišit - kas me tõesti läbisime nii keerulise raja?!

Metsas asi nii raske ei tundunud, sest tunne oli nagu rahvajooksul, kus on katkematu osavõtjate voog. Jaksa ainult joosta, küll "rong" viib õigesse punkti. "Rongi" liikumise õigsust kontrollis loomulikult oma võistkonna kindel kaardilugeja.

Jooksurajal läks ühest kohast parim teevalik nii, et tuli läbida

eriti mudane, põhjatu ja mättane soo, mis isegi tegevorienteeruja jaoks natuke liiast, aga no seiklussport ikkagi.

Kanutamamine oli natuke tüütu - sõud ja sõud, kuid kuidagi ei liigu edasi ja järve teine kallas koos kontrollpunktiga on niiii kaugel. See-eest punktide läbimine oli tore - üsnagi mitme KP võtmisel õnnestus oma kanuuga kõige paremini manööverdada ja mitmest paatkonnast mööduda.

Rattaorieneerumine oli huvitav. Seal oli inimestel igasuguseid pardakompuutreid abiks, aga sellegipoolest ootasid nad nii mõnigi kord Seda Naiskonda järele, et veenduda oma otsuste õigsuses.

Rattaorieneerumisele andis lisavõlu see, et võistkonnad olid pika võistluse käigus juba hajutatud ning kohati olid ainus võistkond maastikul. Samas oli ka rattaorieneerumisrajal palju huvitavaid ja erinevaid teeva-

likuvõimalusi.

Võistluse omapäraks oli, et tegu oli võistkondliku võistlusega. Kui orieneerujad võitlevad tavapärastel metsas isenda ja rajameistri nutikusega, siis sellel võistlusel tuli lisaks iseendale arvestada kahe võistkonnakaaslasega - toetada üksteist ja teha ühiselt otsuseid.

Meeldis, et korraldjad olid väga tolerantsed kanuuetappidel tekkinud probleemide suhtes. Nende kommentaar protestide kohta oli: "See on seiklusspordiüritus ja igasugune nutikus, mida suudetakse välja mõelda, et rada kiiremini, edukamalt ja võistlusreeglite piires läbida, on lubatud." ■

Naiste esitriid.

Foto: Gren Noormets

Seiklusmatkade sari 2002

Pühajärve 28.04.2002

LAPIN KULTA CUP KEVADSEIKLUS

Nr.	M/N/S	Võistk.nimi	Nimi	jooks	koht	kanuu	koht
ratas	koht	team	Heiti	Hallikma	Erik	Aibast	0:41 2
9.	M	nike	Alar	Viitmaa	Rene	Ottesson	1:33 1
2.	M	salomon	Arbo	Rae	Margus	Hallik	1:36 2
3.	M	graft I	Urho	Alling	Andrus	Kasekamp	1:41 3
4.	M	team	Raul	Kudre	Kaidar	Hussar	1:42 4
16.	M	ees	Ari	Mändmets	Tanel	Kannel	1:43 5
59.	M	o-kännud	Aare	Huik	Indrek	Ümarik	1:47 6
35.	M	m.a.r.u.	Aivar	Meintok	Mati	Preitof	1:51 7
7.	M	karu	Heigo	Pöld	Veiko	Pak	1:50 8
8.	M	kolm	Kaido	Nurja	Urmes	Rannul	1:59 9
60.	M	go play	Andre	Pukk	Silver	Eensaar	2:02 8
43.	M	classic	Andres	Kull	Priit	Herodes	2:04 8
11.	M	esport	Timo	Toiger	Andres	Mägi	2:01 8
			Argo	Sikk			2:56 12

54.	M	ohota	naAnti	Anton	Veiko	Hintsov	2:58 8
20.	M	erna	Ainar	Kaare	August	Tillo	3:56 14
31.	M	et I	Jaan	Korrol	Jüri	Saarma	4:00 15
32.	M	et III	Andres	Roosmaa	Rando	Kall	4:02 16
68.	M	etsk VI	Rein	Löppe	Tarmo	Möttus	4:02 17
18.	M	matrix	Margus	Kandelin	Taivo	Daub	4:03 18
17.	M	letour II	Margus	Aru	Margus	Pikani	4:03 19
55.	M	pfizer	Alar	Nigul	Tarmo	Kilg	4:03 20
25.	M	nr.66	Kardo	Grüntal	Kristjan	Kaleviste	4:03 21
21.	M	uninet	Henn	Ruukel	Rene	Maksimov	4:09 22
5.	M	MP92	Tarmo	Pintson	Jüri	Vanaveski	4:14 23
22.	M	delta-x	Urmes	Jõelegt	Ainar	Sepp	4:14 24
37.	M	kiviraider	Margus	Loogna	Tänu	Lääne	4:15 25
48.	M	morgan	Vahur	Post	Aarne	Liisväli	4:15 26
			Ivo	Musting			4:15 26

14.	M	mässer	Andres	Hoop	Kaupo	Kruus	4:12 66
39.	M	estair	Allan	Harand	Priit	Lepmets	4:17 28
38.	M	villi-seemned	Marek	Jamnes	Olari	Ott	4:17 29
1.	M	lapin kulta	Leino	Võeras	Marko	Rebane	4:17 30
42.	M	tepp+f	Sven	Freiberg	Andres	Teppo	4:18 31
66.	M	mustmuld	Marus	Varres	Aleksander	Krölov	4:18 32
29.	M	le tour I	Paavo	Nael	Jarl	Karjaste	4:19 33
15.	M	rotid	Indrek	Hinno	Martin	Kõdar	4:21 34
51.	M	brusiin	Erki	Kergandberg	Cardo	Soosaar	4:22 35
46.	M	lahedad	Peeter	Saluste	Marko	Mägi	4:23 37
52.	M	kõva laks	Kaido	Kriisa	Taivo	Sander	4:23 38
10.	M	tigu	Mikk	Muru	Martin-Gustav	Lepp	4:23 39
36.	M	tkm	Raido	Rohi	Margus	Meidla	4:27 40
			Sven	Selge			4:27 40

LAPIN KULTA CUP KEVADSEIKLUS

53. M	Jaanus Jõgis manjanaHeikki Bergson Willy Saidla Jaan Erm	1:02:49:2.1151 4:2741 52	28. M	Tarmo Olgo eesti Timo Riismaa päevalehtTimo Viksi Aavo Kukk Kristjan Pilbas	1:18:61:2.2962 5:5862 31	84. S	Kristjan Randver kempi Aivi Tarvis kelder Peeter Tarvis Priit Tarvis	1:08:21:2.1718 4:3515 78
49. M	syll - I Aivar Virro Neeme Takk Raul Tammesoo	1:02:50:2.1455 4:3942 51	26. M	Mnobenäpud Madis Tuulpärgo Marko Nõlvak Peeter Heli	0:53:65:2.5166 6:0163 30	85. S	oh ja ahKalle Riberus matkal Mare Parve Stanislav Mihhels	1:01:15:2.1313 4:4616 77
33. M	et IV Margus Kaur Tiit Sikk	1:12:28:2.1658 4:4043 50	27. M	uudla Veiko Salu Martin Uudla Marko Truu	1:50:67:3.1968 6:1164 29	44. S	paksud Hannes Vikkerpuu poisid Tanel Trööp Kairi Viherpuu Eve Palumets	1:07:19:2.1921 4:4617 76
40. M	julgustusAnderis Viltsin politsei Ivar Zeising Aivar Ridamäe	0:54:22:2.0022 4:4344 49	64. M	ute klubiAimar Kurvits Kert Rahmel Ilma Kink	1:50:68:3.0567 7:0565 28	77. S	avalloneVeiko Kask Juri Laur Kärt Laas	1:02:16:2.1819 4:4618 75
12. M	peaaguSten Mandelkorn sportlasedKalvo Kalmu Villu	0:57:37:2.2461 4:4345 48	57. M	avera Erki Kull Tarvo Kiudma Indrek Väinlo		83. S	vandersellAsse Hang Kaupo Laanes munamäeTimo Suppi	1:05:18:2.1517 4:4919 74
41. M	raasiku skRevo Remmel Jaak Luik Roman Neimann	1:05:53:2.1049 4:4446 47	19. M	pääskülaMargus Väija Aigar Saarnits	0:53:20:2.0124 4:14	90. S	karud Arti Albert Anneli Sander Anneli Arras	1:03:17:2.2222 4:5920 73
58. M	77 Tanel Talviste Maario Laas Leivo Sepp	1:32:63:2.3663 4:4647 46	30. M	good Indrek Mägi speed Rivo Subi Alar Kaar	0:48:7 1:48:7 3:51	93. S	gtx Heiki Arras Lauri Koort Emilia Kivimäe	1:11:23:2.2924 4:5921 72
69. M	emt II Madis Asu Raul Vahisalu Sander Jännes	1:00:46:2.0536 4:4648 45	Segavõistkonnad			81. S	kraft Maanus Jersov Kalle Metsoja Indrek Ott	1:08:22:2.2523 5:0922 71
63. M	jeerum Rain Pauman Toomas Esberg	0:58:41:2.0947 4:4749 44	92. S	a/t sportGunnar Vahi Eveli Saue Kea-Kaia Ilves	0:47:1 1:50:4 3:35:1 100	96. S	emt III Kaja Pind Alar Jõeste Aivar Illak	1:07:20:2.1920 5:1823 70
47. M	mehed Sixten Kerge metsast Andres-A. Sarv Andres Järve	0:55:33:2.0741 4:4850 43	79. S	salomonAdv Ats Pärnaste Sven Luks Siiri Mere	0:53:7 1:56:6 3:35:2 97	95. S	wander Andres Tavast Tiina Tarma Heiki Pajuste	1:56:26:3.0826 6:3224 69
6. M	maa-ametTormi Tabor Martti Jaanus Ülar Jõesaar	0:55:32:2.0433 4:4951 42	91. S	graft II Randy Korb Rain Lond	0:51:4 1:48:3 3:37:3 94	75. S	orav Toomas Ustav Küllike Ustav Reimo Kaasiku	1:47:25:3.0325 6:3425 68
45. M	tessa Ülar Jõesaar Tanel Kuusmaa Andres Soo	1:07:56:2.1556 4:5452 41	74. S	rae Lilian Jõesaar karud Tõnu Tänav Heiki Einpaul	0:49:2 1:48:2 3:40:4 92	73. S	orased Raivo Kaasiku Evelin Kärner	0:51:5 1:51:5
70. M	uunokadAgo Markvart Indrek Parts Priit Hermet	1:35:64:2.3964 4:5553 40	89. S	Kiired jaTarmo Siimsaare sk Ermo Liblik Epp Käpa	0:50:3 1:47:1 3:48:5 90	Naised		
62. M	sys Tarmo Raig Bruno Võsu	1:07:57:2.1657 4:5654 39	72. S	eluröömArdo Annits Aldis Alus Õnnela Raudsepp	0:58:12:2.0411 4:00:6 88	97. N	väraska Ingrid Kala vesi Viivi-Anne Soots Ruth Vaher	0:50:1 1:56:1 4:04:1 100
23. M	lokomotiv-Villu Zirnask vvr Veljo Kimmel Rain Velling Kristjan Varm	0:55:11:2.0946 4:5755 38	78. S	hansa I Erkki Raasuke Tiit Pekk	0:55:9 1:58:8 4:01:7 86	99. N	salomonSigne Parm race Tea Pärnik Sirli Parm Triini Peips	0:52:2 1:59:2 4:08:2 97
50. M	survival Rauno Pohlak kit Marco Miller Peeter Luikmää	1:12:60:2.2259 4:5856 37	80. S	visa Valdis Keskmää hing Alar Zukker Ene Aigro Ragnar Kobin	0:58:11:1.57:7 4:14:8 85	98. N	thk Helen Rohtla Krislin Meema Liina Jõgisuu	0:55:3 2:05:3 4:36:3 94
61. M	bond Kristjan Urm Margus Lepp Kaido Kert	1:39:66:2.4865 5:1557 36	82. S	et II Mihkel Pukk Eha Tolm	0:53:8 1:58:9 4:14:9 84	101. N	flora Maarja Vinkel Annika Raun Enel Kõrva	1:01:4 2:14:4 4:46:4 92
24. M	twix Meelis Lang Jaanus Lang Janek Hallivali	0:53:19:2.0537 5:1558 35	86. S	hansa Tuuli Viilup sk Tõnu Pekk Pärt Kivaste	1:12:24:2.1515 4:2010 83	102. N	mummudMargit Ani Krista Lapisova Leiti Rand	1:32:7 2:42:7 5:16:5 90
13. M	finn Rait Põllendik Olev Sepp	0:54:24:2.0740 5:2059 34	87. S	nice Jaanus Ritson life Oliver Purik Sigrid Mägi	0:58:10:2.0512 4:2211 82	104. N	emt I Siret Tamm Anne Läänesaar Kerri Jurimäe	1:13:6 2:26:5 5:28:6 88
67. M	hullud Mart Sirel metsast Priit Pikner Aivo Laidla Aivar Kesküla	0:59:44:2.0843 5:2260 33	76. S	perakülaPiivi-Heli Vettik krupp Andres Minn Mart Opmann jamaycanLembe Lepp	0:53:6 2:0310 4:2412 81	105. N	graft III Diana Kaareste Janne Tambrikas Margit Shein	1:06:5 2:24:6 6:08:7 86
65. M	e 401 Alar Kaup	1:11:58:2.2360 5:2561 32	88. S	bõb-sledVeiko Marley team Jaak Kõiva jumica Kerri Ulp	1:00:14:2.1414 4:2713 80	100. N	et V Elna Kaal Hanna-StinaLinna	

Nõmme koolide 2. Jüriöö orienteerumisjooks

Peakohtunik: Reeva Kuusk, Rajameister: Kaido Nurja

Peasekretär: Monika Piil, Korraldaja: Rahumäe Põhikool

H. 5.-6.kl. 3,0 km 5 KP

1. Schults, Siim	Kivimäe PK	17,42	32
2. Keel, Tõnis	Kivimäe PK	20,07	31
Ind. Klimin, Aleksei	Lasnamäe LVG	22,09	-
3. Tälli, Ott	Nõmme Erakool	22,34	30
4. Parve, Kristjan	Nõmme PK	23,07	29
5. Tiik, Mikko	Nõmme PK	23,15	28
6. Lindvere, Lauri	Nõmme PK	24,59	27
7. Puusepp, Märt	Rahumäe PK	26,14	26
Ind. Kakk, Mihkel		26,40	
Ind. Jakobson, Juhana		26,40	
8. Vaikma, Kaido	Kivimäe PK	27,15	25
9. Kivistik, Taavi	Nõmme PK	28,16	24
10. Miiaste, Roman	Rahumäe PK	28,45	23
Ind. Vetka, Raido	Kivimäe PK	30,14	
11. Mark, Ailan D.	Nõmme Erakool	32,19	22
12. Kostabi, Madis	Nõmme Erakool	33,09	21
13. Markus, Raimond	Kivimäe PK	33,43	20
14. Tekko, Al.-der	Valdeku G.	33,48	19

Ind. Kukk, Kristo	Kivimäe PK	36,03	
Ind. Potsman, Al.-der	LVG	36,25	
15. Kozin, Andrei	Valdeku G.	45,47	18
Ind. Sürgen, Laaso	Kivimäe PK	46,06	
16. Rogov, Dimitri	Valdeku G.	49,16	17
17. Helandi, Mark	Valdeku G.	49,46	16
18. Keel, Lauri	Nõmme Erakool	49,59	15
19. Aasmäe, Toomas	Kivimäe PK	53,04	14
20. Jõks, Martin	Rahumäe PK	54,24	13
H 7.-9.kl. 4 km 5 KP			
1. Toots, Ken	Hiiu PK	22,26	32
2. Kuulmata, Leo	Hiiu PK	22,45	31
3. Kalda, Rauno	Nõmme PK	23,54	30
4. Unt, Tarmo	Nõmme PK	24,04	29
Ind. Kastjukov, Jaan	LVG	24,25	-
5. Palmi, Rauno	Rahumäe PK	24,58	28
6. Viidemaa, Rein	Kivimäe PK	25,05	27
Ind. Klimin, Al.-der	LVG	25,29	-
7. Randma, H.	Nõmme PK	26,30	26
8. Pitkre, Rainer	Nõmme Erakool	26,56	25
9. Haljandi, Freddy	Kivimäe PK	27,14	24
Ind. Krivoroskov, Pavel	LVG	28,00	-

10. Liiman, Jan	Nõmme Erakool	28,22	23
Ind. Telga, Ott	Nõmme PK	28,36	-
11. Luman, Tiit	Nõmme Erakool	29,10	22
Ind. Krõzanovski, Jef	im LVG	29,29	-
12. Kaurkin, Sergei	Valdeku G.	29,35	21
13. Kalda, Oliver	Nõmme Erakool	29,46	20
14. Meeriste, Kr.	Hiiu PK	31,44	19
15. Tsõbulski, S.	Valdeku G.	32,02	18
16. Firsov, Jevgeni	Valdeku G.	32,38	17
17. Liiv, Rünno	Kivimäe PK	33,04	16
18. Tsernobol, A.	Valdeku G.	33,36	15
Ind. Üleoja, Kalvi	Kivimäe PK	37,20	-
Ind. Vanaselja, Tõnis	Kivimäe PK	37,26	-
19. Tobi, Heiti	Nõmme Erakool	45,09	14
20. Rillo, Joel	Hiiu PK	46,12	13
21. Evert, Priit	Kivimäe PK	50,18	12
H 10.-12.kl. 4,5 km 5 KP			
1. Kalm, Robert	Pääsküla Gümn.	30,02	32
2. Pikmets, Raiot	Pääsküla Gümn.	31,01	31
3. Tõnissoo, Märten	Nõmme Gümn.	34,31	30

(Tüdrukute tulemused ilmuvad järgmises numbris)

VII 4EST

10.-13. JUULI 2002 Jõulumäe tervisekeskus

AJAKAVA

Kolmapäev 10. juuli:

1. osavõistlus: eraldistart, lühendatud tavarada - Metsaküla; startide algus kell 15.00,

Neljapäev 11. juuli:

2. osavõistlus: eraldistart, tavarada - Rannametsa; startide algus kell 11.00,

Reede 12. juuli:

3. osavõistlus: eraldistart, tavarada - Rannametsa; startide algus kell 11.00,

kell 19:00 tipporienteerujate par-

givõistlus: eraldistart - Pärnu, Rannapark; autasustamine - Pärnu Kalevi Staadion

Laupäev 13. juuli:

4. osavõistlus: viitstart, tavarada - Võiste.

Startide algus kell 10.00,

OSAVÕTUKLASSID

HD8NR, HD9NR, HD10TR, HD12TR, HD12A, HD14A, HD14B, HD16A, HD16B, HD18, HD20, HD21E, HD21A, HD21B, HD35, HD40, HD45, HD50, HD55, HD60, HD65, H70.

E - eliitrada, **A** - tehniline rada, **B** - lihtne rada, **TR** - tugi rada, **NR** - nõõri-rada.

Avatud rada (ilma eelregistreerimata):

3km, 5km, 7km.

VÕISTLUSKESKUS

Jõulumäe Tervisekeskus, Pärnust 25 km, tähistus Pärnu-Ikla mnt. Koordinaadid – pl. 58:13:26, ip. 24:30:54.

MAASTIK JA KAART

Keskmiselt ja nõrgalt liigendatud, rohkete pisiobjektidega. Metsasus 90%. Palju teid, radu ja sihte. Läbitavus hea kuni väga hea. Kaart2002.a., mõõtkava 1:10000, kõrgusjoonte vahe 2,5m. Autorid Lembi Nõmm, Ilme Palu ja Kalle Kalm.

MÄRKESÜSTEEM

Kõikides võistlusklassides SPORTident märkesüsteem. Registreerimisel teatada oma SI-kaardi number või rentimiseks vajalike kaartide arv. SI-kaardi renditasu on 20 krooni päevas. SI-kaardi rentimisel tuleb tasuda sekretariaati kautsjon 370 krooni juhul, kui võistlejal puudub klubiline kuuluvus. Kautsjon makstakse tagasi võistluse

lõppedes kaardi tagastamisel. Klubilise kuuluvusega võistleja tagastamata jäetud rendikaardi eest vastutab võistleja klubi. Korraldaja teavitab kahe nädala jooksul peale võistlust klubi mittetagastatud rendikaartidest.

REGISTREERIMINE JA OSAVÕTUMAKS

Registreerimine kuni 19. juunini 2002:

– IVK kaudu:

<http://www.sportnet.ee/ivk>

– e-postiga aadressil:

annely@lv.parnu.ee

– tavapostiga 4EST registreerimise-

hel aadressil: Anne-Ly Viikmaa, Oja 136-2, 80044 Pärnu

Registreerimisega samaaegselt tasuta osavõtumaks ülekandega Orienteerumisklubi West arveldusarvele 10902000877004 Eesti Ühis pangas või sularahas.

Osavõtumaksud kroonides (sulgudes näidatud summa kehtib EOL 2002.a. litsentsi omanikele):

	H/D8-12	H/D14-18	H/D20, D55+, H60+	D21-50, H21-55
kuni 31.05	200 (100)	240 (120)	400 (200)	480 (240)
1.06-19.06	280 (140)	360 (180)	600 (300)	720 (360)

Osavõtumaks avatud rajal on 100 (50) kr. päevas (tasutakse kohapeal sularahas).

Loobumisel kuni 19. juunini tagastatakse 50% osavõtumaksust.

Võistleja nime muutmine sama klassi piires on võimalik kuni 10. juuli kella 13:00-ni. Tasu 25 kr.

AUTASUSTAMINE

Autasustatakse iga võistlusklassi kolme esimese päeva võitjaid ja paremaid nelja päeva summas (sõltuvalt osavõtjate arvust).

MAJUTUS

Põrandamajutus Uulu Põhikoolis 25 kr in/öö.

Põrandamajutus Uulu kultuuri- ja spordikeskuses 30 kr in/öö, sauna kasutamise võimalus täiendava tasu eest koha peal.

Telkimine Jõulumäe Tervisekeskuses 35 kr telk/öö.

2, 3, 4 ja 6-kohalised toad, 2-kohalised puutelgid Jõulumäe Tervisekeskuses. Põrandamajutust, telkimist ja majutust Jõulumäel saab tellida koos registreerimisega nii IVK-s (v.a toad ja telgid), e-maili teel annely@lv.parnu.ee kui ka telefonidel 053 400099, 044 76246, 044 30674 (Anne-Ly Viikmaa).

2-kohalised toad Tahku Tare motellis 460 – 540 kr/öö koos hommikusöögiga. Saun 190 kr/h. Tel. 044 60 210, fax 044 56 181. E-mail: tahkutare@email.ee. Majutusvõimaluste kohta Pärnu leiab info Pärnu linna koduleheküljelt ja Turismiinfo lehelt.

TOITLUSTAMINE

Jõulumäe Tervisekeskuses hommikusöök 35 kr, lõuna 50 kr, õhtusöök 45 kr, tellida koos registreerimisega.

TÄIENDAV INFO

Täiendav info võistluse VIII 4EST kohta:

– EOL-i kontorit: Ormar Lutsberg, e-mail: eol@spin.ee, tel. (0) 6 398 681, 051 01440

– Ilme Palu, e-mail: ilme_palu@lv.parnu.ee, tel. 051 09401, tööl 044 31 134, kodus 044 35 027
– Anne-Ly Viikmaa, e-mail: annely@lv.parnu.ee, tel. 053 400 099, tööl 044 30 674, kodus 044 76 246

KORRALDAJAD

Orienteerumisklubi West, Eesti Orienteerumisliit
Peakorraldaja: Ilme Palu
Peasekretär: Anne-Ly Viikmaa
Peakohtunik: Paul Poopuu (JOKA)
Rajameister: Lembi Nõmm (SK Jõulu)
EOL-i volinik: Leho Haldna (OK Võru), tel. 050 37 100

IX 4EST toimub 8.-12. juulil 2003.a Põlva maakonnas.

Tõnu Raid – orienteerumine on elamise viis

Õeldakse, et me kõik oleme pärit lapsepõlvest. Kas Sinul tekkis juba lapsepõlves lähedane suhe orienteerumisega või spordiga laiemas tähenduses?

Kasvasin üles Tartu linnas, Karlova linnaosas. Olin elava loomuga ja väga uudishimulik. Seetõttu pidin kõik huvitavad asjad omal nahal ära proovima. Küll osalesin näitemängus, küll käisin kõiksugu spordialasid proovimas.

Kui õppisin Tartu I Keskkoolis (praeguses Hugo Treffneri Gümnaasiumis), siis oli meil kehalise kasvatuse õpetajaks legendaarne Endel Aarand. See mees oskas lastesse spordisädet süstida.

Mäletan, et käisin kolm aastat ujumistrennis ning lühemat aega korvpalli, vehklemise, poksi, suusatamise ja kergejõustikutrennis.

Loomulikult osalesin ka vastavate alade võistlustel, kuid ei saa öelda, et oleksin ühelgi alal "tegija" olnud. Olin koolis kirjas kõigis edetabelites, kuid tihtipeale oli kohaks viimane või eelviimane, kuid sügav huvi

spordi vastu on minusse jäänud just sellest ajast.

Milline oli Sinu esimene kontakt orienteerumisega?

Kaartidega puutusin palju kokku juba teises klassis, kui ühe klassivenna isa, kes töötas trükikojas päästis hävitamisest nn. Eestiaegseid kaarte, mida trükikojas enne sõda oli trükitud. Nende hulgas oli palju täpseid kaarte. Meie lemmikmäng oli kohanimedega otsimine neilt kaartidelt. Mõnda sai otsitud mitu päeva...

1956. aastal sain ametiühingu tuusiku paadimatkaale marsruudil Pärnu-Võru. Sellel mitmepäevasel matkal puutusin esmakordselt kokku inimestega, kes olid varem orienteerumiselementidega matkadel osalenud.

Kui ma järgmisel aastal vabariiklikule matkajate kokkutulekule läksin, toimus Taevaskojas esimene matkajate orienteerumisvõistlus. See osutus alaks, mis mulle kohe

meeldima hakkas.

"Pisik" n.ö. nakatas esimesel katsel. Jõudsin matkajana osaleda ühel paadi-, ühel jalgsi- ja ühel rattamatkal. Edaspidi sai minu alaks orienteerumine ja sellele pühendusin päris tõsiselt.

Kuidas kulges Sinu elu- ja sporditee pärast keskkooli lõpetamist?

Keskkoolist suunati mind tolle aja kombe kohaselt komсомолilähetusega Tartu Aparaaditehasesse lukksepa õpilaseks. Sisuliselt jõudsin seal vaid paar nädalat transporditööliseks leiba teenida, siis sain maamõõtjatele "latipoisiks".

Ühe aasta maamõõtmisega tutvunud, otsustasin minna kõrgkooli seda õppima. Eesti Põllumajanduse Akadeemias oli 1959. aasta suvel maamõõdu osakonda vaid üks vaba koht, mis jäi üle medalitega kooli lõpetanuist (need pääsesid automaatselt sisse). Sellele kohale oli kuus soovijat ja minu trumbiks, millega konkurente lõin, oli muidugi "töölisnoore" erialane praktika.

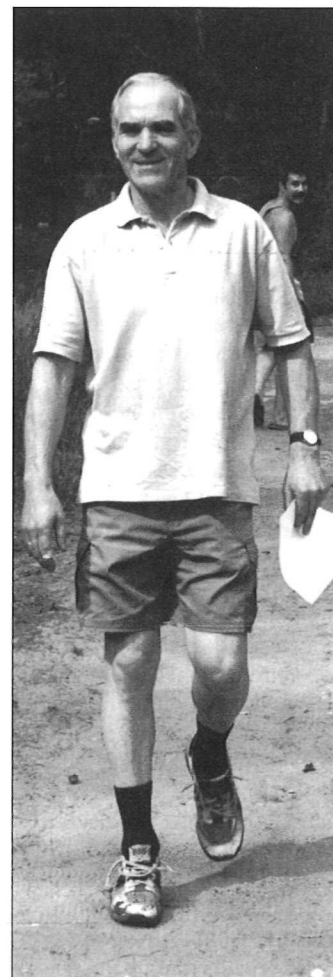
Kui olin Tartus üliõpilaseks saanud, siis leidsin varsti meeldiva pundi mõttekaaslast, kes samuti orienteerumisest huvitatud olid. Nendega koos sai nii treenitud kui ka võistlustel käidud. See oli tore aeg, sest toimus uue spordiala tormiline areng ja selle harrastajad moodustasid justkui üksmeelse entusiastliku pere.

1959. aastal peeti esimesed Eesti meistrivõistlused, kus olin esimese 20 hulgas, kuid soov kunagi ka kõrgemale jõuda süvenes.

Mille poolest toonased võistlused peale kaartide taseme tänavest erinesid?

Nagu Heino Mardiste eelmises ajakirjanumbris meenutas, olid rajad tihti väga pikad ja kehvapoolsete kaartidega kulus nende läbimiseks mitmeid tunde.

Mäletan selgelt erandlikku väsimus- ja nälgjatunnet samas Heino Mardiste loos nimetatud

Tõnu Raid Eesti Piirivalve MV 1999
Foto erakogust

Lühiankeet:

Nimi: Tõnu Raid

Sündinud: 11. novembril 1939 Tartus

Perekond: abikaasa Maire (sünd. Miljan), pojad Juku-Kalle ja Jaak

Haridus: Tartu Õpetajate Instituudi Harjutuskool, Tartu I Keskkool, Eesti Põllumajanduse Akadeemia (insenermaakorraldaja).

Teaduslik kraad: inim-geograafia ja kartograafia magister (2000)

Sportlikke saavutusi:

- 14 medalit Eesti meistrivõistlustelt (4+4+6) aastatel 1963-74.
- 39 stardikorda Eesti koondises
- NL a/ü esivõistluste kuld teateorienteerumises 1965 Gorkis
- 1970. a. MM-i eelvõistluse 4. koht Ida-Saksamaal.
- 1965 aasta Tallinna meister 3000 m krossijooksus

Õpilasi: Johannes Tasa, Marje Idavain, Ede Ümarik, Kersti Kaasik, Aiki Kuldkepp, Tuuli Kuldkepp, Edith Madalik, Külli Kaljus, Ruth Vaher, Maret Vaher, Inno Ling, Maldon Ots, Kalle Remm, Rene Ottesson, Armo Hiie, Alari Kannel, Are Leesik, Margus Retel, Erkki Aadli, Andreas Kraas, Alar Abram, Peeter Pihl, Tõnis Erm jt.

Daugava esivõistluste järel Lätis. Olin võitjameeskonna liige. Võistlus oli kestnud läbi terve öö. Võistkonnakaaslased olid ühel hommikupoolisel puhkepausil umbmetsas "kogemata" kogu toidu nahka pannud sel ajal kui käisin ca 1,5 km eemal asuvat sihi ja teeristi asukohta kontrollimas.

Kui ma finišipaigas astusin tupp, kus oli toit laual, siis ununes kogu inimese õhuke kultuurikiht, mu surmväsinud keha allus ainult ühele instinktiivsele käsklusele: SÕÖ!

Pärast tuli välja, et see oli lätlastest konkurentide toidumoon, ent nende hoolde-meeskonnast keegi ei tulnud minuga pahandama. Ju nad siis nägid, et küsimuses oli võistlus ellu jäämise eest. See juhtum on

mu hingel siiani...

Millal jõudsid niikaugale, et lugesid ennast teadlikult orienteerumistrenni tegevaks?

Loen selle alguseks aastat 1963. Kõrgkoolis kasutasin treeninguteks isegi loengute vahelisi pause. Treeningu sisuks oli valdavalt lihtsalt jooksmine. Mingeid treeningkaarte sel ajal ju kasutada ei olnud. Kaarte nägime enamasti ainult võistlustel.

Minule oli aga peale treenimise tähtis ka kõik see, mis toimus orienteerumises väljaspool võistlustegevust. Keegi pidi ju võistlusteks kaardid hankima ja neile parandusi-täiendusi kandma, võistlused vajasid korraldamist ja rajad planeerimist. Orienteerumine oli ja on mulle jäänud tervikuks, millest ei saa eri tegevusteks lahutada võistlemist, kaardimajandust, radade planeerimist, võistluste korraldamist jne.

Kõik need elemendid on mulle tähtsad ja jõudumööda tegelesin ka nende kõigiga. Seetõttu kujunes välja nii, et minu jaoks ei olnud nn. saavutussport nii prioriteetne kui paljude minu kaaslaste jaoks.

Loomulikult soovisin ka mina võistlejana saavutada võimalikult kõrgeid kohti. Eriti prestiižikaks minule oli juba tollal Eesti meistrivõistluste medal suundorienteerumises. Valikorienteerumine ja märkeorienteerumine olid võrdlus-

skaalal tunduvalt tagapool. Üks individuaalne pronks suviselt suundorienteerumiselt õnnestus mul ka võita.

Kuna olin pidevalt orienteerumistegevusega hõivatud, siis juhtus isegi selline asi, et mu esimene poeg, Juku, sündis minu äraolekul. Maire lasti reedesel päeval titega koju. Mina jõudsin pere juurde alles esmaspäeval, kui olin ise järjekordse orienteerumisvõistluse korraldamisega "maha saanud". Loomulikult oli mul kahju, et see nii läks, kuid õnneks oli Maire samuti orienteeruja ja suutis mind mõista ja ning osaliselt isegi andestada. Fakt räägib, kui tähtsal kohal orienteerumine minu elus oli.

EPA-päevil jätkusid ka õppepraktilised välitööd, millega juba enne kooli tuttav olin, sest kõik maamõõtjad käisid suvel praktikal. Ette rutates võin öelda, et välitöödel käisin kuni 1963 - 1975 aastani ja tõsisem treening kestis 1976 aastani. Peale seda hakkasid põlved häda tegema ja elu läks veidi teistesse rööbastesse.

Pärast EPA lõpetamist algas Sinu töömehepõli. Kuhu tööle läksid ja milliseks kujunesid harjutamisvõimalused sel perioodil? Millised olid muutused tudengipõlvega võrreldes?

EPA-st suunati mind tööle Tallinna, Eesti Põllumajandusprojekti "ilma korteri saamise õigusega". Sellise õiguse puudumisel tuli 1,5 aastat elada oma tööruumides ja magada sõna otseses mõttes töölaual.

Trennis sai käidud kõigele vaatamata. Lõpuks päästis mu nigelast seisust Madis Aruja, kes sai oma korteriomanikult loa mind omale allüürnikuks võtta. Hiljem jõudsin veel mitu korda oma elupaika Tallinnas muuta enne kui jõudsin oma praegusesse koju Nõmmel.

Vastavalt elukoha muutustele muutusid ka harjutamistingimused. Välitöödel töötamise perioodid olid treenimise seisukohalt eriti rängad. Treenimiseks olid ainult varahommikud enne päevatööd või hilised õhtud pärast tööd. Et aga õhtuse trenniga peale maamõõtja päevatööd ei suutnud järgmiseks päevaks välja puhata tuli varahommikul jooksmas käia.

Häid harjutamispaiku ei

Ametialane tunnustus konradmiral Tarmo Kõutsilt juunis 2000.

Foto erakogust

olnud mitte igas elukohas. Üksvahe enne abiellumist elasin näiteks hipodroomi lähedal ja kasutasin seda hommikusteks jooksupäevadeks.

Suviti olime aga välitöödel. Moodustasime Mairega paaris töötades ühe brigaadi. Siis oli režiim järgmine: hommikul vara trenn, siis kehakinnitamine, väike puhkus ja jalgrattaga objektile, kus järgnes pikk tööpäev.

Osalesin samal ajal aktiivselt orienteerumisvõistlustel ning nende korraldamisel. Olin näiteks 8 korda Jüriööjooksu peakorraldaja (1975-84), kuid enne seda tegutsesin veel mõned aastad Jüriööde rajameistri, inspektori ja kaardihoonistajana.

Töötasin erineva nimetustega projekteerimisasutustes 1984 aastani kuni KGB selle karjääri lõpetas.

Miks sekkus Sinu ellu kurikuulus KGB?

Olin 1968. aastal Soomes võistlemas käies tutvunud Lasse Heidemaniga, kellest hiljem sai IOF-i president. 1977.aastal käis ta oma tööasjus Eestis, kus me taas kohtusime.

Ta oli huvitatud nägemast meie orienteerumiskaarte niisama nagu meid huvitasid nende omad. Andsin talle mõned meie kaardid, kuid meie kohtumist "Viru" hotellis nägi juhuslikult pealt "koputaja", kelle info põhjal Lasse sadamas läbi otsiti ja kaardid konfiskeeriti.

Loomulikult ei olnud "kõikvõimsal" luureaparaadil raske jõuda selleni, kes need kaardid Lassele andis. Olin ju

siis ka Eesti OFi "kaardiasjamees" ja NL kaardikomisjoni liige. 1978. aastal toimus kohtuprotsess, kus aga ei leitud kuriteo koosseisu. Olin ise oma õiguses kindel, orienteerumiskaarte oli ka nõukogude ajakirjandus avaldanud.

Töökohas olin andnud allkirja ainult tööalaste kaartide salastamise tingimustele. Orienteerumiskaardid nende hulka ei kuulunud. Kõigele vaatamata "väänati" mulle tingimisi ühiskondlik noomitus kestusega 1 aasta, kuigi tolleaja seadustes sellist karistust ei esinenud

KGB oma jonniga siiski ei jätnud ja alles aastal 1984 (!) õnnestus neil saavutada see, et tööandja, Eesti Maanteeprojekt, oli sunnitud "peaspetsialisti geodeesia alal" töölt vabandama ning seda õigusega edaspidi kaartidega töötada. See aga oli ju minu eriala!

Sattusid üsna täbarasse olukorda. Kuidas sealts välja tulid?

Küsisin tollase spordiseltsi "Jõud" aseesimehelt Mati Juhansonilt, kas tal treenerit vaja on. Ta võttis mind momentaalselt orienteerumistreenerina tööle.

Kuna ka see töö tähendas tegelikult kaartidega läbikäimist, siis küsisin igaks juhuks KGB-st järgi, kas nad seda lubavad. Pärast nädalast mõtlemisaega öeldi mulle: "Ne tolko možno, a daže nužno!" (Mitte lihtsalt "tohib", vaid isegi "peab"!).

Hiljem, 1987.aastal "Jõud" ja "Kalev" ühendati. Siis olin mõnda aega tööl Harju

TRÜ MVtel 36 aastat tagasi -mais 1966. Foto erakogust

“Kalevis” ning seejärel koos Kalle Luugiga “Kalevi” Kesknõukogus 1993 aastani, mil läksin tööle Piirivalveametisse.

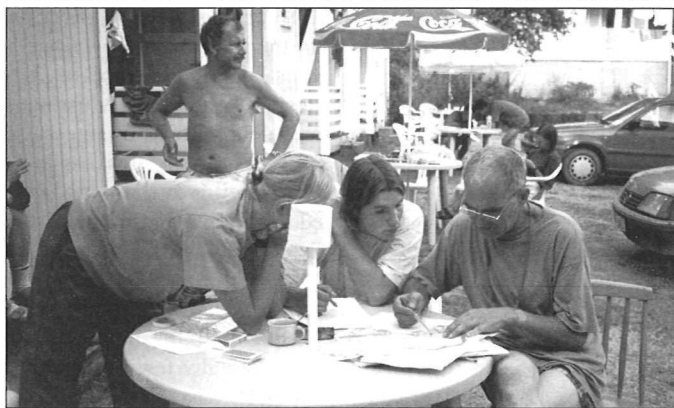
Selleks ajaks olid juba pike-mat aega olnud treeneriks ja nõuandjaks paljudele Eesti paremiku kuuluvatele orienteerujatele. Kellega see algas ja miks pöörduti just Sinu poole?

1970.aastal pöördus minu poole Johannes “Juku” Tasa ja palus, et ma teda treeningualaselt nõustaksin. See pakkus mulle endalegi huvi - olin ju alati püüdnud selgusele jõuda orienteerumise saladustes ning uurinud vastupidavusala-seid teadmisi.

Kui minult juba otse nõu hakati küsima, siis asusin otsima vähegi kättesaadavaid materjale erinevates keeltes, et treenimise asjus omale mingitki pilti luua. Ilmselt toetas minu põhjalikku tööstiili ka õpitud maamõõtja amet, kus alati tehtu “teise käe” poolt üle kontrollitakse. Mõlemal puhul on tegemist vastutusriikka ülesandega.

Lisaks Jukule tuli aastate jooksul aina uusi orienteerujaid, kes soovisid minu abi ning püüdsin neid kõiki jõudumööda nõustada. Samal ajal õppisin nendelt pidevalt midagi juurde. Iga inimene on ju täiesti individuaalne nähtus.

Juku paistis näiteks mulle silma selle poolest, et ta tunnetas äärmiselt hästi oma organismi väsimusseisundit. Ta tundis näiteks eksimatult ära,

MM 1997 Norras Grimstadis: rada analüüsivad Mall Alev, Maret Vaher ja Tõnu Raid
Foto: Ruth Vaher

kui ta ei olnud pärast koormust korralikult taastunud. Seetõttu õppisin temalt olulise asjana treeningu juhtimist, mil on ja millal ei ole mõtet ennast uue raske treeninguga kurnata.

Lisaks oli tal see harvaesinev anne end võistluse tähtsuse kasvades üha paremale sooritusel sundida. Juku tuli 9 korda NL meistriks just tänu oma oskustele ja andele. Natuke aitas teda ka see, et me koostöötamise ajal ei teinud trenni planeerimisel põhimõttelisi vigu

Kui ma lõpuks ametlikult treenerina tööle hakkasin, siis mõtlesin minna Tartu Ülikooli end sellel alal akadeemiliselt harima, kuid Maire küsis: kas juhendad sina või diplom.

Ilmselt ei ole haridust tõendav diplom ka kõige tähtsam - 1986. aastal tuli Marje Idavain NL individuaalseks meistriks, millega mina teenisin ära Eesti NSV teenelise treeneri aunimetus. Marjega olime pikki aastaid koostööd teinud ja

kahtlemata on ta üks minu töökamaid ja edukamaid õpilasi.

Parimad muljed on ka koostööst Ede Ümarikuga, kellel oli tippportlase nõudlik iseloom ja kes püüdis alati mõista, miks trennis just seda või teist peab tegema. Tema harjutamine kulmineerus üliõpilaste maailmameistriks tulekuga Trondheimis ja mitmete muude suurtulemustega. Sama tiitlini jõudis 10 aastat hiljem samas paigas ka Maret Vaher.

Oled Eesti, NLiidu ja maailma tipu lähedale viinud terve plejaadi orienteerujaid ja tundnud Eesti koondislasi läbi 40 aasta. Kuidas oled need talendid leidnud ja kas oled täheldanud mingeid tendentse tippude suhtumises oma alasse?

Parimad on oma tahtomadustelt alati ühesugused olnud ja selle õige iva olemasolu inimeses tuleb välja üsna kiiresti. Piisab mõnest stardist ja mõningasest suhtlemisest. Ma ei ole ise vägisi kellelegi treeneriks trüginud. Ikka on tulnud ise minu juurde. Ega meil neid orienteerumistreenereid kunagi jalaga segada ka ole olnud... Olen aidanud küpsetada 9 meistersportlast ja ühe suurmeistri.

Kes Sinu kaasaegsetest tiporienteerujatest sulle kõige suuremat muljet on avaldanud? Miks?

Hämmastav oli Madis Aruja oskus tõlgitseda omaaegseid ebatäpseid kaarte. Maapoisina oli tal kuidagi eriti hästi arenenud intuitsioon, mis aitas tal kaardilt välja lugeda infot, mida teised sealt ei leidnud. Kaartide täpsemaks muutumisega tema eelised teiste ees kadusid.

Abikaasa Maire torkas silma

teistsuguse suhtumisega võistlustesse kui enamusel konkurentidest. Ta suutis sarnaselt Juku Tasaga anda endast parim just siis, kui see kõige vajalikum oli - s.t. suurvõistlustel. Väiksematel võistlustel ei olnud tulemus neile tihti peale kuigi oluline.

Kuidagi ei saa mööda Külli Kaljusest, maailma 7. orienteerujast. Ühe ruutsentimeetri kohta on tal minu õpilatest kõige kõvem tahtejõud.

Suurimaks elamuseks mulle oli Sixteni medalivõit 1991 a. MM-il Marianske Laznes. Tegin siis, omal silmad märjad, ka ühe foto Sixtenist Eesti lipuga käes. Kuid sügav elamus kandus ka fotole, see on nii udune ja ebaterav, kui meeltest äraolev inimene.

Milline on Sinu treenerikredo?

On selge, et mitte igähest ei saa maailma- või isegi Eesti meistrit. Seepärast olen võtnud eesmärgiks saavutada iga hooaalusega tema lagi. Kui selle saavutamise, siis oleme mõlemad oma tööd hästi teinud.

Olen veendunud, et treeneril peab olema aega kuni õpilane küpseb! Minu eesmärk ei ole olnud kasvatada noorteklasside tähti. Kui minu juhendatav realiseeris oma võimekuse 100%-liselt oli ta minu jaoks suur sportlane.

Sinu sportimise aastatel puudus Eesti ja NL orienteerujatel võimalus maailma paremikuga otseselt jõudu proovida. Milliseks hindasite oma võimeid ise kaudsete andmete põhjal.

Võisime võimeid tõesti vaid kaudselt võrrelda. Suurim võistlus, kuhu pääsesime, oli sots-maade karikas, mis aga ei andnud otsest võrdlust maailma tippudega.

Mõned üksikud tulemused nagu näiteks minu enda 4. koht Ida-Saksamaa MM-i eelvõistlusel 1970. aastal, kust tugevamatest koondistest puudusid vaid skandinaavlased, lubasid tookord oletada, et 20. koht MM-il võiks olla saavutatav. Hilisemate põlvkondade (Tasa, Kivikas, Järveoja) tulemused kinnitasid seda sama.

Mäletan hästi, millise sügava mulje meie ala analüüsimisest avaldas mulle Soome koondise treeneri jutt I Eesti-Soome maavõistlusel Eestis, kui olin koondisest välja jäänud ja kuu-

Johannes Tasa:

Tutvusin Tõnuga noorteklasi võistlejana. Aasta võis ilmselt olla 1966. Sel ajal oli orienteerujaid vähem kui praegu ja Tõnu paistis teiste hulgast selgelt välja oma avatud loomuga ja laheda jutuga.

Tal oli juba sel ajal küllalt laiad teadmised jooksutreeningust ja orienteerumisest ning ta ei olnud kitsi neid jagama. Kuna Juku tahtis Juhaniks saada ka orienteerumises, siis pugusin talle külje alla ja aastate jooksul said meist head sõbrad ja kaaslased.

Mida kõrgemale tase tõusis, seda rohkem oli vaja õppida, et edasi areneda. Õppida oli Tõnult aga palju, sest ta täiendas oma teadmisi pidevalt, olles ise tipptegija nii võistlejana kui kaardijoonistajana, treenerina ning organisaatorina.

Õppimine oli lihtne, sest Tõnu ütles tavaliselt otse mida mõtleb. Eelkõige õppisin analüüsima ja mõtlema, sest ta ei surunud oma seisukohti peale ja üks eesti poiss ei usu midagi uut enne, kui pole seda omal nahal järele proovinud.

Oleme võistelnud palju koos, joonistanud kaarte, teinud radu, organiseerinud võistlusi - nii et on, mida saunalaval meenutada ja arutada.

1999 november: vasakult Tõnu, Juku-Kalle, Maire ja Jaak Raid.
Foto erakogust

lusin "hooldemeeskonda".

Ta ütles: "Sellel maastikul joostakse 8 minutit kilomeetrile". Ja hämmastava ühtlusega tegidki tema hoolealused seda, parima ja halvima vahe oli 30 sek km kohta. Minu jaoks oli selline analüütiline lähenemine midagi täiesti uut ja andis mõttetöle tükiks ajaks ainet.

Millised on erinevused meeste ja naiste treenimises?

Mehi ja naiti treenitakse põhimõtteliselt ühtemoodi. Füsioloogiliselt ei ole meil ju mingit põhimõttelist erinevust. Muidugi on erinevused treeningumahtudes, kuid sama suured mahuerinevused on ka erinevate meeste või erinevate naiste omavahelises võrdluses.

Treenimisprotsessis on palju tähtsam aru saada, miks ühte või teist asja on vaja teha. Olen oma õpilastele alati püüdnud selgitada, miks ma arvan, et me nii või teisiti peaksime treenima. Olen püüdnud sportlast mõtlema õpetada. Kui sportlane ise mõeldab mõistab, saab tast enda arengu suurepärase juhtija.

Kõiki ei saa ka ühtemoodi õpetada. Igäihte ikka nii, nagu talle sobib. Reeglina kulub paar aastat koostööd teineteise tund-

maõppimiseks. 5-7 aasta pärast tekib orienteerujal tunne, et justkui ollakse kõik selgeks saanud ja treenerit ei ole enam vaja.

See on hea moment, treener on oma töö hästi teinud. Paljudel juhtudel ongi elu seda kinnitanud. Kuid on ka paljusid, kes ise hästi harjutades ikka targematega nõu tahavad pidada.

Olen jälginud mitmete Eesti vastupidavusalade treenerite tööstiili ja leian, et kahetsusväärselt tihti pannakse noored lihtsalt käsu korras tegutsema, ilma et neile tegevuse mõtet ja eesmärke seletataks.

Kas praegused Eesti koondise kandidaadid ja nende juhendajad tunnevad Sinu arvates piisavalt O - ja jooksutreeningu teooriat?

Kui kelleski säde on olemas, on siis tänapäeval on igasugused materjalid kättesaadavad. Orienteerujate omavaheline lävimine on väga asjatundlik. O-kultuur on kasvanud. Kuid teooriast üksi loomulikult ei piisa. Maailma tippu jõudmiseks on vaja ka häid eeldusi. Ja targemaks saab alati ka õppida...

1980-tel aastatel räägiti, et meil Eestis ei ole järelkasvu.

Tegin siis väikese, 8 aastat kestnud uuringu, et selgitada välja kui paljud noorteklassides Eesti meistrivõistlustel medaleid võitnud orienteerujad jõudsid hiljem täiskasvanute Eesti meistrivõistluse medalini, edasi meistersportlase tasemeni ja NL medalini.

Mäletan, et lõpptulemusena sain selgeks - Eesti orienteerumises sünnib maailma tiptasemeni küündiv tegija keskmiselt iga 9-10 aasta järel. Usun, et sama kehtib ka teiste vastupidavusalade kohta.

EOL on viimasel aastakümnel vahendite ja inimeste napuses tegeleud vähe meie täiskasvanute koondisega. Kas EOL prioriteetid on Sinu arvates olnud õiged? Millised oleks Sinu arvates esimesed sammud, mida peaks tegema meie koondislaste sportliku taseme tõstmiseks

Arvan, et olemasolevate võimaluste piires on tehtud valdavalt õigeid asju - eelkõige on töötatud nende asjadega, mis kõige rohkem on "karjunud".

Tiptaseme tõstmiseks näen kahte põhimõtteliselt erinevat teed:

a) Valida välja mõned parimad ja otsida nende treenimiseks suuremaid rahasummasid, et nende tulevaste saavutuste paistel kogu ala upitada. Nimetagem seda Alaveri teeks.

b) Soome Oravapolku süsteem - s.t. hakata tööle ala harastajaskonna laiendamise eelkõige noorte seas, parimad selguvad aastate jooksul nendest lastest pidevalt kasvavate masside sportlikus konkurentsisis.

Teise variandi elluviimiseks on vaja suurel hulgal mändžere - korraldajaid, tegelikult lapsevanemaid, kes ise on orienteerujad. Igas klubis peab olema inimesi, kes oskavad klubi tegevust meie ühise eesmärgi järgi suunata.

Neil peab olema muuseas ka natuke treeneriteadmisi. Ütlesin juba 1963. aastal välja, et meile oleks vaja mitte nõukogulikke spordiühinguid, vaid alapõhilselt liitunud klubisid, mis liidavad sarnaste huvidega tegijaid.

Oled olnud paljudel orienteerumise MM-idel kaasaelajaks. Mis on muutunud ?

Olen tõepoolest näinud kõiki MM-e ajavahemikel 1968-1974 ja 1989-2001 (v.a.1993). Minu jaoks ei ole muutunud igakordne suure peo tunne kui võistluspaigas osavõtivate riikide lippude rivi näen.

Ma ei kiida aga heaks kõigi uute alade programmivõttu. Pargivõistlused ja sprindid jäägu pigem ala reklaamiks. Arvan ka seda, et me ei peaks iga hinna eest Olümpiale trügi-ma. Viimased dopingulood näitavad selgelt kuhu olümpia on liikumas.

Võistlusalade valikul oleme juba ummikusse jõudnud, ala olemus - indiviidi võitlus suure loodusega - hakkab niiviisi kahjuks kardinaalselt muutuma.

Kaartide osas oleme juba ummikusse jõudnud, lõpmata ei

Marje Viirmann:

Tõnu Raid on minu meelest Eesti parim orienteerumistreener. Mõeldes meie koostööaastatele meenuvad tema arukad, soojad ja isalikud õpetused. Usun, et olen paljuski tänu võlgu just Tõnule, et olen täna see inimene, kes ma olen.

Tal oli alati aega ja kannatlikkust tegeleda kõigi oma hoolealustega - üksikhaaval ja individuaalselt, arvestades igäihte eripärasid. Treener Tõnu treenis meid nii füüsiliselt, vaimselt kui ka psüühiliselt ning aitas leida eneses uut usku ja optimismi ka ebaõnnestumiste puhul ja rasketel aegadel.

Mäletan mitmeid suurvõistlusi, kus Tõnu oli minu õnnestumises tunduvalt kindlam kui ma ise. See tuli muidugi välja alles tagantjärele.

Nii vahetasin oma tavapärase ankrunaise rolli avavahetuse vastu, kus ka kehvema võistkonna korral oli võimalik oma headus esile tuua. Või osalemised rajooni kergejõustikuvõistlustel, krossijooksus ja suusavõistlustel.

Füüsiline jõud ja kiirus arenesid treeningprotsessi käigus märkamatu üha edasi. Viimased medalid kolmedelt järjestikkustelt NL meistrivõistlustelt näitasid ilmekalt aastatepikkuse töö õnnestunud tulemust.

Tuhat tänu!

saa ju kaardidetailide hulka tõsta ilma mas-
taapi suurendamata. Aga mõõtkava suure-
ndamine on IOF poolt lõpetatud. Tähendab,
tuleb hakata tähelepanu pöörama kaartide
üldistamisele ja maastike kujutamise
eeskirjadele.

Viimasel MM-il (ja tegelikult ka juba 4
aastat tagasi Jukolal) demonstreeriti GPS-
navigeerimise võimalusi võistluste kajas-
tamisel. Tundub, et tohutu rahalise kulu-
tusega saavutatakse ebaproportsionaalselt
väike efekt.

Esiteks eeldab saadava pildi jälgimine
pealtvaatajalt meie ala üsna põhjalikku
tundmist ja teiseks ei ole ekraanil ikkagi
võimalik näidata seda kõige huvitavamat -
orienteeruja mõtlemist! Kogu mängu ilu on
just selles, miks me rajal nii või teisiti
otsustame. Ekraan taandab võistluse vaid
füüsilise liikumise kiirusele nagu suusa-
tamises või murdmaajooksus. Nii elemen-
taarset asja on igal pealtvaatajal väga lihtne
mõista, kuid orienteerumine sellest ei
võida.

**Sügisel EOL üldkogul tõusis teravalt
päevakorda nn. järeljooksmise ja jälita-
mise teema. Milline on Sinu seisukoht
neis asjus?**

Mul on eluaeg selliste asjade kogemine
ihukarvad turri ajanud. Tean paljusid EMV
medaleid, mis on sel kombel võidetud. Eriti
kurb on näha kui noorte treenerid sellist
asja lausa propageerivad. *Orienteerumine
on individuaalse tegevuse ja isikliku
mõtlemise sport!*

Päriselt jälitamist välja juurida ei saa.
Kuid orienteerumisseltskonnal tuleb tekitada
valdav mentaliteet, et jälitajad on eksinud
meie eneste, orienteerujate moraali-
normide vastu.

Võidujoovastuses 35-aastasena Kodosool, juulis 1975. Foto erakogust

**Mida arvad uutest tendentsidest
maailmas, kus üha suurem osa rajast
tuuakse publiku silme alla, joostakse
sprinte lausa linnatännavail jne.**

Ühest küljest on see propagandana hea,
kuid teisalt soovin ise, et meie ala harras-
tataks ikkagi eelkõige metsas, mida me
enne võistlust ei tunne. Isegi vaate-KP
teatejooksudes tundub veidi liiast olevat.
Suurim heaolu tunne ja hakkama saamise
rõõm valdab inimest ikkagi peale raja
läbimist omal käel, tundmatutes oludes ja
võõral maastikul.

**Kes maailma tippudest läbi aegade on
Sulle enim imponeerinud?**

Omal ajal oli suurkujuks Liisa
Veijalainen. Mäletan, et oma raamatus kir-
jeldas ta juhtumit, kuidas ta 10-aastasena
läks appi oma vanemale vennale, kellele
suuremad külapoised kallale olid tulnud. Ja
väike vihane tüdrukutirts löi ründajad
tagasi. See oli väga ilmekas näide tüdruku
iseloomust.

Mulle on meeldinud ka rootslane Kent
Olsson ja norralaste põlvkond, kus jooksid
Øyvind Thon, Tore Sagvolden, jt. Silmapaistvaks orienteerujaks pean ka
soomlast Pekka Nikulaist, kelle mõtetes
orienteerumine on kestnud ka peale rasket
traumat ja võistlustest loobumist.

**Oled silmapaistvalt produktiivne
kaardistaja. Millised on kaardijoonistaja
töö võlud ja vaevad?**

Ametilt maamõõtjana tean, et
topograafilisel õige kaart ei pruugi sugugi
olla õige O-kaart. O-kaardi joonistamine
nõuab täiesti spetsiifilist lähenemist
kaardistamisele.

Kaardistajana olen ikka tundnud suurt
rõõmu raske maastiku joonistamisest. Olen
tegemiseks valinud väljakutsuvad, orien-
teerumiseks nõudlikud maastikud. Nendega
on kaua aega läinud, kuid väljakutsest jagu
saamine ja töö on ka suurt rahuldust
pakkunud. Kokku olen põhitöö kõrvalt
joonistanud cirka 20 erineva nimega kaarti.

**Millised on Sinu hinnangul Eesti pari-
mad O-maastikud ja kus võiks näiteks
Eestis pidada MM-võistlusi?**

Kunagi olin arvamusel, et Eestis ei olegi
MM-i väärilist maastikku, kuid pärast MM-
i Roots 1989. aastal taipasin, et niivõrd
oluline ei olegi maastik, kui just hästi pla-
neeritud rada. Meie tippmaastike hulka
kuuluvad kindlasti Uniküla, Küka, Korbi
mäed Hiiumaal, Piusa-tüüpi maastikud,
Haanja jt.

**Kes on Eesti praeguse hetke parimad
joonistajad?**

Arvan, et parim on Kalle Kalm. Tal on
hea käsi ning ta on selles tegevuses leidnud
omale elukutse. Tema reljeefikäsituseluga ei
ole ma küll just alati nõus, aga see on
koolkonnast tulenev tõlgendamise küsimus.

**Oled kirjutanud orienteerumisest ka
kaks raamatut: koos Arne Kivistikuga
"Orienteeruja käsiraamatu" ja omal
käel "Kaardiraamatu". Lisaks sellele on
kohe-kohe trükist tulemas üks väga**

Tõnu ja Maire Raid 1968. aastal Foto erakogust

**huvitav 5-keelne suures formaadis värvi-
line album. Kas võiksid "Orienteeruja"
lugejatele sellelt veidi saladusekatet ker-
gitada?**

Tõenäoliselt maikuu lõpus ilmub Heino
Mardiste väga asjatundlikul kaasabil koos-
tatud kaardikogu "Liivimaa vanadel kaartidel",
mis käsitleb kartograafia seda
perioodi kui kaarte joonistati - trükiti ilma
matemaatilise aluseta tuginedes vaid kuulu-
juttudele, eelmistele kaartidele ja väga har-
vadele astronoomilistele kohamäärangutele

**Kellega või millega on seotud Sinu
kõige helgemad O-mälestused?**

Kõige helgemad mälestused on seotud
Mairega. Tutvusime Tartus kõrgkooli-
päevil, kui olime üksmeelse orienteerujate
pundi liikmed.

(Maire: "Ma mäletan, et ei sallinud seda
Tõnu Raidi algul silmaotsaski...").

Treenerina meenutan heameelega Eesti
Filharmooniaorkestri tromboonimängijat
Tõnu Soosõrva, kes omal käel matkamise
kõrvalt orienteerumist harrastas. Ta seadis
esimeses veterani-klassis endale
eesmärgiks I spordijärgu saavutamise tolle-
aegse spordiklassifikatsiooni järgi.

Abi saamiseks pöördus ta minu poole.
Olin siis juba "Jõu" orienteerumistreener.
Andsin talle nõu oma parimate oskuste ja
teadmiste järgi. Sealjuures tuli tal aktsep-
teerida ka seda, et eesmärgi saavutamiseks
ei tohi ta neljapäevakuid käsitleda võistlus-
tena.

Kuigi rea inimeste jaoks on neljapäevaku
tulemus elu olulisim, tuli tal neid võtta liht-
salt treeningutena.

Lõpptulemusena jõudis ta kahe-kolme
aasta jooksul meistrivõitjaks...

Saeveskite ehitaja Heiki Einpaul

Heiki Einpaul (alates 1978. aastast tuntakse metsas ka Karu nime all, ristiisa ilmselt Tauts (Tauno Piirikivi), kellega õpilasmalevas jalgpalli mängides kokku pörkasin-H.E.).

Võistlusklass: nüüd siis juba M40

Klubi: RAE ROK

Sünniaeg: 22. märts 1962

Elukoht: Aaviku küla, Rae vald, Harjumaa.

Perekond on täitsa olemas: Virve, Jürgen, Hannes, Timo

Haridus, amet, töökoht

Lõpetasin 1985.a TPI Mehaanikateaduskonna ja nüüd olen AS Hekoteki tegevdirektor.

AS Hekotek on puidutöötlemisettevõtetele tehnoloogilisi seadmeid valmistav ja paigaldav ettevõtte. Kuna oleme masinaehitusettevõtte, siis olen üks nendest, kes töötab õpitud erialal.

Hekotekis on praeguseks ca 50 töötajat, nendest võsajook-suga tegeleb enam-vähem süstemaatiliselt vähemalt 7. Kohati on olnud nurinat, et kui kaarti ei tunne, siis täisväärtuslikuks ettevõtte töötajaks ennast lugeda ei saagi...

Tavaline tööpäev..

on tüüpiline direktori tööpäev - organisatsioonilised

Käperdamiseks sobiv elukas Ballil. Kogenud orienteeruja ei satu millestki segadusse.

Foto erakogust

küsimused ja aktiivne müügitöö. Välja näeb nii, et räägid, räägid ja veel räägid, pool aega telefoniga, vahepeal väheke kirjutad (loe: tipid) ja sirgeldad ka. Siis veel need komanderingud ja muidugi ei tohi ära unustada delegeerimist. Enamasti on mul kabineti uks lahti, s.t. et tegelen päriselt ka kõiksuguste "tulekahjude kustutamistega".

Hekotek on alguse saanud 10 aastat tagasi (veebuaris tuleb juubel), kui Heikki Koivunen Eestisse kolis ja mind koos Avo Raiglagaga tööle võttis.

Heikki oli olnud paarikümne aasta jooksul Soomes puidutööstuse tehnoloogiaseadmeid tootva tippajal üle 150 töötajaga, firma omanik ja juht, ning tollel ajal teadis küll ainult tema, mida oleme tegemas.

Sama motot, müüja - AS Hekotek- ei tea, mida müüb, ja ostja - praegu Baltikumii suurim ja edukaim mataoliste seas - Imavere Saeveski, ei tea, mida täpselt ostab, kandis ka 1994. aastal meie läbimurdetöö Eesti turule.

Alates Imaveres saeveski käivitamisest oleme praeguseks kõikidele keskmistele ja suurematele puidutöötajatele võrdväärsedeks partneriteks. Täna on meil personal, kes teab juba täpselt, mida oleme tegemas, iga asja ei pea enam soomlaste käest küsima käima, kuigi teeme nendega praegugi tihedat koostööd.

Küllalt tihti nõustame oma potentsiaalseid kliente kogu tööstusäri alustamise ja korraldamise küsimustes, eriti vajavad seda meie Venemaa partnerid.

Et vaim püsiks värskes...

Foto erakogust

Võibolla selgituseks, mis on meie toodang: see on koos kliendiga planeeritud ja meie poolt lõplikult projekteeritud, valmis ehitatud ja käivitatud tootmisliin, nii et ostja saab sellega raha teenima asuda.

Oleme puhtakujuline masinaehitusettevõtte, keevitame teraseid ja alumiiniumi, puurime, viilime, lõikame, muidugi enne mõõdame ka vähemalt üheksa korda.

Meil on automaatika-elektriosakond, kuivatite-katlama-jade-saeveskite osakonnad, töökoda, projekteerim-

isosakond jne raamatupidamise ja müüginii välja.

Loomulikult teeme suure osa tööd klientide juures, mis tähendab vahel ka pikki komanderinguid. Hekoteki ca 50 töötajast on kontoripoolel 18 inimest.

2001. aasta käibega ületasime 90 miljoni krooni piiri, plaanime tasakesi kasvada edasi. Kasutame palju allhankijaid, eelmisel aastal andsime pidevalt tööd veel vähemalt 30 inimesele.

Oma toodangust ekspordime üle poole, perspektiivseima turuna, kus meie teeneid vajatakse, näeme loomulikult

hirmutavast kollist lähinaabrit Venemaad. Kuid me oskame nende keelt ja see on tohutu konkurentsieelis.

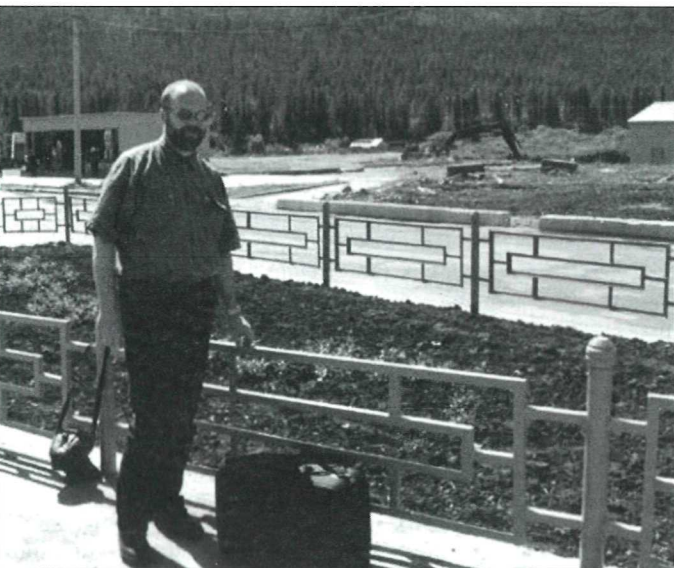
Pea 90% meie toodangust tasutakse investeringute abil, mille taga on pangalaenu, nii et suurte rahakohvritega mehi meie näinud ei ole.

Detsembris käivitati meie senine suurim objekt Venemaal, Onega Saeveski (Arhangelski oblastis). Tuleb kohe mainida, et 10aastase Hekoteki ajaloo jooksul pole nii suurejoonelist üritust kusagil varem toimunud: kaks saluuti, videomontaažid kolmel suurel (10x15m) ekraanil, tuhanded inimesed, nende seas oblasti kuberner ja president Putini esindaja, tšarterlennud, kuut sorti esinejaid, šampusest, viinast, peokõnedest, kiituskirjadest jne. rääkimata. Peo eelarve olevat olnud võrdne summaga, mis kulus Toompeal vastavatud avaliku ehitise rajamiseks.

Meie müügijuht Tõnise tähelepanek: "Kui nad sama hästi kui pidu veel töödki suudaksid organiseerida, siis..."

Kõiki tulevase megaprojekti me veel ei tea, kuid üks kaugemaid kante on kindlasti Jantalli saeveski (Irkutski oblast, omaaegselt BAM "pealinnast" Ust-Kutist 60 km). Ajavahe on 6 (või suvel 7) tundi, eelmisel aastal olevat seal olnud kaks nädalat jutti miinus 56kraadine pakane...

Kõigele muule lisaks on see

Suvises Jantallis (ca 6500 km Eestist). Juba järgmisel külaskäigul jõudsime seadmete tarnelepingu allakirjutamiseni. Foto erakogust

tegelikult vürstiriik. Ma ise olen seal viimase aasta jooksul kolm korda käinud ja saanud selgeks, et kui meie siin oleme harjunud oma tegevust planeerima päevade, tundide ja minutitega, siis seal on väikseim mõistetav ajaühik nädal.

Sujuvalt jõudsingi iseendani. Minu osa on tänapäeval ühelt poolt kogu meie seltskonda tegevuses hoida, teiselt poolt klientidele kärbeid pähe ajada ja neile selgeks teha mida meilt osta tuleb ja saab.

Meie asutaja, Heikki Koivunen, on mulle igapäevaseks nõuandjaks. Loomulikult kuulan ka kõiki ülejäänud töötajaid ja nad saavad enamasti suurepäraselt ka ise hakkama, nii et võin rahumeeli pikkadel, kaugetel (külmadel) komanderingutel käia. Arvan, et meil on demokraatlik ettevõtte.

Sinu seos orienteerumisega (enne, nüüd, tulevikus)

Alustasin 1977. aastal Kohtla-Järvel Mati Roodeni ja Jüri Schmitdi näpunäiteid jälgides suusatamise kõrvalt, kuna nõukogude ajal midagi paremat teha polnud, püüdsin vahepeal päris korralikultki trenni teha.

Nüüd hirmutavad kaasvõistlejad minuga oma konkurente - "Sa vaata millise suusakombe sa endale selga paned, oled juba sama jäme nagu Karu..."

Aga las hirmutavad edasi, Karud on ikka metsas elanud. Talveund ma ei maga.

Tegelen vabal ajal spordiga ikka sellepärast, et vaim värske püsiks ja loomulikult spordin koos sõpradega, kellest kaugeltki mitte kõik Hekotekis ei tööta.

Enamus treeninguid (suusatamine, jalgrattasõit, orienteerumine jm.) kujunevad millegipärast võistluseks mõisa peale ja et ka mina vahel võita tahan, siis püüan teinekord otsida endale sobivaid vastaseid. Igatahes jalgrattasõitu eelistan raudselt jooksmisele. Saunas käime ka, enamasti veel minu (loe Karusauna) 2x2m leiliruumis, kuhu kõige rohkem on 100-kraadise leili korral mahtunud 13 rahvasportlast.

Kuna töökoormus on suur ja töö ise huvitav, siis olen orienteerujana jäänud viimasel ajal peamiselt tarbijaks. Tootjana olen tarbijate (klientide) üle väga rõõmus, ning seetõttu arvan, et meie tarbivate klubide ühendusel võiks olla tulevikku.

Volinikuks ei kipu, sest oma kritiseerimisvajaduse saan täielikult töö juures rahuldatud. Dušši võistluspaias tahaks aga küll ja Peko saun võiks kujuneda normiks.

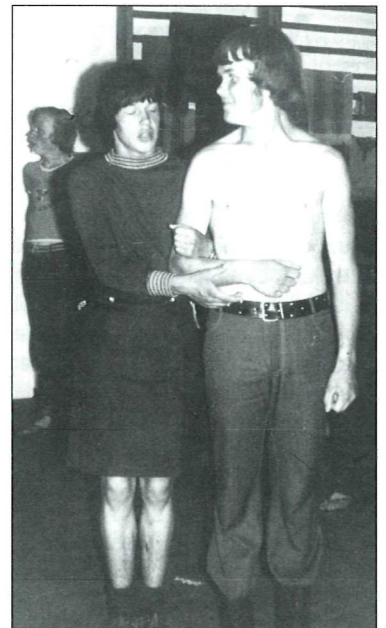
Kui aeg klapib, siis aitan küll sõpru kõikide ürituste korraldamisel ka praegu ja edaspidi, kuid arvan, et kõik ei peagi jõudma kaarti joonistama ja peakorraldajaks olema. Võibolla pensionipõlves...

Hobid (lisaks orienteerumisele)

Tegelemine muude spordialadega, nagu näiteks ratsasõidu, suusatamise, mäesuusatamise, saunatamisega jne. Hobiks on ka reisimine. Suurim hobi on ikkagi vist mu töö

Kuidas suhtutakse Sinu töökohas orienteerumisse, palju sellest teatakse?

Suhtutakse - kus ma tean, ega keegi ju mulle oma negatiivset suhtumist julge väljendada tulla. Neid, kes teavad, on enamasti, sest nagu mainisin, on EOLi koodi omanikkegi piisavalt.

Suvi 24 aastat tagasi: Aegviidus tutvustavad malevavormi Tauno Piirikivi (seelikus) ja H. Einpaul

Foto Pille Taba erakogust

Suurimad elamused seoses orienteerumisega

Nendeks on mitmesugused looduselamused: Šveitsi mäed, Eesti rabad, Norra rannik jne. Olen naise ka metsast saanud...

Suurimad saavutused seoses tööeluga.

Ju see, mida teen, mulle siis meeldib ja ilmselt saan sellega ka hakkama. Vähemalt tunnen ennast vajalikuna.

Kas Sinu igapäevatoos ja orienteerumises on ühiseid jooni?

Kindlasti on: orienteeruda inimsuhetes, telefonikatoloogides, muutuvast majanduses, kliendi tujudes, käsiraamatutes, jne. Vahel tuleb orienteeruda maastikul ka.

Viimasel ajal oleme hästi orienteerunud oma Venemaa klientide hulgas, mis on lisanud reise tuhandete kilomeetrite kaugusele. Seni oleme ikka kodutee leidnud.

Kui Sinu firmasse/töökohta tellida Orienteeruja, kas see leiaks lugejaid?

Ma arvan, et neil kes seda loevad, käib see kõigi juba kodus.

Meenutusi ammustest orienteerumisjooksudest

Vello Viirsalu

Nõos 1. mail 2002

Lugedes kahe suure sõja vahelistel aastatel ilmunud ajakirjandust ja vesteldes noil aegadel orienteerumises võistelnud meestega, selgub, et siis oli orienteerumiselu võrdlemisi vilgas. Olgu selle tõestuseks toodud mitut laadi väljanappeid kodusest arhiivist - meenutusi Tallinna koolinoorte meistrivõistlustelt ja teistelt võistlustelt o-jooksus, märke regulaarsete orienteerumisharjutuste kohta, aga samuti lõunanaabrite lätlaste teade nende esimesest o-jooksust kahe sõja vahepeal.

Vanavanaisad orienteerumisrajal

Meie kaasaegne, NLiidu aegadel orienteerumises meistrinormi täitnud **Enn Virkus** on veel hiljaaegu meenutanud oma isa ammuseid juttusid kaardi ja kompassiga metsajooksudest, kuid üksikasju enam nii paljude aastate taha talle ei meenu.

Järgnevalt on ära toodud meenutuskatkeid mitmesugustest orienteerumisvõistlustest.

Esimesena saab sõna 1928.a. kolmandal üleriigilisel orienteerumisjooksul kaasateinud **Riho Lahi**.

Tookord võisteldi Pärnu lähedal Reiu jõe ääres 15. juunil 1928, alustati kell neli pärast lõunat. Startis 32 jooksjat, tulemused 6 km rajal:

1. Osvald Nappus (Tallinn) 0:54.58; 5. Richard Lahi (Narva) 1:10.58; 8. Elmar Reiman (Tartu) 1:21.23.

Võitja Osvald Nappus oli tol ajal Eesti tasemel arvestatav suusataja, Eesti 1927.a. suusaedetabelis kuendal kohal (10 km parim aeg 54.14).

Kaheksandaks jäi tuntud maratonijooksja ning kahekoradne olümpiamees Elmar Reiman. Viienda koha saavutas populaarne koolimees ja vestekirjanik Riho (aastani 1938 oli eesnimi Richard-Heinrich) Lahi, rahva seas tuntud humorist Kihva Värdis (elas 1904-1995). Nooruses oli R.Lahi agaralt enda lõbuks sportinud, kuid mingi tippsportlane ta polnud.

Riho Lahi on aastaid tagasi meenutanud seda o-võistlust niimoodi:

Võistluspaik oli võistlejatele varem tundmata. Olime linnas korteris ühes koolimajas, kust meid autoga viidi võistluspaigale. Mäletan ainult, et oli männimets kahel pool jõge, millest käis üle raudteesild. Ühel pool silda oli stardi- ja

finišipaik. Võistlejad läksid teele ükshaaval üle raudteesilla. Tollest võistlusest osavõtjatest ei olnud mul enne aimugi ja ei tea neist ka praegu midagi. Pole ka ime, sest ma sattusin sinna n.ö. autsaiderina. Narvas öeldi mulle, et tuleb minna. Vaidlesin vastu, et ma ei tea, mismoodi orienteerumisjooks käib ja põetud kopsupõletiku tõttu ei ole ma võimeline kilomeetritki maha jooksma (liited). Olin ju sportlasena jooksnud kõige pikema distantsina ainult 400 m. Öeldi, et seal on kõik kõvad jooksu- ja teekäikud, kuid nad ei tunne kaarti nii hästi kui sina. See oli õige, et kaarti ma tundsin. Töötasin enne seda ja osaliselt sellalgi veel maamõõtja abilise ja kaardijoonistajana. Hea kaardi tundmine pidi kehva jooksuvõime tasa tegema. Küllap ta tegigi. Kontrollpunktid leidsin metsas ja padrikus eksimatult kompassi ja kaardi abil kätte. Joosta ma ei jõudnud, paiguti püüdsin sörkida, suurema osa maast kõndisin ja lõõtsutasin. Metsast välja raudteesillale jõudes nägin enda ees kahte võistlejat, keda hea jooksja oleks kindlasti enne finišit kätte saanud. Mina ei saanud. Jäin viiendaks. Igatahes sain auhinna hõbedase teelusika, mis on mul praegugi alles.

See oli minu esimene ja ka viimane orienteerumisjooks. Ju ta nii hea oli, et ma nüüd sellega ajalukku lähen.

Vahelduseks toome ühe tsiitaadi 26. septembri 1930 Eesti Spordilehest, kus kirjeldatakse tolle aasta Kadrioru staadioni auhinnavõistlusi. Selgub, et kergejõustiklased löid noil aegadel agaralt kaasa ka orienteerumisjooksus. 5x1000 m teatejooksus oli ainsana üles antud Tallinna Kalevi meeskond, loeme:

Kaasa jooksis siin ka Estam, kes tahab olla väsimatu jooksja.

Pühapäeva hommikul võttis ta osa kaitseliidu orienteerumisjooksust, kus tuli katta 5-6 kilomeetrit ja kus ta tuli esimeseks. Tahtis kaasa teha ka 1000 mtr., kuid katkestas jooksu ja nüüd lippas üksi teatejooksus, pulk käes.

Lisame, et Arnold Estam oli mitmekordne Eesti kergejõustikumeister, Ruudi Toomsalu ja Julius Tiisfeldti kauaaegne jooksupartner.

Veel üks võrdlemisi huvipakkuv peatükk tollases orienteerumiselus oli **koolipoiste orienteerumisharjatus**, millest omavahel on palju räägitud, neid on heldinult meenutanud praeguseks manalateele läinud orienteerumishuvilised.

Siia ritta kuuluvad spordiajakirjanik Heino Kase eredad mälestused oma o-jooksudest Soomes, Vello Valdese vanema venna o-jooksud Tartu ümbruses, aga ka Raimond Isoki poolt Tallinna koolinoorte meistrimärkide võitmise lugu. Kahjuks on nendest o-jooksudest kirjalikke ülestähendusi vähe säilinud.

Eesti orienteerumisajalugu uurinud Endel Isop selgitas, et orienteerumine kuulus alates 1927/1928 aastast kesk- ja kutsekoolides poeglaste kohustusliku sõjalise õpetuse hulka, kus oli ette nähtud topograafia õpetamine ja ka mitmesuguste orienteerumisega seotud ülesannete täitmine maastikul, kaasa arvatud võistlus o-jooksus.

Esimest korda võistlesid meeskondlikus orienteerumisjooksus Tallinna koolinoored 15. juunil 1929. Koolipoiste võistlusmääruste järgi oli nende riietus vaba, võistkonda kuulus 10 poissi. Kontrollpunktid asusid kaardil märgitud maastikuelementide juures, kaugus 1-2 km, kontrollpunktis asuv kohtunik pidi istuma või lamama, et ta maastikul kaugele nähtav poleks.

Teenekas spordiveteran Raimond Isok (1914-2001) meenutas neid koolipoiste kevadisi orienteerumisjooksusid 1986. aastal:

Arvan, et mälu ei peta - aga möödunud on ikkagi rohkem kui pool sajandit - orienteerumisjooksuga tegin tutvust esmakordselt 1930.aastal, mil

tolleaegse Tallinna Reaalgümnaasiumi III klassi õpilasena koos spordihuviliste klassikaaslastega käisime uudistamas Tondil kooli IV ja V klassi poiste osalemist o-võistlustel. Nägime, et poistele anti Tondi ümbruskonna kaart, millel olid märgitud kontrollpunktide asukohad, otse kaardile. Kaardilõikeid oli vist viis, sest igasse kontrollpunkti tuli joosta kahel poisil. Kapten jagas kaardid paaridele ja poisid panid liduma, iga paar oma punkti poole. Kui kõik viis paari olid lähtepunktis tagasi, võttis kapten poisid rivvi ja kandis kohtumikele kogu meeskonna kohalolekust ette. Aasta hiljem olin ka ise kooli meeskonnas. Meil oli sedavõrd asi teisiti, et kaartidega koos anti erilehekesele kirjutatult kontrollpunktide koordinaadid. Ise pidime punktid kaardile kandma. Seda ka tegime ja siis paarikaupa liduma. Selle, 1931.a. o-jooksu võitis minu mäletamist mööda Tallinna Gustav Adolphi Gümnaasium, teine oli vist Westholmi Gümnaasium ja meie kolmandad.

Kolmandal korral, 1932.a. olin jälle «asjamees». Ka seekord oli asi teisiti. Sedapuhku saime 10-mehelise (või poisilise) meeskonna peale viis kaarti + viis kompassi. Erilehel anti ka viis aasimuuti + viis kaugust meetrites. Mäletan, et aasimuudid juhtisid, nagu poisid ise ütlesid - «iga ilmakaare poole». Mina jooksin Aleksander Kaivu'ga paaris. Aasimuut juhtis meid Tondi kasarmute kalmistute poole. Midagi 1800 või 2000 meetrise jooksu järgi piki teed leidsime kontrollpunkti Tallinn-Nõmme raudteetammil all olevast männivõpsikust. Saime oma kaarditükile templiljälje (oli vist nr. 4) ja - tagasi Tondi kasarmute poole. Jõudsime finišipaika vist neljandatena ja jäime ootama «viimast paari» (need olid kuskil laskemoona-ladude kandis oma kontrollpunkti otsinud). Sedapuhku olime kokkuvõttes esimesed, saime diplomid ja hiljem ka TKSÜ meistrimärgid.

Seega võin tunnustada, et nägin või elasin läbi o-võistlustel kolm erinevat varianti. 1930. aastal olid kontrollpunktid juba varem ringikestega kaardile

PÕLVA karikavõistlused 2002

Kuupäev	Koht	Tähistuse algus
28.05	Saverna	Saverna-Põlva tee 1 km
04.06	Pikajärve	Otepää-Saverna tee 6 km
11.06	Valgesoo	Põlva-Mooste tee 5 km
18.06	Mammaste	Põlva-Tartu tee 2 km
02.07	Siimuniidu 2	Põlva-Mooste tee 9 km
30.07	Vinso	Põlva-Värskate tee 18 km
06.08	Verhuulitsa	Värskate-Saatse tee 4 km
20.08	Ootsipalu	Põlva- Värskate tee 24 km
27.08	Kanepi	Erastvere ristist
10.09	Vargamäe	Põlva-Tartu tee 6 km
17.09	Valgemetsa	Põlva-Tartu tee 15 km

Start avatud kell 17-19. Kontrollaeg 2 tundi.

Stardimaks täiskasvanutel 30 kr, õpilastel, üliõpilastel, pensionäridel 15 kr. Kõigil etappidel tulemuse saanutele tagastatakse stardimaks.

Transport Põlvast:

Buss väljub Tervisekeskuse ja Linavabriku Tsentrumi poe juurest pool tundi enne stardi algust. Infot saab telefonidel Vilve 93 313 053 420110

Võru kolmapäevakud 2002

29. mai	Ootsipalu
05. juuni	Puiga
07. august	Haanja
28. august	Kiigamäe
04. september	Puiga
11. september	Kütiorg
18. september	Obinitsa
25. september	Kiigamäe
02. oktoober	Võlsi
05. oktoober	Ootsipalu (Võru MV)

Start avatud 5. septembrini 17.00-18.00, alates 12.septembrist 16.00-16.30.

Eribuss väljub Võrust, Nooruse platsilt 5.septembrini kell 16.30 ja 12.septembrist kell 15.30.

Info telefonidel 050 68377 (Sixten Sild) ja 052 84826 (Eero Joonas).

OK Orvand 2002.a. sprindi seeriavõistlus

K., 12.juuni	Seli
K., 31.juuli	Rapla (Õõbiku t.)
K., 28.august	Valgu
L., 07.september	Kuimetsa (koos OK Orvand lühiraja auhinnavõistlusega)
K., 09.oktoober	Kaarepere (õine, s.t. õhtune)

Start avatud 17.00 kuni 18.30, Kaareperes 19.30-20.30, Kuimetsas start vastavalt lühiraja AV juhendile.

Stardimaks: HD16 ja sama noored algajad tasuta, teistel 20 kr/ osavõistlus; Kuimetsa vastavalt lühiraja AV juhendile.

Rakvere kolmapäevakud

29.05	Tamsalu	Orupõld Arvo
05.06	Kõverjärve	Kriks Erki
12.06	Rakvere – Tammik	Turban Mari
07.08	Laviku	Rooba Kuno
14.08	Palmse	Kokk Riho
04.09	Uljaste	Avo Siilak
11.09	Viitna	Kuuseoks Are
18.09	Ebavere	Malva Neeme

Start on alati avatud kella 16.00 – 19.00.

Tartu neljapäevakud 2002

30.mai	VOOREMÄE
06.juuni	KIRIKUKÜLA
13.juuni	ALA-LOOGA
20.juuni	PALU VESKI
27.juuni	REOLA
08.aug	SOONTAGA
15.aug	VITIPALU
22.aug	KAAGVERE
29.aug	ALA-LOOGA
05.sept	VOOREMÄE
12.sept	VIISJAAGU
19.sept	KAMBJA

Start neljapäevakutel avatud kell 17.00-19.00

Stardimaks täiskasvanuil 25 kr, õpilastel 15kr, üliõpilastel ja pensionäridel 15kr, alla 10.a. lastel 10kr.

Pärnumaa neljapäevakud 2002

Jrk	Aeg	Koht	Liik
5.	30.mai	Potsepa	suund
6.	6.juuni	Leemeti	suund
7.	13.juuni	Tõstamaa	suund
8.	20.juuni	Tammiste	suund
9.	27.juuni	Raeküla	suund
10.	4.juuli	Valgerand	suund
11.	18.juuli	Kolga-Veski	suund
12.	25.juuli	Metsaküla	suund
13.	1.august	Võiste	suund
14.	8.august	Rannapark	sprint
15.	15.august	Jõulumäe	suund
16.	22.august	Leemeti	suund
17.	29.august	Niidupark	sprint
18.	5.september	Tammiste	sprint
19.	12.september	Raeküla	sprint

* - lastele nõõrurada.

START AVATUD: 02.05.2001 - 08.08.2001 kell 17.00 - 19.00, 15.08.2001 - 12.09.2001 kell 16.00 - 18.00

Täiendav info OK West infotahvil, Rütüti 21/23.

Tallinna neljapäevakud

6.	30.05	Jägala
7.	06.06	Raku
8.	13.06	Soodla
9.	20.06	Tapurla
10.	27.06	Samblapõllu
11.	04.07	Tõrrepõhja
12.	09.07	Kaberla (NB! teispäev)
13.	18.07	Uueveski
14.	25.07	Paldiski
15.	01.08	Keila
16.	08.08	Lohusalu
17.	15.08	Vardi
18.	22.08	Mustla-Nõmme
19.	29.08	Iru
20.	05.09	Maarjamäe

Otepää päevakud 2002

Aeg	Nimetus	Koht	Korraldaja
22.05. k.16.-18	2. Otepää orienteerumiskolmapäevak	Sihva	076 79 893, V.Tasa
04.09. k.16.-18	3. Otepää orienteerumiskolmapäevak	Kääriku	076 79 893, V.Tasa
18.09. k.16.-18	4. Otepää orienteerumiskolmapäevak	Otepää	076 79 893, V.Tasa
13.10. k.11	Valgamaa meistrivõistlused, tavarada Otepää kolmapäevakute lõpetamine	Lutsu talu	076 79 893, V.Tasa

KARULA ORIENTEERUMISKALENDER 2002.a

27.05 k.18.00	Valgamaa MV ja Karula lahtine MV lühirajal	Jaaskapalu	79 933, T. Kotov (Valga-Lüllemäe mnt)
12.06. k.16-18	1.Karula orienteerumiskolmapäevak	Kaagjärve-Niklusmäe	79 933, T.Kotov
26.06. k.16-18	2. Karula orienteerumiskolmapäevak	Hundi	79 933, T.Kotov
10.07. k.16-18	3. Karula orienteerumiskolmapäevak	Tohvri-Kogrejärve	79 933, T.Kotov
24.07. k.16-18	4. Karula orienteerumiskolmapäevak	Jaaskapalu	79 933, T.Kotov
07.08. k.16-18	5. Karula orienteerumiskolmapäevak (koos Võru kolmapäevakuga)	Haanja	79 933, T.Kotov
14.08. k.16-18	6. Karula orienteerumiskolmapäevak	Lüllemäe, Silla talu	79 933, T. Kotov
27.09. k.16-18	Orienteerumissprint, IV Karula Mihkkipäev II Karula o-kilomeeter ja Karula o-päevakute lõpetamine	Lüllemäe	79 933, T.Kotov

Piirivalve Spordi Keskkubi

II lahtised meistrivõistlused laskeorienteerumises

Jägala, 24. - 25. august 2002

Vanuseklasside parimatele on hinnalised auhinnad: televiisor, tolmuimeja, mikrolaineahi ja mobiiltelefon !!!

Laupäev, 24.august: individuaalne distants, stardi algus **13.00**

Pühapäev, 25. august: teade, stardi algus **11.00**

Koht: Harjumaa, Jõelähtme vald, Jägala. Tähistus Tallinn - Narva maanteelt.

Võistlusklassid: HD21, H35, H40

Võistlusalade selgitus:

LASKEORIENTEERUMINE

(laskejooks+kaardistamine+lühendatud tavarada)

Laskejooks: 5 km, 4 tiiru (lamades, püsti, lamades, püsti)

Kaardistamine: Tuleb kaardistada 8 erinevat etteantud objekti maastikul.

Suundorienteerumine:

Radade pikkused:

H21, H35 4 - 6 km

H40, D21 3 - 4 km

Märkesüsteem: komposteerimine võistluskaardi servale.

Teade (laskejooks+lühirada+laskejooks) 3 liikmelised võistkonnad

- iga etapi võistleja jookseb 2 korda 1 km ringi ning läbib 2 tiiru lamades ja püsti:

Radade pikkused:

H21 4 - 5 km

D21 3 - 4 km

Märkesüsteem: komposteerimine võistluskaardi servale.

Ajakava:

24.august.2002:

kuni 11.00 võistlejate saabumine

11 - 11.30 mandaat

11 - 12.40 relvade pealelaskmine

13.00 laskeorienteerumise start

17.00 esimese võistluspäeva autastamine

25.august.2002:

9.00 - 10.40 relvade pealelaskmine

11.00 teatejooksu I start

11.15 teatejooksu II start (juhul, kui on vajadus)

14.00 teise päeva autastamine

Registreerimine:

e-mail: lauter@pvSPORT.ee või aadressil:

Tõnu Lauter, lhasalu side, 74203

Jõelähtme vald, Harjumaa.

(Registreerimisel ära märkida

nimi, perekonnanimi, sünniaasta, klubi, klass millele osalete)

INFO telefonidel 6083 789, 050 52 316

ning www.pvSPORT.ee

Osavõtumaks:

Tasuda registreerimisega samaaegselt ülekanedega Piirivalve Spordi Keskkubi arveldusarvele 221016373461 Hansapank.

Individuaalne võistlus:

DH21 enne 05.07.02 85 kr,

kuni 05.08.02 150 krooni

H35 - H40 enne 05.07.02 70 krooni,

kuni 05.08.02 120 krooni

Teade

D21 enne 05.07.02 110 kr

kuni 05.08.02 220 kr

H21 enne 05.07.02 140 kr

kuni 05.08.02

280 kr

Registreerimise lõpptähtaeg on

5.august 2002.

Autastamine:

Individuaalses arvestuses autastatakse Piirivalve Spordi Keskkubi meistrimedali-ega iga vanuseklassi kolme paremat ning vanuseklasside võitjaid autastatakse hinnaliste kingitustega.

Parimale laskejooksu ajale eriauhind. Teatejooksus autastatakse kolme paremat võistkonda igas vanuseklassis meistrimedali-ega ja võitjat võistkonda karikaga.

Muud:

Võistluskeskuses dušš ja WC. Majutus (25 kr), sauna (15 kr) ja toitlustamist (70 kr täispäev H/L/Õ) saab tellida telefonil 6083 719 Priit Jaup või koos registreerimisega.

Korraldajad:

Peakorraldaja: Tõnu Lauter 6083 789, 050 52 316 lauter@pvSPORT.ee

Peakorraldaja abi (teh.): Mati Jaeski jaeski@pvSPORT.ee

Peakorraldaja abi (maj.): Priit Jaup priit.jaup@mail.ee

Sekretär: Heidi Lauter heidi.lauter@mail.ee

Laskejooksu kohtunik: Maret Jürman

Kohtunikud: Veiko Salk, Rein Horn, Rain

Kuus, Toomas Palumaa, Sirli Sarapik

Kaardistamise kohtunik: Peep Velleste

Rajameister: Dmitri Shved

Piirivalve Spordi Keskkubi

KUTIMUTI LAAGER LAULASMAAL

SPORDIHUVILISTELE LASTELE PAKUB MUU HULGAS KA ORIENTEERUMISÕPET

Vahetus	Toimumise aeg	Kestus päevades	Laste vanus	Suunitlus	Tuusiku hind (kr)
I	10.06-21.06	12	7-13	Sport, tants, näitlemine	1620
II	22.06-24.06	3	piiritlemata	Perelaager koos vanematega	360
III	26.06-07.07	12	9-15	Sport, tants, näitlemine	1620
IV	09.07-18.07	10	7-15	Sport, näitlemine	1475
V	21.07-01.08	12	9-14	Sport, kõnekunst, näitlemine	1620
VI	03.08-11.08	9	7-14	Sport, tants, näitlemine	1350
VII	13.08-24.08	12	8-15	Sport, näitlemine	1495

Laagri info ja registreerimine: www.online.ee/~restreis/

Tel: 050 28180 e-post: restreis@online.ee

orienteerumisvarustus

KOMPASSID, NOGID, NAASTARID, TAITSID, VÖISTLUSRIIDED, SÄÄRISED, PÖLVIKUD, TERMOSOKID, SPORDI- JA SELJAKOTID, HALOGEENVALGUSTUS, PALJU ABIVAHENDEID

Moscompass - tiptasemel kompassid 200-350 kr

Ilves-Extra võistlusriietuse ja tuuledresside klubitellimused tähtajaga 3 - 4 nädalat.

Oled oodatud Silva välimüüki **Eesti lühiraja MV'I** Kõverjärvel, **Suvejooksul** Püdisool ning **Tallinna o-neljapäevadel.**

Ergo reisi- ja võistluskindlustuse vormistamine orienteerujaile erisoodustusega

Silva OÜ Skvaier, c/o Mati Poom,
Regati 1-380 (EOLi tuba), 11911 TALLINN
GSM 050 74686, t. (0)6398651,
t. kodus&faks (0)6576118
e-mail: matip@hot.ee, mati@eok.ee

Tallinna Rattaorienteerumispäevakud 2002

1. 07.05 Pirita
2. 14.05 Mustamäe
3. 28.05 Harku
4. 11.06 Viti
5. 18.06 Männiku
6. 03.09 Kaberneeme
7. 10.09 Viti
8. 17.09 Keila- Joa
9. 24.09 Hiiu
10. 01.10 Mustamäe

VÖISTLUSKLASSID JA OSAVÖTUMAKSUD

Rattaorienteerumine:

HD 30- 40 km 50.-

HD 15 km 30.-

HD 7 km 30.-

Orienteerumisjooks:

HD 7 km 30.-

HD 5 km 25.-

HD 3 km 15.-

EESMÄRK:

Rattaorienteerumise populariseerimine, saavutada ratta-teisipäevakutega hea traditsioon.

Teha algust üksiküritustega 2002.a. ja alustada 2003.a. täisprogrammiga, 10-15 etapilise rattaorienteerumissarjaga. Pakkuda teisipäeva õhtupoolikul võimalust valida rattaorienteerumis- ja tavaorienteerumisraja vahel sobilik distants.

STARDI ALGUS

7.mai -18.06 kell 18-20

03.september -1.10 kell 17-19

MÄRKESÜSTEEM

Komposteerimine legendikaardile.

REGISTREERIMINE

Registreerimine ja tasumine kohapeal.

VÖISTLUSTE

KORRALDAJA:

Allisson OÜ

Kontakt:

Kaido Nurja, 056 63 39 85,
kaido.nurja@mail.ee
Urmas Rannu, 050 16 434,
urmas.rannu@mail.ee

10.05.2002

ORIENTUUR 2001-2004

O-Ringen 20.-26.07.2002 Skövdes, Kesk-Lõuna-Rootsis

Sel aastal möödub 10 aastat legendaarsest 3x1000 Baltimaade orienteeruja võistlusreisist Rootsi 5-päevajooksule Södertäljes. Võimalik meenusreis bussi- või minibussiga 18.-27.07.2002. 5 võistlust eritüübilistel, kuid hästijooostavatel maastikel. 24.06 puhkepäev ja võimalus käia Skara veepargis Sommarland. Voodija põrandamajutus või oma telgiga võistluskeskuses. SI.

Osavõtumaksud kuni 30.11.2001: -16-a. 180 kr, 17-20 550 kr, 18-20E 725 kr, 21-90 1100 kr ja 21E 1300 kr, 1.03-14.05 +300 kr, 15.05-15.07 +600 kr. Võistlusreisi oodatav baashind ilma osavõtumaksuta 3500 kr + hilisema registreerimise hinnalisa (sis. bussikulud, dekipiletid, telgimajutuse võistluskeskuses või põrandamajutuse vabades korterites). Kajutikoha lisa al. 600 kr. Reisikindlustus 7 pv 100 kr ja koos võistluskindlustusega 150 kr.

Registreerimis- ja majutusabi oma autodega sõitjatele.

NB! Bussireisi kohad on täis.

Suvereis 12.-27.08.2002 Ungarisse ja Sloveeniasse

Bussireis Ungari 6-päevajooksule (3 viimast päeva, 12.-17.8) Kiskunmajas Lõuna-Ungaris ja Sloveenia 3-päevajooksule (23.-25.8) Cerknos Edela-Sloveenias. Vahepeal 5 pv puhkust Aadria mere ääres koos ringsõitude ja rajatreeningu võimalustega. Bussis vaid viimane öö. Ungaris majutus kuni 10-voodiga üürimajades, muu majutus täpsustamisel koos ringsõiduplaaniga ja Sloveenia korraldajatega. Oodatav hind registreerimisel 1.01 - 30.04.02 5900 kr (noortele 5600). Võistlejaile klassides D55+ ja H60+ Orientuuri toetus 250 kr.

Registreerimisel **enne 31.12.2001 hinnasoodustus -150 kr**, 1.05-30.06 +200 kr ja 1.07- 1.08 300 kr. SI-sõrme puudumisel rent 100 kr. I osamaks registreerimisel 2500 kr. Reisikindlustus 16 pv 164 kr ja koos võistluskindlustusega 246 kr. Osavõtjatele **Orienteer'2002 T-särk.**

Bussireisile on veel kohti. **Täpsemate plaanide tegemise hõlbustamiseks palun huvilistel endast võimalikult pea märku**

andal!

Veteranide MMV 6.-11.10. 2002 Bendigos, Austraalias

Lennureis 3.-21.10 - Tallinn-Helsinki-Amsterdam-Kuala Lumpur-Melbourne-Bendigo (VMM, 2 näidisrada+3 võistlust 6.-11.10)-3 pv ekskursioone (12.-14.10) -Tasmaania saar (3-pv. jooks ja ekskursioone 15.-19.10)-20.-21.10 Melbourne- Kuala Lumpur-Frankfurt-Helsinki-Tallinn. Hinna-prognoos 35000 kr.

Hinnad ei sisalda toitlustamist. Kohapeal sõit üüriautode või minibussidega, majutus heatasemelistes motellides. Osavõtjatele Orienteer'2002 T-särk. Tasmaania on turismipärl, võrreldav Uus-Meremaaga. I osamaks nüüd al. 10000 kr. **NB! Rühmareisiks broneeritud 20 kohta on täis. Edasine liitumine on võimalik vaid täiendaval konsulteerimisel lennufirmaga.**

**2003. a. Veteranide MMV 13.-17.07 Haldenis, Norras
2003. a. Veteranide MMV 13.-17.07 Haldenis ja O-Ringen
20.-25.07 Uddevallas, Rootsis**

Alt. 1. Bussireis 11.-19.07 Stockholm-Halden ca 550 km. Osavõtumaks: kuni 30.09.2002 1500 kr, 1.10.02-31.01.03 1700 kr ja 1.02-15.05.03: 2000 kr. Telgi-, põrand- või voodimajutus.

Alt. 2. Bussireis 11.-27.07. O-Ringeni osavõtumaks enne 1.12 al. 1000 kr (17-20.-a. 500 kr, -16.-a. 200 kr), edasi kasvab astmeliselt. Võistlusreiside kogukulud selguvad täpsemate kutsete ilmumise järel.

2004.a. Veteranide MMV Põhja-Itaalias

Bussireis tuleb

Orientuuri reise registreerimine, täpsemad reisikavad ja lisainfo ning Ergo soodsaim reisi- ja võistluskindlustuse vormistamine:

**Mati Poom, Regati 1-380 (EOLi tuba), Tallinn
GSM 050 74686, t. (0)6398651, t. kodus&faks (0)6576118,
e-mail: matip@hot.ee, mati@eok.ee**

MAI

24.	Lääne - Virumaa MV teade		Viitna		RAKVERE OK
25.-26.	Eesti MV; lühirada, HD 21 teade	SI	Kõverjärve		RAKVERE

JUUNI

1.	Läänemaa MV		Nõva, Peraküla		Arne Kivistik	Tel. 047 23 115, 050 84 306
1.	XXIV Lõuna-Eesti KV, tavarada	SI	Pikajärve		KOBRAS	http://www.polvamaa.ee/kobras
2.	Rosma jooks (Team 2003 kontrolljooks krossijooksus)		Rosma		PÕLVA	http://www.polvamaa.ee/kobras
1.-3.	MK etapid 1 - 2 (1 - lühirada, 2 - tavarada)	SI	Chiny-Arion	BEL	IOF / BelOF	http://www.frso.be/wcup2002/
7.-9.	MK etapid 3 - 5 (3 - sprint, 4 - teade, 5 - tavarada)	SI	Lausanne	SUI	IOF/Swiss OF	http://www.world-cup2002.ch/
8.-9.	Otepää Kevad 2002 ja Tartu MV (HD21A), lüh.tavarada, tavarada	SI	Kambja		Kape	
8.-9.	Suunto Games		Vihti	FIN	HS	
8.	II Clarioni AV, tavarada	SI	Kaberla		Kaido Nurja.Urmas Rannu	
9.	Clarioni MTB-O, ratta-o	SI	Kaberla		Kaido Nurja.Urmas Rannu	
15.-16.	Jukolan ja Venlojen Viesti teatejooks		Asikkala	FIN	AR	http://www.asikkala-jukola2002.fi/
21.-23.	Euroopa Noorte MV; HD 16, 18 klassid	SI	Gdynia	POL	WKS "Flota"	http://www.wksflotagdymia.pl/
28.-30.	KAPA-3	Emit	Ventspils	LAT	OK KAPA	
29.-30.	Suvejooks; 2-päeva jooks	SI	Pudisoo		Orion	
29.	Valdade suvemängud; lüh.tavarada		Rassi		JOKA	

JUULI

30.6.-3.7.	MK etapid 6-8 (6 - sprint, 7 - tavarada, 8 - teade)	Emit	Röros	NOR	IOF/ NOF	http://www.roros-il.no/wc2002/
1.-6.	Five Days of the Fortresses (ITA 5-päeva jooks)	SI	Folgaria	ITA	FISO	http://www.fiso.it/5days/
3.-7.	Takas 5-päeva jooks			LTU	OK Takas	
4.-6.	1. MTBO MM (Ratta-O MM); HD21	SI	Fontainebleau	FRA	IOF	
5.-7.	MK etapid 9-10 (9 - lühirada, 10 - pikk rada)	Emit	Idre	SWE	IOF/ SOF	http://www.orientering.se/wc2002idre
5.-7.	Ilvesteade; teate mitmepäevajooks	SI	Hargla		ILVES	http://welcome.to/ok_ilves
8.-13	Juunioride MM O-jooks			ESP	IOF	
10.-13	VIII 4 EST; 4 päeva jooks	SI	Võiste		West/JOKA	
12.	VIII 4 EST; pargivõistlus, srpint	SI	Pärnu Rannapark		West/JOKA	
15.-20.	FIN - 5; 5 päeva jooks		Varkaus	FIN	Savon Suunta	http://personal.inet.fi/urheilu/sasu/
21.-26.	O-RINGEN; 5 päeva jooks	SI	Skövde	SWE		http://www.oringen.com/
26.-27.	5th World Rogaining Championships (WRC)		Lesna	CZE	IRF/ CAR	http://www.top.cz/wrc2002/

AUGUST

3.-4.	JOKA GP, lühirada, tavarada	SI	Jäneda		JOKA	http://www.tyri.ee/~jkarud/
3.-4.	43-kavlen; veteranide teatejooks		Linköping	SWE		
9.-11.	14.Koprakarikas ja juunioride eel-MM	SI	Aarna	EST	KOBRAS	http://www.polvamaa.ee/kobras
10.	Valgejõe ralli, kanuusõit		Valgejõesaar		MTÜ Männikumäe	
11.-17.	Hungaria Kupa 2002; 6 päeva jooks		Kiskunmajsa	HUN	SZV O-Club	bülletään EOLis
17.-18.	Eesti MV; õine tavarada	SI	Malvaste		HOK	
18.	41.Hiiumaa karikavõistlused; lüh.tavarada	?	Tahkuna		HOK	
20.-24.	WUOC (World University Orienteering Championships 2002)		Varna	BUL	FISU	http://www.ocacademic.org/WUOC2002/
20.	MTBO Eesti lahtised esivõistlused	SI	Harjumaa		MARU/EOL	
21.-25.	European Masters O-Festival		Kiiev	UKR	UOF	http://www.kievorient.epsilon.kiev.ua/
24.-25.	Tulejoon 2002; 2 päeva laskeorienteerumine		Jägala		PV SK	http://www.pvsport.ee
24.	Noorte Jukola; noorte teatejooks		Ähtari	FIN	Ähtarin Urheliat	http://www.ahtarinurheilijat.fi/

SEPTEMBER

31.8 - 1.9	Eesti MV; tavarada, noorte ja veteranide teade	SI	Sudiste		LEHOLA	
7.	OK Orvand AV, lühirada		Kuimetsa		OK Orvand	
7.	Lääne-Virumaa MV, lüh. tavarada		Kõverjärve		Rakvere OK	
8.	Männikumäe MTB-O		Viitna		Rakvere OK/MTÜ Männikumäg	
8.	Järvamaa MV, lüh. tavarada		Jäneda		JOKA	
14.	Eesti MV, pikk rada		Hargla		OK Ilves	
21.	Kõrvemaa 2002, rogain; rattao		Kõrvemaa		OK Orion	
21.-22	EST-LAT-LIT noortematš ja Põlva MV, tavarada, teade		Mustaoja		OK Peko / EOL	
25.-30	EM ja MK 11.-14. etapid, (lühirada, teade, sprint, tavarada)		Sümeg	HUN	IOF / HOF	
27.	EKSL MV, tavarada		Mustla-Nõmme		EKSL / JOKA	
28.-29.	XIV Suunto Games, tavarada, lüh.tavarada		Kärša		OK Põlva Kobras	

OKTOOBER

5.	III TA OK Rogain		Paunküla		TA OK	
5.	Jõhvika maraton, pikk rada		Kõnnu-Jõuga		RSK Jõhvikas	
10.	Valgamaa koolide KV, lühirada		Lüllemäe			
13.	Pärnumaa lahtised MV ja ja OK West AV, pikk rada		Võiste		Pärnu MV / OK West	NB! Kalender pole lõplik!
13.	Valgamaa MV, tavarada		Lutsu talu (Madsa)		Voldemar Tasa	

VÖISTKONDLIK SEIKLUSMATKADE SARI 2002

SUVESEIKLUS 2002

29.06, Lutsul
Otepää vald, Valgamaa
valikorienteerumine

VÖISTLUS

Jalgsi maastikul, jalgrattasõit teedel,
ajaliselt kokku 5 tundi.

MATK

Jalgsi maastikul, jalgrattasõit teedel,
ajaliselt kokku 2 tundi ja 45 minutit.

NB! Võistlejatele telklaager Lutsu talu maadel.

SÜGISSEIKLUS 2002

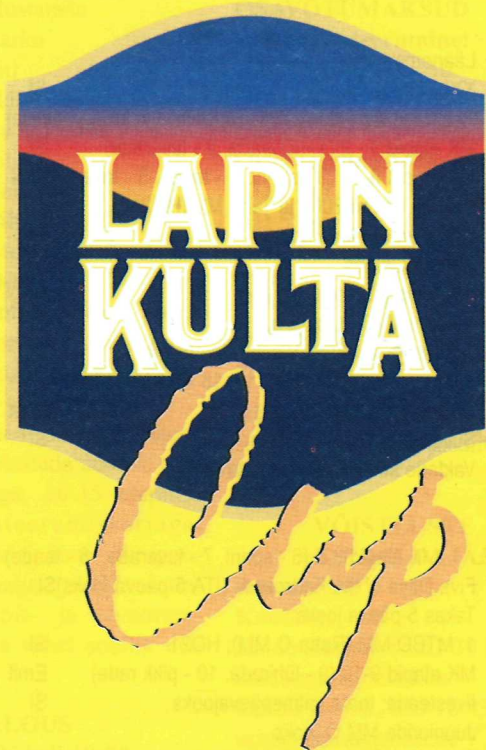
22.09 Valgjärvel,
Valgjärve vald, Põlvamaa
suundorienteerumine

VÖISTLUS

Jalgsi maastikul (u.10km), kanuusõit järvel (u.10km)
jalgrattasõit teedel (u.35km).

MATK

Jalgsi maastikul (u.3km), kanuusõit järvel (u.3km)
jalgrattasõit teedel (u.10km).

VÖISTKONNAD

Võiskonnad ja matkagrupid on kolmeliikmelised.
Eraldi arvestust peetakse mees- nais- ja segavõistkondadele.

VARUSTUS

Kanuud, päästevestid ja mõlad on korraldajalt.

KORRALDAB

Seiklusmatkaklubi "Toonus Pluss",
Otepää vald, Valgamaa,
tel. 05092259, 05055702, 05012872

www.toonuspluss.ee